

Haruki Murakami

AUTOR ROMANA NORVEŠKA ŠUMA & KAFKA NA ŽALU

O ČEMU GOVORIM
KADA GOVORIM
O TRČANJU

Ne samo veliki japanski pisac, već jednostavno — veliki pisac.
— *L. A. Times Book Review*

**Haruki
Murakami**

**O emu govorim
kada govorim
o tr anju**

Hashiru Koto Ni Tsuite Kataru Toki Ni Boku No Kataru Koto 2007.

PATNJA JE STVAR IZBORA

Postoji mudra izreka koja otprilike ovako glasi: pravi gospodin nikada ne govori o ženi s kojom je prekinuo ili o tome koliki je porez platio. Zapravo, ovo je obi na izmišljotina. Upravo sam je izmislio. Ispri avam se! Da takva izreka doista postoji, vjerujem da bi u njoj postojao i jedan prešutan uvjet: pravi gospodin nikada ne bi smio iznositi detalje o tome što sve ini da bi bio zdrav. Jer, pravi gospodin ne hvali se onim što poduzima da bi bio dobra zdravlja. Barem ja tako gledam na to.

Kao što svi znamo, ja nisam gospodin, pa se možda ne bih trebao brinuti, ali prili no sam neodlu an po pitanju pisanja ove knjige. Možda vas se ove moje rije i mogu dojmiti kao izvrđavanje, ali ovo je knjiga o tr anju, a ne rasprava o dobrom zdravlju. Nemam namjeru davati savjete tipa: "E pa gospodo, tr ite svakodnevno da biste bili zdravi!" Ovo je naime knjiga u kojoj sam sakupio svoje misli o tome što je tijekom desetlje a tr anje zna ilo za mene kao pojedinca. Tako er, ovo je knjiga u kojoj se bavim raznim temama i o njima glasno razmišljam.

Somerset Maugham jednom je napisao da se u svakom brijanju krije filozofija. Sasvim se slažem. Koliko god se prozai nim mogao initi neki postupak, dovoljno dugo ga ponavljajte i postat e kontemplativan, ak meditativan in. Kao piscu a potom i kao trka u, ne ini mi se da me pisanje i objavljivanje knjige o vlastitim razmišljanjima o tr anju odve skre e s uobi ajenog životnog puta. Vjerojatno sam odve savjesna i marljiva osoba, ali ne mogu se prihvatiti bilo ega a da ne zapišem misli o tome. Zato sam morao zaposliti ruke i zapisati ove rije i. Ina e, nikad ne bih spoznao što mi sve tr anje zna i.

Jednom zgodom ležao sam u hotelskoj sobi u Parizu i itao *International Herald Tribune*, kad sam naišao na zanimljiv lanak o maratonu. U njega je bilo uvršteno i nekoliko razgovora s poznatim maratoncima, i svakog od njih pitali su kakvom se osobitom magijskom izrekom služe da bi za vrijeme utrke bili neprekidno nadahnuti. *Zanimljivo pitanje*, pomislio sam. Duboko su me se dojmile raznolike stvari o kojima su ti trka i razmišljali u utrci dugoj 42 km. To samo pokazuje koliko je svaki maraton naporno natjecanje. Ako si stalno ne ponavljate neki oblik magijske izreke, nema šanse da uspijete.

Jedan trka je govorio o magijskoj izreci kojoj gaje njegov stariji brat, tako er trka , nau io i koja ga prožima još otkad se po eo baviti tr anjem. Evo te mantre: *Bol je neminovna. Patnja je stvar izbora*. Recimo da tr ite i po nete razmišljati: "Ovo me baš boli, ne mogu dulje izdržati." Ta vrsta boli neizbježan je dio stvarnosti, ali o tome može li dulje izdržati ili ne, odluku donosi jedino trka . To u prili noj mjeri sažima najvažnije zna ajke tr anja maratona.

Prošlo je desetak godina otkako mi je sinula ideja da napišem knjigu o tr anju, ali godine su prolazile a ja sam u svojim razmišljanjima pokušavao prona i pravi pristup temi. No, nikad nisam sjeo za stol i po eo je pisati. Tr anje je prili no široka tema o kojoj bi se štošta dalo pisati; shvatio sam da je jako teško odrediti o emu bih to no trebao pisati.

Ipak, jednog sam trena odlu io da jednostavno trebam iskreno zabilježiti ono što mislim i osje am o tr anju i držati se vlastitog stila. Pomislio sam daje to jedini na in da se pomaknem s mrtve to ke i tako sam u ljeto 2005. po eo pisati ovu knjigu, dio po dio, da bih je završio u kasnu jesen 2006. Osim što sam na nekoliko mjesta citirao pojedine re enice iz knjiga koje sam ve objavio, glavninu ove knjige ine moje misli i osje aji iz stvarnog života. Primijetio sam jednu bitnu stvar: pisati iskreno o tr anju i pisati iskreno o samom sebi za mene je gotovo jedno te isto. Stoga vjerujem da ovu knjigu treba itati kao uspomenu koja ponajviše pripovijeda o samom inu tr anja.

Premda ništa iz ove knjige ne bih nazvao *filozofiranjem*, u njoj se ipak može na i svojevrsno objašnjenje onoga što bismo mogli nazvati naknadnim životnim lekcijama. One možda nisu od velike važnosti, ali predstavljaju osobna iskustva koja sam doživio nakon što sam po eo tr ati itavim svojim tijelom, pa sam tako otkrio da je patnja stvar izbora. Ovo možda nisu lekcije koje se mogu primijeniti uop eno i to samo zato što ovdje pišem o samome sebi, zapravo o osobi kakva jesam.

Kolovoz 2007.

O EMU GOVORIM KADA GOVORIM O TR ANJU

1. 5. kolovoza 2005. • Otok Kauai, Havaji

TKO BI SE SMIJAO MICKU JAGGERU?

Nalazim se na otoku Kauaiju, na Havajima, danas je 5. kolovoza 2005. Dan je nevjerojatno vedar i sunčan, na nebu nigdje ni najmanjeg oblaka. Kao da pojam *oblaci* uopće ne postoji. Došao sam ovamo krajem srpnja i, kao i prošli put, unajmio stan za čitavu obitelj. Svakog jutra, još dok je prohladno, sjedam za stol i pišem o koje emu. Baš kao i ovog trena: pišem ovaj tekst o tr anju, a mogu ga oblikovati kako me je volja. Ljeto je, pa je naravno vrlo vruće. Havajsko otočje je poznato je po vječnom ljetu, ali s obzirom na to da pripada južnoj hemisferi, vjerojatno ipak postoje četiri godišnja doba, no vrlo slična. Ljeto je ipak nešto toplije od zime. Proveo sam prilično vremena u Cambridgeu, Massachusetts, i u usporedbi s tim gradom -u kojem je ljeto sparno i zagušljivo uz brojne zgradurine od opeka i betona pa uvijek ima dojam da se zlopati - ovdje na Havajima ljeto je uistinu pravi raj. Ovdje nema potrebe za klimauređajima - dovoljno je ostaviti prozor otvoren i svjež povjetarac već blago hladi. Stanovnici Cambridgea redovito se iznenade kad čuju da kolovoz provodim na Havajima. "Sto te to privlači da ljeto provedeš na tako vrućem mjestu?" stalno me pitaju. Ali, oni zapravo ne znaju koliko je ovdje lijepo. Ne znaju da pasatni vjetrovi neprestano pušu sa sjeveroistoka i ljeti hlade topli zrak. Ne znaju da se ovdje vodi veseo život, da možemo uživati u tumananju, u čitanju knjige u dubokom hladu krošnje, ili, ako nam se prohtije, da se možemo okupati, kao što i činimo, u prvoj uvali koja nam se sviđa.

Otkako sam stigao na Havaje, svakog dana tr imam otprilike sat vremena, šest dana u tjednu. Prošla su dva i pol mjeseca otkako sam se vratio starom načinu života, a to znači da svakoga dana tr imam, osim ako se ne dogodi nešto nepredviđeno. Danas sam tr ao sat i deset minuta i za to vrijeme s walkmana slušao dva albuma grupe Lovin' Spoonful - *Daydream* i *Hums of the Lovin' Spoonful* - koje sam presnimio na mini CD plejer.

Ovih dana moj cilj je povećati udaljenost koju prelazim, brzina kojom tr imam manje mi je važna. Sve dok mogu tr ati određenu udaljenost, to je jedino dočega mi je stalo. Kadikad tr imam prilično brzo, ali ako povećam tempo i brzinu koraka, skratim vrijeme tr anja; bit svega je da radost koju osjećam nakon svakog tr anja potraje sve do idućeg dana. Zapravo, to je ista vrsta smjernice koja mi je nužno potrebna kada pišem roman. Svakog dana stanem točno na onom mjestu kad osjetim da mogu i dalje pisati. Kad tako postupim, idućeg dana ono što pišem ide mi sasvim glatko. Čini mi se daje Ernest Hemingway pisao na sličan način. Da biste mogli nesmetano napredovati, morate održati ritam. To je jedan od daleko najvažnijih preduvjeta u dugoročnim pothvatima. Kad odredite tempo, sve ostalo slijedi samo po sebi. Problem je znati što uiniti da se zamašnjak vrti pri određenoj brzini, a da biste dotle došli, potrebni su vam što veća koncentracija i snaga koje možete izvući iz sebe.

Zakratko je kišilo dok sam tr ao, ali bila je to osvježavajuća kiša koja mi je godila. Vjetar je dopuhao gust oblak s pušine i slaba kiša počela je padati, ali kao da se iznenada sjetila: "Oh, zaboravila sam da imam još nekoliko stvari za obaviti!" prestalo je kišiti i uas se razvedrilo. Tada se sunce ponovno pojavilo, bespoštedno žežući. Ovdje je sasvim lako

razumjeti klimatske zakonitosti. Nema tu ni ega nejasnog ili dvojbenog, a još manje metafori nog ili simboli nog. Tr e i svojom stazom prošao sam pokraj nekoliko drugih trka a, kako muškaraca tako i žena. Oni odlu niji tr ali su doista brzo, kao da su im za petama plja kaši. Nekoliko debljih umorno su dahtali poluzatvorenih o iju, snuždeni kao da ih je netko drugi primorao na tr anje. Izgledali su kao da su im lije nici prije tjedan dana priop ili da boluju od dijabetesa i da se moraju po eti baviti raznim tjelovježbama. Ja sam izme u prvih i drugih.

Volim slušati grupu Lovin' Spoonful. Njihova glazba djeluje opuštaju e i nikad nije pretenciozna. Dok slušam tu smiruju u glazbu prisje am se raznolikih uspomena iz šezdesetih godina. Premda ni ega osobito važnog. Kao da žele snimiti film o mojem životu (od same pomisli na to naježim se), to bi bili kadrovi i scene koje bi izbacili pri montaži filma. "Možemo i bez ovog kadra", montažer bi objasnio. "Nije loš, ali u njemu nema ni ega zanimljivog." Takve mi uspomene padaju na pamet - nebitne i sasvim jednostavne. Ali, meni su one zna ajne i vrijedne. Dok se svaka od tih uspomena vrzma po mojoj glavi, siguran sam da se nesvjesno osmijehujem ili sam blago namrgo en. One možda i jesu sasvim obi ne, ali zbroj svih tih uspomena i sje anja u kona nici tvori: mene. Mene, sada i ovdje, na sjevernoj obali otoka Kauaija. Ponekad, dok razmišljam o životu, osje am se poput komada naplavine koju su morski valovi izbacili na obalu.

Dok tr im, pasatni vjetrovi koji pušu iz smjera svjetionika njišu grane eukaliptusa, a liš e šušti nad mojom glavom.

U Cambridgeu, savezna država Massachusetts, po eo sam živjeti krajem svibnja ove godine, i tr anje je otada još jednom postalo okosnica moje svakodnevne navike. Sada ve tr im sasvim ozbiljno. Kad kažem *ozbiljno*, ho u re i šezdeset kilometara na tjedan. Drugim rije ima, deset kilometara šest dana u tjednu. Bilo bi bolje kad bih tr ao svih sedam dana, ali moram uzeti u obzir dane kad pljušti kiša, kao i one dane kad sam vrlo zauzet. Iskreno govore i, tu i tamo nai e dan kad se osje am odve umornim za tr anje. Uzevši sve te imbenike u obzir, odbijam si jedan dan u tjednu. Dakle, tr e i 60 km na tjedan pretr im otprilike 250 km mjese no, što je moje mjerilo za *ozbiljno* tr anje.

U lipnju sam se strogo držao tog plana, pretr avši to no 250 km. U srpnju sam pove ao udaljenost i pretr ao gotovo 300 km. Otprilike sam pretr ao 10 km svakog dana, ali ni jednog jedinog dana nisam odustao od tr anja. Pri tome ne želim re i da sam baš svakog dana pretr ao to no 10 km. Ako sam jednog dana pretr ao 15 km, idu eg sam pretr ao samo 5 km. (Drže i se odre enog tempa, uglavnom mogu pretr ati 10 km za sat vremena.) Za mene je takav pristup ono što zovem ozbiljnim tr anjem. Otkako sam stigao na Havaje, držim se tog ritma. Prošlo je mnogo vremena kada sam mogao pretr ati takve udaljenosti i pridržavati se tako strogo odre enog rasporeda tr anja.

Postoji nekoliko razloga zbog kojih sam se, u odre enom dijelu života, bio prestao baviti ozbiljnim tr anjem. Prije svega, s vremenom sam bio sve zaposleniji i baš svakog dana prona i sat slobodnog vremena bila je prava rijetkost. ak i kad sam bio mla i nisam osje ao da imam slobodnog vremena napretek, ali barem nisam imao toliko raznoraznih obveza kao što ih sada imam. Ne znam zašto, ali što je ovjek stariji, to mu ostaje sve manje slobodnog vremena. Drugi je razlog to što sam s vremenom postao sve zainteresiraniji za sudjelovanje u triatlonu*, mnogo više nego u maratonu. Dakako, triatlon kao sportska disciplina osim tr anja uklju uje i plivanje i vožnju bicikla. Sto se ti e samog tr anja, ono mi ne predstavlja problem, ali da bih svladao i dvije druge discipline morao sam posvetiti gotovo jednako vrijeme za treniranje plivanja kao i za vožnju bicikla. Što se ti e plivanja, morao sam po eti ispo etka kako bih postigao dobru formu, potom sam morao nau iti pravilnu tehniku vožnje bicikla, i uvježbati odre ene miši e. Za sve to trebalo mi je prili no vremena i truda, a kao rezultat svega ostalo mi je manje vremena za tr anje.

Premda je, najvjerojatnije, glavni krivac za sve bilo to što sam se jednog trena jednostavno

* triatlon - suvremeni sport koji se sastoji od uzastopnog natjecanja u plivanju, vožnji biciklom i tr anju (na stazama za plivanje od 400 m do 5 km, za bicikl od 20 do 180 km, tr anje od 6 km do dužine maratona).

umorio od svega. Po eo sam trati u jesen 1982. i otada tr im ve gotovo dvadeset i tri godine. Za sve to vrijeme trao sam gotovo svakog dana, sudjelovao u barem jednom maratonu svake godine - dvadeset i tri maratona do danas - a trao sam i brojne utrke na velike udaljenosti. Utrke na duge staze odgovaraju mojoj li nosti i od svih navika koje sam stekao tijekom života, moram priznati da mi je tranje na velike udaljenosti od kudikamo najve e pomo i i uistinu mi jako mnogo zna i. To što se bez dužeg prekida bavim tranjem više od dva desetlje a tako er mi je pomoglo da postanem snažniji, kako tjelesno tako i mentalno.

Osnovni problem leži u tome što nisam pogodna osoba za ekipne sportove: jednostavno sam takav. Kad god zaigram nogomet ili bejzbol (zapravo, otkad sam postao punoljetan to se gotovo nijednom nije dogodilo), nikad se ne osje am opušteno. Možda je to zbog toga što nemam bra u, ali nikad se nisam mogao prilagoditi onim sportovima u kojima jedna ekipa igra protiv druge. Isto tako, nisam dobar ni u onim sportovima u kojima jedan igra igra protiv svoga suparnika, recimo tenis. Svi a mi se igra kao stoje zidni tenis, ali ipak, kad do e do toga da moram igrati protiv nekoga, smeta mi sama bit nadmetanja i ne osje am se dobro. A kad na red dodu borila ke vještine, ni slu ajno nemojte ra unati na mene.

Nemojte me pogrešno razumjeti - nije sasvim to no da me ne zanima nadmetanje. Iz nekog udnog razloga nikad mi nije bilo osobito stalo jesam li pobjednik ili pobjedeni. Taj moj osje aj gotovo se ni u emu nije promijenio sve do danas. Uop e nema veze o kojem podru ju je rije - pobjeda nad drugim jednostavno ne djeluje stimulativno na mene. Mnogo više me zanima da postignem cilj koji sam sebi postavio, zato tranje na velike udaljenosti savršeno odgovara mom na inu razmišljanja.

Maratonci e razumjeti o emu govorim. Nama uop e nije važno jesmo li pobijedili jedan drugoga. Dakako, trka i svjetske klase žele nadmašiti svoje najlju e protivnike, ali za mene, prosje nog, svakodnevnog trka a, osobno suparništvo nije ono najvažnije. Siguran sam da postoje i oni trka i koje želja da budu bolji od odre enog suparnika samo još više poti e i stimulira. Ali što ako njihov suparnik, iz bilo kojeg razloga, odustane od nadmetanja i povu e se? Ho e li njihova motivacija za tranje nestati, ho e li se barem smanjiti, pa e tako i sami izgubiti razlog da nastave trati?

One obi ne, svakodnevne trka e motivira ve inom neki osobni cilj, više od bilo ega drugoga. Recimo, odre eno vrijeme koje žele utrošiti tr e i. Sve dok tako može protratiti odre eno vrijeme, trka e se osje ati zadovoljno, ali ako je kojim slu ajem sprije en, ne e biti zadovoljan. ak i ako ne uspije posti i odre eno vrijeme kojemu se nadao, sve dok osje a odre eno zadovoljstvo stoje dao sve od sebe - a mogu e je da e tijekom tog procesa otkriti nešto bitno o samom sebi - ve i sam taj in je odre eno postignu e, pozitivan osje aj koji prenosi na idu u utрку.

Isto se može re i za posao kojim se bavim. U zvanju romanopisca, barem kad sam ja u pitanju, ne postoji nešto takvo kao pobjeda ili poraz. Možda broj prodanih primjeraka, književne nagrade i hvale kriti ara mogu poslužiti kao odre ena književna mjerila, ali nijedno od njih nije presudno. Ono što je daleko najvažnije jest zadovoljava li ono što pišete mjerila koja ste sami sebi zadali. Neuspjeh u svladavanju te prepreke ne možete tako lako objasniti. Kad su drugi ljudi u pitanju, uvijek možete izmisliti neko razumno objašnjenje, ali sebe ne možete prevariti. U tom smislu, pisanje romana i tranje maratona vrlo su sli ni. U osnovi, pisac ima tihu, unutrašnju motivaciju i ne traži potvr ivanje u vanjskom, vidljivom svijetu.

Za mene tranje predstavlja kako tjelovježbu tako i metaforu. Kad tr im iz dana u dan, sa svakim tranjem podižem letvicu, i dostigavši sebi zadanu razinu ja se sve više dižem. Zbog toga se trudim baš svakog dana: kako bih podignuo vlastitu razinu. Ja ni slu ajno nisam veliki trka . Ja sam sasvim obi an, ili, prije e biti - osrednji trka . Ali nije u tome stvar. Stvar je u tome jesam li ili nisam bolji nego ju er. U tranju na velike udaljenosti jedini protivnik kojega morate pobijediti jeste vi sami, tj. onaj kakav ste bili ju er ili prekju er.

Ipak, nakon što sam napunio etrdesetu, taj oblik samoocjenjivanja postupno se promijenio. Jednostavno re eno, nisam više u stanju popraviti vrijeme tranja. Pretpostavljam da je to nešto što je neizbježno, s obzirom na moje godine. U odre enoj životnoj dobi svako ljudsko bi e dosegne svoj tjelesni vrhunac. Naravno, postoje individualne razlike, ali u ve ini

slu ajeva pliva i taj vrhunac dosegnu s dvadesetak godina, boksa i oko tridesete, a igra i bejzbola u trideset i nekoj. To je iskustvo kroz koja svatko prolazi. Jednom sam pitao okulista je li ikad sreo osobu koja nije bila dalekovidna kad je ostarila. Nasmijao se i odgovorio: "Još nikad nisam sreo takvu osobu." Sve se svodi na isto. (Na sreću, kod umjetnika taj vrhunac u priličnoj mjeri varira. Na primjer, Dostojevski je dvije svoje najznačajnije knjige, *Zli duhovi* i *Braća Karamazovi*, napisao u nekoliko posljednjih godina života, a umro je u šezdesetoj. Tijekom života Domenico Scarlatti napisao je 555 sonata za klavir, a većinu u dobi između pedeset sedme i šezdeset druge.)

Moj vrhunac kao trkača dogodio se u mojim kasnim tridesetima. Prije toga, moj osnovni cilj bio je istrčati maraton za tri i pol sata, ritmom od jednog kilometra za pet minuta. Tu i tamo sam trčao brže od tri i pol sata, ali mnogo češće sporije. U svakom slučaju, bio sam u stanju istrčati maraton otprilike u tom vremenu. Čak i kad sam bio uvjeren da sam gadno zablajao stvar, i dalje sam bio ispod tri sata i trideset minuta. Sve i da nisam trenirao toliko uporno ili da nisam bio u najboljoj formi, trčati sporije od četiri sata bilo mi je nepojmljivo. Stvari su potrajale tim tempom izvjesno vrijeme, ali ubrzo su se počele mijenjati. Trenirao sam jednako vrijedno kao prije, ali odjednom mi je bilo sve teže istrčati stazu ispod tri sata i trideset minuta. Trebalo mi je pet i pol minuta da pretrčim kilometar, i sve više sam se bližio vremenu od četiri sata za pretrčani maraton. Iskreno, to je za mene bio svojevrsan šok. Što se to događalo sa mnom? Bio sam uvjeren da razlog nije bilo starenje. U svakodnevnom životu nijednog trena nisam osjetio da se tjelesno osjećam slabije. Bez obzira na to koliko to pokušavao negirati ili ne pridavati tome pažnju, brojke su pokazivale da sam sve sporiji.

Osim toga, kako sam već napomenuo, sve više su me zanimali drugi oblici sporta kao što su triatlon i zidni tenis. Trčati iz dana u dan jednostavno me više ne može zadovoljiti, razmišljao sam i bio sve skloniji odluci da se počnem baviti još nekim sportovima. Nadao sam se da ću tako mnogo cjelovitije i učinkovitije djelovati na svoje tijelo. Unajmio sam privatnog trenera plivanja, koji me počeo podučavati osnovnim pravilima pravilnog plivanja, i doista sam naučio plivati brže i lakše nego prije. Moji mišići su gotovo trenutačno reagirali na nov izazov i moja tjelesna građa počela se vidno mijenjati. U me u vremenu, vremenski su rezultati trčanja maratona polako ali sigurno sve više padali. Ubrzo sam shvatio da u trčanju više ne uživam kao neko. Osjećao sam zamor i napor pri samoj pomisli na trčanje. Počeo sam osjećati razočaranost jer se moj ogromni trud nije isplatio, imao sam dojam da mi u svemu tome nešto smeta, kao da su vrata koja su sve vrijeme preda mnom bila širom otvorena sada naglo zatvorena. Takvo svoje stanje i osjećaje nazvao sam *trkačev blues*. Kasnije ću vam detaljnije opisati kakva je to vrsta *bluesa* bila.

Prošlo je deset godina otkako sam posljednji put živio u Cambridgeu (ondje sam živio od 1993. do 1995., u vrijeme kad je Bill Clinton bio predsjednik Sjedinjenih Država). Kad sam ponovno ugledao rijeku Charles, želja za trčanjem sasvim me prožela. Ako se ne dogodi neki velik tektonski poremećaj ili kakva drzna promjena, rijeke uvijek izgledaju jednako, a rijeka Charles uistinu je izgledala nepromijenjeno. Vrijeme je prolazilo, moji studenti su dolazili i odlazili, bio sam još deset godina stariji, a u me u vremenu se mnogo toga dogodilo. Ali, rijeka je ostala ista. Voda i dalje teče, brza i gotovo neujna, prema bostonskoj luci. Voda zapljuskuje obalu pa ljeti trava naraste gusta i sočna, a ptice močvarice imaju se čime hraniti. Ljeti rijeka teče usporeno ispod starih mostova, ali nikad ne presuši. Ljeti se u njoj odražavaju oblaci, a zimi se vide brojne sante leda kako nošene hladnom vodom otječu prema oceanu.

Nakon što sam se raspakirao, prošao sve birokratske peripetije zbog nove selidbe u Cambridge i počeo živjeti sretnim životom, ponovno sam se počeo ozbiljno baviti trčanjem. Udišući i svjež, sveprožimajući ranojutarnji zrak, još jednom sam osjećao radost trčanja po dobro poznatom terenu. Žvakanje vlastitih koraka, disanja i otkucaja srca, sve se spajalo u jedinstvenu poliritmiju. Rijeka Charles idealno je mjesto za regate u veslanju i jedrenju i uvijek se može vidjeti kako netko vesla rijekom. Volim se utrkivati s takvima. Dakako, gotovo svaki put su članovi i kanui brži od mene. Ali kad ugledam kanuista s jednim veslom kako zadovoljno vesla, volim se malo zabaviti.

Možda stoga jer se tu održava Bostonski maraton, u Cambridgeu se može vidjeti mnogo trka a. Staza za tr anje duž Charlesa jako je duga, i ako vam se prohtije, možete tr ati satima. Problem je što tu istu stazu koriste i biciklisti, pa morate biti oprezni zbog brzih biciklista koji vam se nenadano s le a približe i projure pokraj vas. Na pojedinim mjestima na toj stazi tako er postoje rupe, pa morate paziti da se ne sapletete i padnete, a ima i nekoliko prijelaza sa semaforima pa dugo ekanje na zeleno svjetlo može usporiti vaš ritam. Ina e je to uistinu sjajna staza za tr anje.

Kadikad dok tr im slušam jazz, ali uglavnom je to rock glazba jer njen ritam idealno odgovara ritmu tr anja. Najradije slušam grupe kao što su Red Hot Chili Peppers, Gorillaz i Beck, a od starih grupa Creedence Clearwater Revival i Beach Boys. Dakle, glazbu vrlo jednostavnog ritma. Dobar dio sadašnjih trka a za slušanje upotrebljava iPod, ali ja sam se naviknuo na mini CD plejer i radije se njime služim. Istina, ve i je od iPod a i ne može primiti obilje podataka, ali meni je sasvim dobar. U takvim okolnostima ne želim miješati glazbu i kompjutor. Baš kao što nije mudro miješati prijateljstvo, posao i seks.

Kao što sam ve napomenuo, u srpnju sam pretr ao 300 km. Tog mjeseca kiša je padala dva dana i još dva dana sam proveo na putovanju. A bilo je i nekoliko dana kad je vrijeme bilo odve sparno i prevru e za tr anje. Dakle, pretr anih 300 km u manje od mjesec dana i nije tako loše. Ni slu ajno. Ako se pretr anih 220 km smatra ozbiljnim tr anjem, onda je mojih 300 pretr anih km *više nego ozbiljno*. Dakako, što više tr im, to više gubim na težini. Za dva i pol mjeseca izgubio sam oko tri kilograma i onaj salasti sloj koji se bio pojavio oko trbuha nestao je. Do arajte si odlazak u mesnicu i kupnju tri kilograma mesa koji nosite ku i. Kop ate! Imao sam pomiješane osje aje oko te težine koju sam svakog dana nepotrebno nosio na sebi. Ako živite u Bostonu, onda ne možete bez to enog piva Samuel Adams i uštipaka iz Dunkin' Donutsa. Ali, na svoju radost otkrio sam da se ak i ti užici mogu neutralizirati ustrajnom tjelovježbom.

Možda je malo glupavo što ja, koji imam onoliko godina koliko ih ve imam, uop e govorim o tome, ah želim biti siguran i razjasniti injenice: ja sam osoba koja voli samovati. Da to još jednom pojasnim, ali na suptilniji na in: ja sam osoba kojoj *ne pada teško* biti sam. Meni to što svakog dana sat ili dva tr im osamljen i ne razgovaram ni sa kim, baš kao što osamljen sjedim pet ili šest sati za pisa im stolom, ne pada teško, a niti mi je dosadno. Sklon sam tome još od mladih dana kada sam, ako sam ve mogao birati, radije itao knjige ili sa zanimanjem slušao glazbu nego vrijeme provodio s nekom drugom osobom. Uvijek sam mogao smisliti stvari koje sam mogao izvesti sam.

Ali ak i tako, nakon što sam se oženio prili no mlad (imao sam dvadeset i dvije godine), postupno sam se naviknuo na život s drugom osobom. Nakon što sam napustio fakultet, vodio sam bar pa sam shvatio važnost druženja s drugim ljudima, kao i da ne možemo živjeti sasvim sami i izdvojeni od svijeta. Tako sam, istina sporo i postupno, vlastitim snagama i vlastitim iskustvom otkrio da mogu biti i društven. Razmišljaju i o tom razdoblju sada, svjestan sam da se moj pogled na svijet promijenio u mojim dvadesetima, i da sam sazrio. Guraju i nos u kojekakva mjesta stekao sam iskustvo i znanje koji su mi bili potrebni u životu. Bez tih desetak prili no gadnih godina ne vjerujem da bih uspio napisati sve ono što jesam, a ak i da sam pokušao, ne bih bio sposoban za to. Nije rije o tome da su drugi toliko utjecali na mene. Želja da budem sam nije se promijenila. Zato su mi tih sat ili više vremena koje provedem tr e i, i to u društvu sa samim sobom, toliko važni kako bih mogao održati svoj duševni mir. Dok tr im ne moram razgovarati ni sa kim i ne moram nikoga slušati. Jedino trebam voditi ra una o stazi po kojoj tr im. To je dio dana bez kojega ne mogu.

esto me pitaju o emu razmišljam dok tr im. Obi no ljudi koji me to pitaju nisu nikad tr ali na velike udaljenosti. Uvijek se duboko zamislim nad njihovim pitanjem. O emu li *doista* razmišljam dok tr im? Ni dan-danas nemam spreman odgovor.

Kad je vrijeme hladno, valjda barem malo razmišljam o tome koliko je doista hladno. Isto tako i o vru ini u vru e dane. Kad sam tužan, barem malo razmišljam o toj tuzi. Kad sam veseo, barem malo razmišljam o toj svojoj veselosti. Kao što sam ve prije napomenuo, esto mi naviru slu ajne uspomene. Tu i tamo, premda jako rijetko, javi mi se ideja koju

upotrijebim u romanu koji pišem. Ali dok trčim, zapravo *ne* razmišljam ni o čemu vrijednom spomena.

Jednostavno, trčim. Kroz prazan prostor. Ili da se možda izrazim na drugi način: trčim da bih svojim trčanjem *ostvario* prazan prostor. Ali kao što možete pretpostaviti, slušajna misao se probije u tu prazninu. Ljudski mozak nije nikada sasvim prazan. Emocije ljudskih bića nisu dovoljno snažne ili postojane da bi trpjele vakuum. Raznolike misli i ideje koje se nameću u mojim emocijama dok trčim ostaju podređene toj praznini. Budući da im nedostaje sadržaj, one su slušajne misli koje se okupljaju oko te praznine.

Misli koje mi se javljaju dok trčim podsjećaju me na oblake na nebu. Oblake različitih oblika i veličina. Dolaze i prolaze dok nebo ostaje isto nebo. Oblaci su tek gosti na nebu kojim prolaze i išezavaju, ostavljaju i za sobom prazno nebo. Nebo jednako postoji i ne postoji. Ima svoju jezgru, a istovremeno je i nema. A mi prihvaćamo tu golemu prazninu i gledamo u nju.

Sada sam u kasnim pedesetima. Kad sam bio mlad, nisam mogao ni zamisliti da ću doživjeti dvadeset i prvo stoljeće i da ću, uopće se ne šalim, doživjeti pedesetu. Teoretski gledano, bilo je samo po sebi jasno da će jednog dana, ako se ništa drugo ne dogodi, nastupiti dvadeset i prvo stoljeće, a ja doživjeti pedesetu. Kad sam bio mlad i kad bi mi postavili pitanje kako se zamišljam kao pedesetogodišnjak, za mene je to pitanje bilo jednako teško kao da su me doslovce pitali kako zamišljam svijet poslije smrti. Mick Jagger je jednom zgodom hvalisavo izjavio: "Radije ću umrijeti nego navršivši četrdeset petu i dalje pjevati pjesmu *Satisfaction*." Sada mu je više od šezdeset godina, ali i dalje pjeva *Satisfaction*. Nekim ljudima je ovo što pišem možda zvukati smiješno, ah ne i meni. Kad je bio mlad, Mick Jagger nije se mogao zamisliti kao četrdesetpetogodišnjaka. Ista stvar je sa mnom. Smijem li se smijati Micku Jaggeru? Ni slušajno. Ali meni se nije dogodilo da sam postao poznat mladi rock pjevač. Srećom, nitko se više ne sjeća kojekakvih gluposti koje sam kao mladi rekao, pa mi ih sada nitko ne može navoditi. U tome je jedina razlika.

A sada, evo me živog i zdravog u ovom tada nezamislivom svijetu. Osjećaj je uistinu udan, pa ne mogu reći jesam li imao sreće ili nisam. A možda to i nije važno. Za mene - vjerojatno kao i za svakoga drugog - ovo je tek po etno iskustvo starenja i osjećaji koje proživljavam jednako su novi. Da to iskustvo imam otprije, sada bih ga nedvojbeno mogao jasnije razumjeti i opisati, ali ovo je po etak mojeg starenja pa ne znam za neko drugo koje bi bilo moje. Za sada se mogu jedino suzdržati od bilo kakvih konkretnijih procjena i prihvaćati stvari onakve kakve jesu. Na isti način na koji prihvaćam nebo, oblake i rijeku. Dakako, u svemu tome postoji nešto gotovo smiješno, nešto što ne želite dokraja otkriti.

Kao što sam već istaknuo, nadmetanje s drugim ljudima, bez obzira je li riječ o svakodnevicu ili o poslu kojim se bavim, nije na mome životu kakav bi mene zanimao. Oprostite mi što se izražavam uopćenito, ali ovaj svijet nastanjuju raznoliki ljudi. Neke od njih privlače drugačije vrijednosti, a isto vrijedi i za mene. Upravo zbog tih raznolikosti nastaju nesuglasice, a razlike u kombinacijama tih nesporazuma mogu donijeti mnogo većih sukoba. Ponekad se zna dogoditi da pojedine ljude nepravedno kritiziramo. To je shvatljivo samo po sebi. Nije osobito zabavno biti pogrešno shvaćen ili nepravedno kritiziran; to je vrlo bolno iskustvo koje uvijek duboko vrijeđa.

Što sam stariji, to polako ali sve jasnije shvaćam da su te vrste boli i patnje nužan dio života. Razmislite li o tome, shvatit ćete da je to tako jer se ljudi razlikuju jedni od drugih po tome što mogu slobodno donositi vlastite odluke i mišljenja. Uzmite mene za primjer. Ono u čemu sam osobito darovit jesu određene situacije koje drugi ne mogu prepoznati. Štoviše, objasniti ih drugačije od ostalih i izabrati riječi koje su drugačije od njihovih - sve to omogućava mi pisanje priča koje su samo moje. Upravo zbog gore spomenutoga imamo neobičnu situaciju - jako malo ljudi doista čita ono što sam napisao. Tako činjenica da sam ja i nitko drugi postaje jedna od mojih najvažnijih prednosti. Emocionalna patnja cijena je koju osoba plaća da bi bila nezavisna.

To je ono u što najviše vjerujem, i vjeruju i u to živim svoj život. U određenim segmentima života aktivno se odlučujem za osamljenost. Samo ona je, osobito za nekoga tko se,

poput mene, bavi pisanjem, neizbježna okolnost. Istina, poput kiseline što istje e iz boce, osje aj osamljenosti može kadikad nesvjesno nagristi ovjekovo srce i u initi da ga izgubi. Dakako, to je svojevrsan ma s dvije oštrice. Štiti me od vanjskog svijeta, a istodobno me iznutra ustrajno povreduje. Mislim da sam ne sebi svojstven na in svjestan te opasnosti - vjerojatno zahvaljuju i iskustvu koje sam stekao - i zbog toga ve duže moram neprestano biti u pokretu, ponekad ak sile i samog sebe do krajnjih granica kako bih zalije io osamljenost koju osje am duboko u sebi i pokušao je odagnati. Ali, to je mnogo manje svjesno djelo, a mnogo više instinktivna reakcija.

Bit u malo konkretniji.

Kad me nepravedno kritiziraju (barem prema mojem mišljenju) ili kad sam siguran da e me odre ena osoba razumjeti a ona me ne razumije, odlazim tr ati malo duže nego ina e. Time što duže tr im kao da fizi ki poništavam dio nezadovoljstva. To mi tako er pomaže da iznova shvatim koliko sam slab i koliko su moje mogu nosti ograni ene. Tako i tjelesno postajem svjestan svojih slabih strana. Jedan od rezultata takvoga mojeg nešto dužeg tr anja jest taj što se to no toliko osje am snažnije. Ako sam ljutit, ljutnju upu ujem samome sebi. Ako sam doživio frustriraju e iskustvo, koristim se njime kako bih sebe u inio boljim. Oduvijek tako živim. Tiho upijam stvari za koje sam sposoban, objelodanjuju i ih kasnije, što je mogu e više mijenjaju i njihov oblik i to kao dio radnje u romanu.

Ne mislim da bi mnogo ljudi volljelo moju li nost. Vjerojatno bi se našla nekolicina - *jedva* nekolicina - koji bi njome bili duboko impresionirani, ali rijetko bi je tko doista volio. Tko bi na ovoj zemlji uop e mogao osje ati simpatije, ili barem nešto sli no, za osobu koja nije sklona kompromisu; koja se, kad god se pojavi problem, skriva duboko u ormar? Je li uop e mogu e da ljudi vole profesionalnog pisca? Nemam pojma. Možda negdje na svijetu postoji i takav. Teško je generalizirati. Što se mene ti e, mene koji ve desetlje ima pišem romane, ne mogu ak ni zamisliti nekoga tko bi me volio kao li nost. To što me netko ne voli, mrzi ili prezire ini mi se mnogo prirodnije. Naravno, nije mi osobito drago kad se tako dogodi. ak ni meni nije drago ako me netko ne voli.

Ali, to je neka druga pri a. Vratimo se tr anju. Ponovno sam se vratio svakodnevnom tr anju i takvom obliku života. Najprije sam po eo ozbiljno tr ati, a sada tr im prema neumoljivo strogim pravilima. Sto bi sve to moglo zna iti za mene, s obzirom na to da se bližim šezdesetoj, još uvijek ne znam. Ali mislim da mora *nešto* zna iti. Možda ne nešto jako duboko, ali mora postojati neki smisao u svemu tome. U svakom slu aju, sada tr im predano i naporno. Još u pri ekati i kasnije razmisliti što li sve to zna i. (Odga anje razmišljanja o ne emu jedna je od mojih specijalnosti, vježba koju sam usavršio s godinama starenja.) Svakodnevno o istim tenisice za tr anje, utrljam malo kreme za sun anje po licu i vratu, uklju im štopericu i po nem tr ati. Pasatni vjetrovi pušu mi u lice, bijela aplja pokorno leti nebom dugih poravnanih nogu dok ja slušam omiljenu mi grupu, Lovin' Spoonful.

Dok sam tr ao, obuzela me misao: ak i ako se vrijeme tr anja ne popravi, malo mogu u initi. Sve sam stariji i vrijeme uzima svoju žrtvu. Nitko za to nije kriv. To su pravila igre. Baš kao što rijeka utje e u more, starenje i sporst dio su prirodnog procesa i moram ih prihvatiti. Možda to nije zabavan proces, a ono što u još kasnije otkriti vjerojatno e biti još neugodnije. Ali, imam li uop e izbora? Na svoj na in uživao sam u dosadašnjem životu, premda ne mogu re i da sam u njemu *potpuno* uživao.

Ne pokušavam se hvaliti ili razmetati - tko bi se uop e hvalio ne im takvim? - ali ja nisam osobito pametna osoba. Ja sam osoba koja mora iskusiti nešto tjelesno, zapravo dodirnuti nešto prije no što to jasno osjetim. Bez obzira na to što je u pitanju, ako ne vidim vlastitim o ima, nisam uvjeren. Ja sam mnogo više tjelesni tip osobe, a ne intelektualni. Naravno, i ja imam odre eni kvocijent inteligencije - barem vjerujem da imam. Da mi sasvim nedostaje, ni slu ajno ne bih mogao pisati romane. Ali nisam tip koji djeluje s pomo u iste teorije ili logike; isto tako nisam tip iji je izvor energije intelektualna spekulacija. Jedino kad se operetim stvarnim, tjelesnim teretom i moji miši i po nu je ati (a katkada i vrištati), pove ava se moja sposobnost shva anja i napokon sam sposoban doku iti nešto. Suvišno je re i, za to je potrebno prili no vremena, uz velik trud, da bih prošao svaku etapu, korak po

korak, i na kraju stigao do zaključka. Ponekad to traje odveć dugo, i onda kad sam uvjeren u to, već je kasno. Ali što drugo može uvijek uiniti? Eto, ja sam takva osoba.

Dok trčim govoreći si da razmišljam o rijeci. I oblacima. Ali, u biti ne razmišljam ni o čemu. Jedino nastavljam trčati prema svojoj udobnoj, domaćoj praznini, svojoj vlastitoj nostalgiji u tišini. A to je prilično lijepa stvar. Bez obzira na to što drugi govore.

2. 14. kolovoza 2005. • Otok Kauai, Havaji

TKO BI SE USUDIO KLADITI NA TRKAČA ROMANOPISCA?

Trinaesti je dan kolovoza, nedjelja. Jutros sam trčao sat i petnaest minuta, slušajući i Carlu Thomasa i Otisa Reddinga s mini CD plejera. Poslije podne sam preplivao gotovo 1300 metara u bazenu, a predvečer sam plivao u moru. Nakon toga sam već erao - pivo i ribu. U restoranu Hanalei Dolphin, nedaleko od središta sela Hanalei. Za večer sam naručio ribu koju ovdašnji starosjedioci zovu walu, vrsta bijele ribe. Pripremili su je na žaru od drvenog ugljena. Jeo sam je uz sojin umak. Za prilog su poslužili miješano povrće, također pečeno na žaru i veliku zelenu salatu. U kolovozu sam do sada pretrčao 150 km.

* * *

Još davno sam počeo svakodnevno trčati. To nije, u jesen 1982. Tada su mi bile trideset i tri godine.

Nešto prije toga otvorio sam svojevrstan jazz klub u blizini postaje Sendagaya. Nedugo nakon fakulteta - zapravo, bio sam zauzet kojekavim sporednim poslovima pa mi je nedostajalo još nekoliko položenih ispita do diplome i službeno sam još bio student - otvorio sam mali klub na južnom ulazu u postaju Kokubunji, koji sam vodio nepune tri godine, ali kad su počeli obnavljati zgradu u kojoj se klub nalazio, preselio sam posao u novi lokal bliže središtu Tokija. Taj novootvoreni bar nije bio osobito velik, ali ni skupe. Imali smo koncertni klavir i tek toliko prostora da se na njemu može zbiti petero članova sastava. Preko dana to je bila kavana, a uvečer noćni bar. Također smo posluživali prilično ukusnu hranu, a za vikende smo imali i glazbu uživo. Takva vrsta kluba u kojem se služi hrana i može slušati jazz uživo u ono vrijeme bila prava rijetkost, pa smo ubrzo uspjeli pridobiti stalne goste, a i financijski smo dobro prolazili.

Većina ljudi koje sam poznao prognozirala nam je slabo poslovanje. Činilo im se da ugostiteljski objekt kojim gazda upravlja iz pukog hobija neće uspjeti opstati, a i da netko poput mene, koji sam bio vrlo naivan i vjerojatno nisam imao blage veze kako se vodi takva vrsta posla, neće uspjeti u svojoj nakani. Ipak, njihove prognoze pokazale su se kao sasvim pogrešne. Istini za volju, moram priznati da nisam vjerovao da sam sposoban za velik posao. Ipak, budući da nisam želio doživjeti neuspjeh, morao sam dati sve od sebe. Još otkad znam za sebe moja žilavost leži u činjenici što mogu raditi vrlo naporno i mnogo podnijeti. Mnogo više sam radni nego trkač i konj. Odrastao sam u obitelji prosvjetnih radnika, pa nisam bio dovoljno dobro upoznat s poduzetništvom, ali na sreću, obitelj moje supruge bavila se poslovanjem pa mi je njeno posredno znanje bilo od velike pomoći. Bez obzira na to koliko sam snažan radni konj bio, nikada nisam bio dovoljno sposoban za uspjeh kakav sam želio.

Sam posao je bio prilično naporan. Radio sam od jutra do kasno u noć sve dok ne bih pao od umora. Doživio sam kojekakva ružna iskustva, brojna razočaranja i često sam se morao snalaziti kako sam znao i umio. Ali, radio sam do iznemoglosti i napokon sam počeo ostvarivati dovoljan profit kojim sam mogao zaposliti još nekoliko ljudi. Približivši se tridesetoj, napokon sam mogao uzeti predah. Da bih otvorio taj bar pozajmio sam koliko sam mogao od svakoga tko mi je želio posuditi novac, i gotovo sam svima sve pozajmljeno vratio.

Stvari su se polako smirivale. Sve do tada borio sam se za golo preživljavanje i nastojao izbjegavati dugove, pa nisam imao vremena razmišljati ni o emu drugome. Osje ao sam se kao da sam se popeo na vrh vrlo strmog stubišta i izašao na istinu, pa sam bio uvjeren da mogu iza i na kraj s budu im problemima koji bi mogli iskrsnuti i preživjeti ih. Duboko sam udahnuo, osvrnuo se oko sebe, zagledao se u stubište kojim sam se popeo i po eo razmišljati o sljede em potezu. Bližio sam se tridesetoj. Više me nisu smatrali za mladoga de ka. Iznenada sam dobio ideju da napišem roman.

Mogu se sjetiti to nog datuma, štoviše onog trena kad sam pomislio da bih mogao napisati roman. Bilo je oko pola dva popodne prvog travnja 1978. Tog dana otišao sam na stadion Jingu, cugao pivo i gledao bejzbolsku utakmicu. Stadion Jingu nalazi se nedaleko od mog ondašnjeg stana, pa sam bez problema mogao otpješa iti do njega. Osim toga, tada sam bio velik navija bejzbolskog kluba Yakult Tsubame.* Bio je divan proljetni dan, ni najmanjeg obla ka na nebu, puhao je blag vjetar. Na vanjskom rubu igrališta tada još nije bilo klupa, tek travnata kosina. Ležao sam na travi, pijuckao hladno pivo, povremeno podizao pogled prema nebu i opušteno uživao u utakmici. Kao i obi no, nije bilo mnogo gledatelja. Bila je to prva utakmica u sezoni, a gostovala je mom ad Hiroshima Toyo Kapu. Sje am se daje Yasuda bio baca lopte za mom ad Lastavica. Bio je onizak, zdepast baca lopti koji je bacao udnovato "felšane" lopte. U dnu dijela za po etni udarac palicom za Lastavice stajao je udarac Dave Hilton, mladi ameri ki igra , pridošlica u mom adi. Hilton je snažno udario loptu odbivši je prema lijevoj crti igrališta. Prasak pri dodiru bejzbolske palice i lopte odjeknuo je itavim stadionom. Hilton je lako poentirao prvi udarac i podignuo palicu spreman za drugi udarac. Upravo tog trena pomislio sam: *zašto ne bih pokušao napisati roman?* Još uvijek se savršeno dobro sje am beskrajnog plavog neba, dodira mlade trave, zadovoljstva koje je izazvao prasak bejzbolske palice. Tog asa nešto je doletjelo s neba, i što god bilo, ja sam to prihvatio.

Nikada nisam imao ni najmanju ambiciju postati romanopisac. Jedino sam imao silnu želju napisati roman. Isto tako, uop e nisam znao o emu bih pisao, jedino sam bio uvjeren da u, ako ga što prije napišem, ostvariti nešto zanimljivo. Kad sam se ve odlu io sjesti za stol kod ku e i spremi se za po etak pisanja, shvatio sam da nemam ni valjano nalivpero. Zato sam otišao u veletrgovinu Kinokuniya u Shinjuki i kupio snop papira za pisanje i nalivpero u vrijednosti ondašnjih pet dolara. Mala, ali vrlo vrijedna investicija.

To je bilo u prolje e 1978., a u kasnu jesen dovršio sam tekst romana od dvije stotine rukom ispisanih stranica. Nakon što sam ga dovršio, osje ao sam se sjajno. Nisam imao pojma što u s romanom, ali dok me zanos nosio, odlu io sam ga poslati na književni natje aj asopisa *Gunzo* za nagradu za novog pisca. Poslao sam ga poštom, nisam ak napravio kopiju rukopisa. To valjda dovoljno jasno govori da mi nije bilo stalo ho u li dobiti nagradu i ho e li roman biti zauvijek izgubljen. To djelo je objavljeno pod naslovom *Kaze no uta o kike (Slušaj kako vjetar pjeva)*. Bilo mi je mnogo više stalo da ga dovršim nego ho e li biti objavljen.

Kasno te jeseni, stalni gubitnici, bejzbolska mom ad Lastavica, za dlaku je pobijedila mom ad Osaka Hankyu u svejapanskom prvenstvu. Uistinu sam bio oduševljen i odlazio sam vidjeti nekoliko utakmica koje su se održale na stadionu Korakuenu. (Nitko nije mogao ni zamisliti da bi mom ad Lastavica mogla osvojiti prvenstvo, pa su oni u upravi kluba ve bili dogovorili da se stadion Jingu prenamijeni za susrete fakultetskih bejzbolskih mom adi.)

Zato se tog razdoblja sje am veoma jasno. Bila je to osobito lijepa jesen ugodnog, sun anog vremena. Nebo je danima bilo vedro, a stabla ginkga ispred Memorijalnog muzeja Meiji raskošnija no ikad. To je bila posljednja jesen mojih kasnih dvadesetih.

Idu eg prolje a, kad me nazvao urednik književnog asopisa *Gunzo* i kazao mi da je moj rukopis ušao u najuži izbor za nagradu, bio sam sasvim zaboravio da sam rukopis uop e poslao na natje aj. U me uvremenu sam se bavio mnogim drugim stvarima. Isprva mi nije bilo jasno o emu govori. Ali roman je pobijedio na natje aju, i tog je ljeta i objavljen. Knjiga je bila prili no dobro primljena. Imao sam trideset godina i nije mi bilo jasno što se sve doga a oko mene i sa mnom, ali ubrzo su me po eli spominjati kao novog i perspektivnog

* Stadion Jingu nalazi se u tokijskoj etvrti Shinjuku. Izgra en je 1926. i na njemu se održavaju bejzbolske utakmice. Stadion je tako er dom profesionalne bejzbolske mom adi Yakult Tsubame (Lastavice).

pisca. I sam sam bio iznenađen, a ljudi koji su me poznavali bili su još više.

Nakon tog događaja, dok sam još vodio posao s jazz klubom, napisao sam drugi roman, *1973-nen no Pinb ru (Fliper, 1973.)*. Dok sam ga doradio, napisao sam nekoliko kratkih priča i preveo nekoliko kraćih proznih djela F. Scotta Fitzgeralda. Objekti moje knjige, *Kaze no uta o kike* i *1973-nen no Pinb ru*, bile su predložene za prestižnu Nagradu Akutagawa. Za objekte knjige govorilo se da su ozbiljni konkurentni, ali na kraju ni jedna ni druga nije dobila nagradu. Iskreno govoreći, uopće mi nije bilo stalo. Da sam dobio tu nagradu, poželjeli bi me salijetati novinari u potrazi za intervjuima, nakladnici koje kuće vjerojatno bi mi ponudile nove ugovore, a ja sam se bojao da bi sve to moglo poremetiti moju predanost u upravljanju lokalom.

Svakog dana tri pune godine vodio sam jazz klub - vode i brigu o plaćenim i neplaćenim članovima, nabavci, radnom rasporedu osoblja, spravljaju i koktele, kuhaju i, zatvaraju i bar u ranim jutarnjim satima - i tek potom bih kod kuće uzeo pisati za kuhinjskim stolom dok ne bih zadrijemao. Imao sam osjećaj da vodim dvostruki život. Tjelesno, svaki dan je bio vrlo naporan, a istodobno pisanje romana i vođenje ugostiteljskog posla stvaralo mi je brojne probleme. Između ostaloga, vođenje ugostiteljskog objekta podrazumijeva da morate primiti svakoga tko uđe na vrata vašeg lokala. Bez obzira na to tko uđe, osim ako nije neki uistinu nepodnošljiv tip, morate ga dočekati s ljubaznim osmijehom na licu. Zahvaljujući tome, sreću sam kojekakve udake i upoznao neke doista neobične likove. Prije nego što sam se počeo baviti pisanjem, prilično sam spremno i rado stjecao raznolika iskustva. Danas mi se čini da sam tada većinom bio zadovoljan takvim poznanstvima i svim iskustvima koja su donosila.

Postupno sam sve više želio napisati ozbiljniji, razrađeniji roman. U prva dva romana, *Kaze no uta o kike* i *1973-nen no Pinb ru*, uglavnom sam se bavljao procesom samog pisanja, ali u njima postoje dijelovi kojima nisam zadovoljan. U ta dva prva romana uspio sam se izraziti jedino na mahove, djelomično i nepotpuno. Budući da sam stalno bio umoran i da sam za pisanje morao tu i tamo ukrasti sat ili dva vremena od vlastitog odmora ili nekog drugog posla, imao sam osjećaj da se utrkujem s vremenom, pa se nisam mogao valjano usredotočiti na samo pisanje. Takvim nervoznim i usitnjenim pristupim uspio sam napisati neke zanimljive i svježije ulomke, ali krajnji rezultat bio je daleko od složenog i misaonog romana kakav sam želio napisati. Osjećao sam da mi se pružila sjajna mogućnost da doista budem romanopisac - šansa kakva se ne pruža baš svaki dan. U meni se probudila prirodna želja da tu šansu iskoristim i napišem roman kojim ću biti zadovoljan. Znao sam da mogu napisati nešto mnogo važnije. Nakon što sam o tome dugo razmišljao, odlučio sam, barem za izvjesno vrijeme, zatvoriti bar i potpuno se posvetiti pisanju. U to vrijeme moja zarada od jazz kluba bila je veća od moje zarade kao pisca. Bila je to stvarnost na koju sam svjesno pristao.

Većina ljudi koje sam poznao energično se protivila odluci da zatvorim bar, a ostali su bili vrlo sumnjivi. "Posao ti je napokon sjajno krenuo", govorili su mi, "zašto klub ne prepustiš nekome drugome da ga vodi dok ti pišeš roman?" Prema mišljenju mnogih ljudi takav potez bio bi sasvim logičan. Osim toga, većina tih ljudi vjerojatno nije vjerovala da ću uspjeti kao pisac. Ali nisam mogao poslušati njihov savjet. Ja sam osoba koja se mora u potpunosti posvetiti onome čime se bavi. Jednostavno, nisam bio sposoban istovremeno pisati roman dok netko drugi vodi klub. Morao sam se odlučiti, sve ili ništa. Bio sam spreman prihvatiti vlastiti neuspjeh. Ali, poznavaju i samog sebe, znao sam da ću se osjećati slabo i razočarano ako stvari budem obavljao polovino.

Unato brojnim zamjerkama i prigovorima, stavio sam ključ u bravu tada već dobro uhodanog posla i, premda zbog toga prilično zabrinut, opredijelio se za posao romanopisca koji će za život zaradivati pisanjem. "Jednostavno želim biti slobodan iduće dvije godine kako bih se mogao posvetiti pisanju", objasnio sam svojoj ženi. "Ako ne uspijem u toj namjeri, uvijek možemo otvoriti kakav mali bar. Još sam mlad i uvijek možemo pošetiti ispod etka." "Neka ti bude", kazala je. To je bilo 1981. godine i još uvijek smo bili u dugovima, ali znao sam da ću dati sve od sebe, pa sam nestrpljivo čekao da vidim što će se dogoditi.

Počeo sam pisati novi roman i kasno te jeseni otputovao na tjedan dana na Hokkaido kako bih obavio neka istraživanja koja su mi trebala za taj roman. Idućeg travnja završio sam roman *Lov na divlju ovcu*. Razmišljao sam: ili uspjeh ili potpuni krah, pa sam sve što sam znao unio u tu knjigu. Taj roman bio je mnogo duži od prethodna dva, a radnja mnogo zamršenija i kompleksnija.

Nakon što sam završio roman *Lov na divlju ovcu* dobro sam se osjećao jer mi se činilo da sam napokon uspio pronaći i vlastiti književni stil. Tijekom tog vremena drhtao sam od uzbuđenja pri pomisli - koliko je divno i istodobno teško - moći sjediti za stolom i ne brinuti se o vremenu i rokovima, usredotočen jedino na pisanje. Osjećao sam da u meni i dalje postoji još neiskorišten književni dar i sada sam se već mogao vidjeti kako za život zarađujem pišući. Tako se na kraju rezervna ideja o ponovnom otvaranju bara nije nikad ostvarila. Pa ipak, čak i sada tu i tamo pomislim kako bi bilo lijepo voditi mali bar.

Urednicima u časopisu *Gunzo* koji su tražili knjigu koja bi bila dopadljiva širem krugu čitatelja, *Lov na divlju ovcu* uopće se nije svidio. Sjećam se s kakvom su je suzdržanošću prihvatili. Činilo mi se da je moja predodžba o tome što roman treba predstavljati tada bila prilično iskrivljena (kakva li je danas, jednako se pitam). Čitateljima se me utim činilo se da je nova knjiga svidjela i tome sam se najviše obradovao. To je bio moj pravi početak kao romanopisca. Da sam nastavio pisati slučajne romane kao što su *Kaze no uta o kike* i *1973-nen no Pinbaru*, koje sam napisao dok sam vodio bar - vjerujem da bih ubrzo zapao u bezizlaznu situaciju.

Onoga dana kad sam odlučio postati profesionalni pisac, iskrsnuo je još jedan problem: kako održati tjelesnu kondiciju. Ako se niim ne bavim, sklon sam debljanju. Vođenje jazz kluba svakodnevno je iziskivalo naporan tjelesni rad, pa sam tjelesnu težinu mogao držati pod kontrolom. Ali onog trena kad sam počeo poitave dane sjediti za stolom i pisati, moja tjelesna snaga počela je slabjeti i, polako ali sigurno, počeo sam se debljati. Također sam sve više pušio dok sam bio usredotočen na pisanje. Tada sam pušio tri kutije cigareta na dan. Prsti su mi bili jezivo smeđi, a itavo tijelo vonjalo je na duhanski dim. Jednog dana sam odlučio: *ovo nije dobro po mene, ovako više ne može*. Ako sam želio živjeti dugim životom romanopisca, morao sam pronaći način da održim zdravu tjelesnu kondiciju.

Tranje nudi brojne korisne prednosti. Prije svega, nije vam potreban nitko drugi da biste igrali, a osim toga ne treba vam ni skupocjena oprema. Da biste se bavili tranjem, ne morate odlaziti na neko posebno mjesto. Sve dok imate dobre tenisice za tranje i stazu kojom možete trati, možete trati do mile volje. S tenisom nije tako. Morate oti i do najbližeg teniskog igrališta, ali i tada vam je potreban netko za igru. Plivati možete sami, ali ipak morate oti i na bazen.

Nakon što sam zatvorio bar, vjerovao sam da će se moj način života sasvim promijeniti pa smo se preselili u Narashino, prefektura Chiba. U ono vrijeme taj kraj je bio prilično ruralan i u blizini nisu postojali sportski objekti vrijedni spomena. Ali, postojale su ceste. U blizini se nalazila vojna baza, pa su redovito održavali ceste zbog svojih vozila. Na sreću, u susjedstvu su također postojali sportski tereni Sveučilišta Nihon, i ako bih onamo otišao rano ujutro, mogao sam se slobodno poslužiti njihovom trkačom stazom. Zato se nisam morao dugo odlučivati (a i nisam imao neki velik izbor) - opredijelio sam se za tranje.

Nedugo nakon toga prestao sam pušiti. Prirodni lijek za prestanak pušenja bilo je moje svakodnevno tranje. Nisam mogao tako lako prestati s pušenjem, ali nisam mogao ni nastaviti sa svakodnevnim tranjem i pušenjem. Ta prirodna želja da još više tranim postala je snažan poticaj u odvikavanju od pušenja, štoviše, predstavljala je veliku pomoć u nadvladavanju kriznih trenutaka. Prestanak pušenja bila je vrsta simbola kojim rastanka sa životom koji sam sve do tada vodio.

Tranje na velike udaljenosti nikad mi nije bilo strano. Kad sam išao u školu, nikad mi nije bilo stalo do satova tjelesnog i uvijek sam mrzio školski Dan sporta. I to samo zato što sam bio prisiljen sudjelovati u njima. Nikada nisam mogao podnijeti da me netko sili da uinim nešto što nisam želio uiniti onda kada to nisam želio. Kad god sam bio kadar uiniti nešto dočega mi je bilo stalo, i kad sam ja to želio uiniti, i onako kako sam to želio uiniti, dao bih sve od sebe. S obzirom na to da nisam bio atletski građen, a ni osobito spretan u borilačkim vještinama, nisam bio dobar ni u onim sportovima u kojima se rezultat odlučuje u trenu. Tranje na velike udaljenosti i plivanje mnogo više mi odgovaraju. Na izvjestan način uvijek sam bio svjestan toga, pa to možda objašnjava zašto sam se tako lako prilagodio svakodnevnom tranju.

Ako mi dopuštate da zakratko skrenem s teme tranja, vjerojatno istu stvar mogu reći i za

odnos koji sam imao prema u enju. Još od osnovne škole pa do fakulteta nikad me nisu zanimale stvari koje sam morao u iti. Uvjeravao sam samog sebe da je to nešto što i ja, poput svih ostalih, moram u initi, pa nisam namjerno zabušavao i uspio sam se upisati na fakultet, ali ni studiranje mi nije bilo nimalo zanimljivo. Premda ocjene koje sam dobivao na fakultetu nisu bile toliko slabe da bih ih tajio, ne sje am se da me itko ikad pohvalio što sam dobio dobru ocjenu ili što sam bio najbolji u bilo emu. U studiranju sam po eo uživati tek *nakon* što sam završio sa školovanjem i postao ravnopravan lan društva. Ako me nešto zanimalo i ako sam to mogao prou avati vlastitim tempom i na na in koji je meni odgovarao, bio sam prili no uspješan u stjecanju znanja i stru nosti. Umije e prevo enja dobar je primjer. Nau io sam ga vlastitim snagama, onako kako sam znao i umio. Potrebno je mnogo vremena da se na takav na in postane uspješan, kad ovjek stje e iskustvo na brojnim pokušajima i pogreškama, ali ono što na takav na in nau i zauvijek ostaje u njemu.

Najradosnija stvar koja mi se mogla dogoditi nakon što sam postao profesionalni pisac bila je ta što sam mogao rano oti i u krevet i ustati rano ujutro. Dok sam vodio jazz klub esto bi se dogodilo da na spavanje odem u zoru. Zatvarali smo u pono , ali potom sam morao sve po istiti, provjeriti utržak, sjesti i zakratko se odmoriti uz pi e. Nakon što bih sve to obavio, i prije nego što bih toga uop e bio svjestan, ve je bilo tri ujutro. Vrativši se ku i, esto bih sjedio za kuhinjskim stolom i pisao, a vani bi po elo svitati. Naravno, kad bih se napokon probudio, ve je uveliko bio dan.

Nakon što sam zatvorio klub i po eo živjeti životom pisca, prva stvar koju smo u inili (mislim na svoju ženu i sebe) bila je da smo sasvim promijenili na in života. Odlu ili smo na spavanje odlaziti ubrzo nakon što padne mrak, a ustajati s izlaskom sunca. U našim razmišljanjima to je bilo sasvim prirodno, jer tako živi ve ina estitih ljudi. Nakon što smo zatvorili lokal jednako smo odlu ili da emo se ubudu e vi ati isklju ivo s onim ljudima s kojima se želimo sresti i isto tako, stoje mogu e više, izbjegavati sve one koje više ne želimo vidjeti. Osje ali smo da, barem za izvjesno vrijeme, sebi možemo dopustiti taj hir skromnosti.

Bila je to golema životna promjena - od sasvim otvorenog na ina života kakvav smo vodili duže od sedam godina do vrlo zatvorenog. Vjerujem da nam je, premda samo izvjesno vrijeme, takav otvoreni na in života ipak u ne emu bio od koristi. U tom razdoblju nau io sam mnogo toga važnog. To je bila prava životna škola. Ali, ovjek ne može tako živjeti u nedogled. Baš kao i u školi, odre eno vrijeme u iš, nau iš i onda odlaziš.

Tako je zapo eo moj novi život, jednostavan i svakodnevan. Ustao bih prije pet ujutro i otišao na spavanje prije deset uve er. Raznim ljudima najbolje odgovaraju pojedini dijelovi dana - kako kome. Ali, ja sam definitivno ranoranilac. Tada se mogu najbolje usredoto iti i obaviti ono najvažnije. Poslije toga se bavim drugim stvarima, ali onima za koje nije potrebna velika koncentracija. Krajem dana odmaram se i više se ne bavim ni im važnim. itam, slušam glazbu, opuštam se i gledam da rano odem u krevet. To je svakodnevni raspored kojeg se pridržavam sve do današnjeg dana. Zahvaljuju i tome, mogao sam valjano pisati posljednje dvadeset i etiri godine. Osim što je na in življenja, to je sada i navika koja mi ne dopušta brojne no ne izlaske, pa ponekad susreti s drugim ljudima i prijateljima trpe zbog toga. Neki se ak naljute na mene, jer me pozivaju na neko otmjeno mjesto ili gdje drugdje, a ja ih opetovano odbijam.

Osim kad je ovjek mlad, uistinu mi se ini nužnim dati prednost bitnim životnim stvarima i što prije shvatiti kojim redom podijeliti vrijeme i snagu. Ako takvu vrstu rasporeda ne postavite do odre enih godina, nedostajat e vam životna usredoto enost, a život e vam biti neuravnotežen. Dakako, na ljestvici onoga emu dajem prednost u svom životu na prvome je mjestu predanost pisanju i izbjegavanje druženja sa svim ljudima koji se vrzmaju oko mene. Osje ao sam da nužan odnos koji sam trebao izgraditi u svom životu nije bio vezan za odre enu osobu nego za neodre eni broj itatelja. Sve dok svakodnevni život vodim prema vlastitim na elima, svako djelo koje napišem trebalo bi biti bolje od prethodnog, pa bi ve ina mojih itatelja trebala prihvatiti i pozdraviti kakav god oblik života izaberem. Zar to ne bi trebala biti moja dužnost kao romanopisca i, istodobno, nešto od najve e važnosti za mene? Moje mišljenje nije se promijenilo sve ove godine. Ne mogu vidjeti lica svojih itatelja i, na

izvjestan na in, to je misaoni oblik ljudskih odnosa, ali ja taj nevidljivi oblik misaonog odnosa ve dugo smatram daleko najvažnijom stvari u svome životu.

Drugim rije ima, ne možete baš svakome ugoditi.

ak i kad sam vodio lokal, držao sam se istih na ela. Mnoštvo ljudi dolazilo je u taj bar. Ako se jednom od njih deset lokal svidio pa je ponovno došao, bio sam zadovoljan. Ako je jedan od njih deset po eo redovito dolaziti, to je bilo dovoljno da posao preživi. Ho u re i, nije mi smetalo ako se ostaloj devetorici bar nije svidio. Kada sam toga postao svjestan, osjetio sam golemo olakšanje. Ipak, želio sam biti siguran da se onoj osobi kojoj se bar svidio on *uistinu* svidio. Da bih bio siguran da joj se svidio, morao sam primijeniti svoju filozofiju i sustavno je se držati, bez obzira na sve ostalo. Eto, to sam nau io vode i bar.

Nakon *Lova na divlju ovcu* nastavio sam pisati prema jednakim na elima koja sam razvio kao vlasnik bara. Sa svakom novom knjigom pove avao se broj mojih itatelja. Ono što me osobito radovalo bila je injenica što sam imao mnoštvo ne samo odanih nego i stalnih itatelja, od kojih su ve inu inili mladi ljudi. Strpljivo su ekali da se pojavi moja nova knjiga. im bi knjiga stigla u knjižare, kupovali su je i s nestrpljenjem po injali itati. Takav razvoj situacije za mene je bio idealan, ili barem vrlo ugodan. Nema potrebe biti prvi na ljestvici najprodavanijih. Nastavio sam pisati knjige kakve sam želio pisati, i ako mi je to pružilo uvjete za normalan život, nisam mogao išta više tražiti. Kad je roman *Norveška šuma* prodan u mnogo ve oj nakladi od o ekivane, lagodna situacija u kojoj sam živio silom prilika se promijenila, ali to se dogodilo znatno kasnije.

Kad sam tek po injao tr ati, nisam mogao tr ati na velike udaljenosti. Mogao sam tr ati dvadesetak minuta, u najboljem slu aju pola sata. ak i tako srce bi mi po elo lupati, ostao bih bez daha, noge bi me zaboljele. Naravno, to se moglo i o ekivati jer se ve dugo uop e nisam bavio tjelovježbom. Isprva, tako er sam se osje ao nelagodno što e me ljudi iz susjedstva vidjeti kako tr im - isti osje aj imao sam kad sam prvi put uz svoje ime i prezime ugledao zvanje *pisac*. Ali što sam više tr ao, moje tijelo je sve spremnije prihva alo injenicu da je u pokretu i postupno sam po eo pove avati udaljenost. Polako sam stekao izdržljivost trka a, disanje mi je postalo ujedna- enije i bilo se normaliziralo. Bit svega nije bila brzina ili udaljenost, koliko redovno, svakodnevno tr anje i to bez ijednog propuštenog dana.

Poput tri dnevna obroka - uz spavanje, rad po ku i i pisanje - tr anje je postalo moja duboko ukorijenjena svakodnevna navika. A kad je ve postala prirodna potreba, osje ao sam se manje nelagodno. Otišao sam u du an sportske opreme i kupio trenirku koja je odgovarala mojim potrebama i tenisice za tr anje. Tako er sam kupio štopericu i pro itao savjetnik za po etnike u tr anju. Eto tako se postaje trka .

Razmišljaju i sada o svemu, ini mi se da sam imao veliku sre u što sam se rodio sasvim zdrav. To mi je omogu ilo da svakodnevno tr im ve gotovo etvrt stolje a. K tomu se još natje em u ne baš malo utrka. Nikad mi se nije dogodilo da me noge toliko bole da nisam u stanju tr ati. Ne rastežem se i ne zagrijavam predugo prije svakog tr anja i nikad se nisam ozlijedio ni razbolio poslije utrke. Nisam sjajan trka , ali nedvojbeno sam žilav i izdržljiv. To je jedna od rijetkih osobina kojom se ponosan.

Bližila se 1983. godina i ja sam prvi put u životu sudjelovao u uli noj utrci. Utrka nije bila osobito duga - 5000 metara - ali sam prvi put na sebi imao natjecateljski broj, bio okružen velikom grupom trka a i jednog trena starter je viknuo: "Na svoja mjesta, pozor, sad!" Poslije utrke pomislio sam: hej, i nije bilo tako loše! U svibnju sam sudjelovao u utrci na 15 km oko jezera Yamanakae, a u lipnju, žele i provjeriti koliku udaljenost mogu izdržati tr e i, nekoliko puta sam oprtr ao kompleks Carske pala e u Tokiju. Napravio sam sedam krugova i ukupno istr ao 36 km u prili no dobrom tempu i nije mi jako teško palo. Noge me uop e nisu boljele. Na kraju sam zaklju io da bih se smio usuditi tr ati maraton. Tek kasnije otkrio sam da najteži dio maratona nailazi *poslije* tridesetpetog kilometra.

Kad pogledam fotografije koje su tada snimljene, sasvim je o ito da nisam imao tjelesnu gra u trka a. Nisam dovoljno dugo tr ao, miši i mi nisu bili dovoljno snažni. Tako er, ruke su mi bile odve tanke, a noge mršave i koš ate. udim se samom sebi što sam s takvim tijelom mogao tr ati maraton. Kad usporedite moj izgled na tim fotografijama s ovim

današnjim, kao da je rije o sasvim drugoj osobi. Nakon niza godina tr anja moja muskulatura sasvim se promijenila. Ali ak i onda sam, gotovo svakodnevno, mogao osjetiti promjene koje su se doga ale u mojem tijelu i to me jako radovalo. Premda sam bio prešao tridesetu, imao sam osje aj da za mene i moje tijelo još uvijek nije sve izgubljeno. Što sam više tr ao, otkrivao sam sve ve e tjelesne mogu nosti.

Kad sam tek po eo tr ati znalo se dogoditi da se udebljam, ali ubrzo se težina ustalila na priželjkivanoj. Dakako, svakodnevnom vježbanjem i tr anjem uspio sam posti i idealnu težinu i, na moje zadovoljstvo, otkrio da nije i to od pomo i pri tr anju. I moja prehrana postupno se promijenila. Po eo sam jesti gotovo isklju ivo vo e i povr e, osim ribe kao glavnog izvora bjelan evina. Ionako nikad nisam osobito volio meso i ta nesklonost s vremenom se samo još više produbila. Smanjio sam unos riže i alkohola i po eo upotrebljavati isklju ivo prirodne sastojke. Slatkiši mi ne predstavljaju problem jer ih nikad nisam osobito volio.

Kao što sam ve kazao, ako se ni im ne bavim, sklon sam debljanju. Moja žena sasvim suprotno, može jesti koliko god je volja (ona ne jede osobito mnogo, ali nikad ne odbija ništa slatko), nikad ne vježba, a ipak se ne goji. Štoviše, nema ni gram suvišnog sala. *Život nije pravedan*, esto bih pomislio. Neki ljudi se naporno trude kako bi skinuli neželjene kilograme i u tome nikad ne uspiju, a drugi ih skinu bez i najmanjeg truda.

Ali kad bolje razmislim, to što imam tijelo koje se može lako udebljati vjerojatno je nekakav prikriveni blagoslov. Drugim rije ima, ako se ne želim udebljati, moram svakog dana naporno vježbati, paziti što jedem i reducirati ostale užitke. Život katkada zna biti nepravedan, ali ako ne škrtarite na naporima, vaš metabolizam e se znato poboljšati uz takve navike i postat ete mnogo zdraviji, a usput i snažniji. Donekle možete ak usporiti u inak starenja. Ali, ljudi koji prirodnom lako om paze na svoju težinu ak nit ne moraju vježbati ili strogo paziti na prehranu da bi ostali vitki. Nema baš mnogo onih koji rado i svojevolumno odstupaju od svojih navika kako bi se gnjavili neugodnim mjerama mršavljenja ako za to nemaju potrebe. Upravo zbog toga, u mnogim slu ajevima njihova tjelesna snaga slabi s proživljenim godinama. Ako ne vježbate, miši i e se, sasvim prirodno, opustiti i ukrutiti, a jednako tako i kosti. Neki od mojih itatelja možda pripadaju onima koji se lako udebljaju, ali jedini na in na koji ovjek može razumjeti što je uistinu ispravno, jest gledati dalekosežno. Zbog razloga koje sam naveo, vjerujem da na tu tjelesnu neugodnost treba gledati na pozitivan na in, gotovo kao na vrstu blagoslova. Trebali bismo se smatrati sretnima što se crveno svjetlo na semaforu tako jasno vidi. Naravno, nije uvijek lako gledati na stvari na taj na in.

ini mi se da takav pogled na život možemo lako primijeniti i na posao romanopisca. Pisci koji su ro enjem blagoslovljeni darom za pisanje mogu lako pisati romane bez obzira na to ime se u životu bave, ili ne bave. Poput vode koja istje e iz prirodnog izvora, njihove re enice slobodno teku i takvi pisci stvaraju svoja djela bez ikakva napora. Tu i tamo ovjek nai e na takvog pisca, ali nažalost ja ne spadam u tu kategoriju. U meni, a ni u mojoj blizini, takav izvor ne postoji. Ja sam onaj koji mora iz sve snage eki em i dljetom udarati u stijenu kako bi probio duboku rupu prije nego što prona e izvor stvaralaštva. Da bih napisao roman, moram se marljivo baviti tjelesnim radom i potrošiti mnogo vremena i snage. Svaki put kad zapo nem nov roman moram probiti još jednu veliku, duboku rupu. Ali budu i da u takvom na inu života ustrajavam ve dugi niz godina, postao sam prili no uspješan u probijanju rupe u tvrdoj stijeni i pronalasku nove žile, kako tehni ki tako i tjelesno. Zato, im primijetim da jedan izvor vode po inje presušivati, ja se smjesta premjestim na drugi. Ako ljudi koji se uzdaju u prirodno vrelo talenta otkriju da su iscrpili svoj jedini izvor, u velikoj su nevolji.

Drugim rije ima, pogledajmo istini u o i: u biti, život je nepravedan. Ali, ak i kad se ovjek na e u situaciji koja je nepravedna, vjerujem da je mogu e izabrati neki oblik estitosti, pravednosti. Naravno, za to e možda trebati vremena i truda. Možda e vam se u initi da uop e nije bilo vrijedno truda. Svaki pojedinac treba za sebe odlu iti je li vrijedno truda ili nije.

Kad kažem da tr im svakog dana, neki su ljudi u prili noj mjeri impresionirani. "O ito imate vrlo jaku volju", pojedinci me hvale. Naravno, lijepo je biti hvaljen. Nedvojbeno, mnogo bolje nego biti podcijenjen. Ali, ja ne mislim da isklju ivo o snazi volje ovisi ho ete li nešto u initi ili ne. Svijet nije toliko jednostavan. Iskreno govore i, uop e ne vjerujem da

postoji velika veza izme u mojem svakodnevnom tr anja i toga imam li snažnu volju ili je nemam. Vjerujem da sam se tr anjem mogao baviti više od dvadesetak godina iz jednostavnog razloga: meni tr anje godi. Ili možda zato što ga ne doživljam bolnim. Naravno, ljudi nastavljaju initi ono što im se svi a, a ne ponavljaju ono što im se ne svi a. Usitinu, nešto sli no snazi volje ima neku malu ulogu u svemu tome. Ali bez obzira na to koliko snažnu volju imao, bez obzira na to koliko mrzi izgubiti, ako je rije o nekoj aktivnosti do koje mu nije osobito stalo, ne e ustrajati u njoj. Sve i ako ustraje, ne e mu goditi.

Eto zašto tr anje nisam nikada preporu io nikome drugome. Silno sam se trudio da nikada ne izgovorim: *"Tr anje je sjajna stvar. Svatko bi se trebao baviti tr anjem."* Ako nekoga zanima tr anje na velike udaljenosti, treba ga pustiti da sam odlu i. Kad se bude osjetio spremnim za to, po et e tr ati. Ako ga to uop e ne zanima, ma koliko ga uvjerali, ne emo promijeniti njegovo mišljenje. Sudjelovanje u maratonu nije sport za svakoga, baš kao što ni pisanje romana nije posao za svakoga. Nitko mi nikad nije savjetovao ili me potaknuo da postanem romanopisac - zapravo, neki su me pokušali odgovoriti od te namjere. Pomislio sam da bih to mogao biti, i tako sam u inio. Isto tako, neka osoba ne postaje trka jer mu je to netko drugi preporu io. U biti, ljudi se bave tr anjem zato što su za to sposobni.

Pa ipak, neki bi mogli pro itati ovu knjigu i zaklju iti: "Hej, evo i ja u se pokušati baviti tr anjem", a potom e otkriti da im se ak i svi a. Naravno, to bi doista bilo divno. Kao autor ove knjige bio bih veoma zadovoljan kad bi se tako dogodilo. Ali ljudi imaju vlastite sklonosti i odbojnosti. Nekim ljudima više odgovara tr anje maratona, neki vole igrati golf, tre i su skloni kocki. Kad god nai em na grupu u enika koji su na satu tjelesnog prisiljeni tr ati maraton, bude mi ih žao. Tjerati ljude koji ne osjeaju nikakvu želju za tr anjem ili koji za to nisu dovoljno spremni, besmisleno je mu enje. Uvijek se osje am pozvanim upozoriti nastavnike tjelesnog odgoja da ne prisiljavaju mla e i starije srednjoškolce da tr e u istoj utrci, ali sumnjam da e itko poslušati moj savjet. Tako vam je to u školama. Najvažnija stvar koju smo ikad nau ili u školi jest injenica da se najvažnije stvari ne mogu nau iti u školi.

Bez obzira na to koliko mi tr anje na velike udaljenosti odgovara, dakako, postoje dani kad se osje am tromo i ne tr i mi se. Zapravo, to se doga a prili no esto. U takvim situacijama pokušavam smisliti kojekakve uvjerljive izlike ne bih li se opravdao pred samim sobom. Jednom zgodom intervjuirao sam olimpijskog trka a Toshihikoa Sekoa, nedugo nakon što se povukao iz aktivnog sporta i postao trener mom adi prehrambene tvrtke S&B. Pitao sam ga: "Dogodi li se ikada trka u vašeg ranga da mu se tog dana ne tr i? Zapravo, da vam se uop e ne tr i i da biste radije nastavili spavati?" ovjek se zagledao u mene i potom, glasom kojim mi je jasno govorio koliko je moje pitanje besmisleno, odgovorio: "Naravno, tako se osje am sve vrijeme."

Razmišljaju i sada o tome, shva am koliko je moje pitanje bilo glupo. Vjerujem da sam ak i onda znao da je užasno glupo, ali valjda sam želio uti izravan odgovor od velikana kakav je Seko. Zapravo, iako smo nas dvojica neusporedivi po pitanju tjelesne snage, i bez obzira na iskustvo i motivaciju, želio sam znati osje amo li se, kad rano ujutro navu emo tenisice za tr anje, sasvim jednako. Sekoov odgovor u ono vrijeme zna io je za mene veliko olakšanje. *U kona nici, svi smo jednaki*, pomislio sam.

Kad god osje am da mi se ne da tr ati, redovito si postavim isto pitanje: *Sposoban si zara ivati za život kao romanopisac, pišu i kod ku e i to onako kako tebi odgovara i ne moraš se voziti krcatim vagonom podzemne željeznice ili satima sjediti na dosadnim poslovnim sastancima. Zar ne shva aš koliko si sretan?* (Vjerujte mi, uistinu jesam.) *U usporedbi s time, tr ati sat vremena po kvartu obi na je sitnica, zar ne?* Kad god si do aram krcate vagone podzemne željeznice i beskrajno duge poslovne sastanke, to me iznova prožme dubokim poletom, pa navu em tenisice za tr anje i po nem tr ati bez daljnjih izlika. *Ako se ne mogu ni ovoliko potruditi*, pomislim, *pravo mi budi*. Govorim sve to znaju i jako dobro da postoje brojni ljudi koji bi radije izabrali svakodnevnu vožnju prepunim vagonima podzemne željeznice ih dugotrajne poslovne sastanke umjesto da svakog dana tr e sat vremena.

U svakom slučaju, ovo je istinita priča o tome kako sam postao trkač. Trideset i tri - toliko sam godina tada imao. Još uvijek sam bio mlad uvijek, premda ne više *mladi*. Imao sam jednak broj godina kao i Isus Krist kad je umro. Bio sam jednake starosti kao F. Scott Fitzgerald kad je postao propadati. Te godine možda uistinu jesu vrsta prekretnice u moj život. U tridesetre ovoj godini postao je moj život trkač, a tada je, istina sa zakašnjenjem, postao i moj stvarni život romanopisca.

3. 1. rujan 2005. • otok Kauai, Havaji

ATENA SREDINOM LETA - KAKO SAM PRVI PUT PRETRAO 42 KILOMETRA

Juni je bio posljednji dan kolovoza. Tijekom toga mjeseca (koji ima 31 dan) ukupno sam pretrao 350 km.

lipanj: 250 km (62,5 km tjedno)

srpanj: 300 km (75 km tjedno)

kolovoz: 350 km (87,5 km tjedno)

Moj cilj je Newyorški maraton, koji se održava šestog studenoga. Morao sam uštimiti neke stvari kako bih se valjano pripremio za sudjelovanje u tom maratonu. Zasad sve ide kako treba. Pripreme sam započeo pet mjeseci unaprijed i maratona, postupno povećavajući i udaljenost koju pretrahim.

Vrijeme na otoku Kauaiju u kolovozu je divno i nijednom nisam gadno pokisnuo. I onda kad je padala, kiša bi ugodno rashladila zrak i moje znojno tijelo. Na sjevernom dijelu otoka Kauaija ljeti je vrijeme uglavnom lijepo, ali je prava rijetkost da lijepo vrijeme potraje toliko dugo. Zahvaljujući tome, mogao sam trkačiti koliko sam želio. Osjećam da sam u dobroj formi i premda postupno povećavam udaljenost koju pretrahim, tijelo se dosad nije potužilo. U posljednja tri mjeseca trkao sam ne osjećajući ni bol, nijednom se nisam ozlijedio i nisam se osjećao pretjerano umorno.

Ni ljetna vrućina nije me iscrpila. Nećinim ništa osobito da bih tijekom ljeta sa uvao energiju. Valjda jedino što svjesno izbjegavam jest da ne pijem previše hladnih napitaka. I jedem više voćai povrća. Ako je riječ o hrani, Havaji su idealno mjesto za mene za život preko ljeta jer mogu kupiti obilje svježeg voćai povrća - mango, papaja, avokado - jedino trebam prijeći ulicu do prve trgovine. Ne hranim se voćem kako bih si olakšao ljetnje tegobe nego zato što osjećam da moje tijelo prirodno žudi za njim. Kad je uvijek svakodnevno tjelesno aktivan, lakše prepozna taj unutrašnji zov.

Još jedna stvar koja godi mojem zdravlju jest kratko dnevno spavanje. Obično odmah poslije ručka budem pospan, izvalim se na kauč i zadrijemam. Pola sata kasnije sasvim sam budan. Onog trena kad se probudim tijelo mi je krepko, a misli sasvim bistre. U južnoj Europi to zovu *siesta*. Mislim da sam naviku stekao dok sam živio u Italiji, ali možda se ne osjećam dobro, jer sam oduvijek volio kratko dnevno spavanje. U svakom slučaju, ja sam tip osobe koja kad joj se prispava, može vrsto zaspati ondje gdje se zatekne. To je nedvojbeno dobra navika želim li ostati zdrav, ali problem je sa mnom to što nekad strašno brzo zaspim i to usred situacije kad bih trebao biti budan.

Uspio sam smršaviti kilogram-dva i u licu sam preplanuo. Lijep je osjećaj vidjeti kako tijelo prolazi kroz te promjene, premda se one ne događaju tako brzo kao kad sam bio mlad. Za promjene za koje mi je nekoć bilo potrebno mjesec i pol dana, sada su mi potrebna tri mjeseca. Vrijeme koje mogu vježbati, kao i u inkovitost samog vježbanja, polako se ali sigurno smanjuje, ali što tu uvijek može promijeniti? Jednostavno to moram prihvatiti i

pomiriti se s onim što slijedi. To je jedna od životnih injenica. Osim toga, mislim da ne bismo trebali vrednovati naše živote prema tome koliko smo uspješni. Gimnasti ka dvorana u kojoj vježbam u Tokiju ima poster na kojem piše: "Miši i se teško stje u, a lako gube. Salo se lako dobiva, a teško gubi." Bolno, ali istinito.

Tako se kolovoz oprostio od nas (doista je izgledalo da se oprašta), rujan se prišuljao, a moj na in treniranja doživio je još jednu transformaciju. U protekla tri mjeseca u biti sam pokušavao posti i što ve u udaljenost ne brinu i se ni o emu drugom osim što sam ustrajno pove avao ritam i tr ao što sam bolje mogao. To mi je pomoglo pove ati ukupnu tjelesnu snagu: pove ao sam izdržljivost, u vrstio miši e i oja ao tjelesno i mentalno. Najvažniji cilj u svemu tome bio je da na što izravniji na in upozorim svoje tijelo da je to što tako uporno tr im provjera za pravu utrku. Kad kažem *na što izravniji na in*, pri tome mislim na figurativan na in. Bez obzira na to koliko uporno tijelu slali zapovijedi, ne ra unajte da e vas spremno i trenutna no poslušati. Tijelo je iznimno pragmatičan sustav i s vremena na vrijeme morate mu poslati odre enu bolnu poruku kako bi shvatilo što želite. Tek tada e spremno prihvatiti (ali možda i ne e) pove anu aktivnost koju treba obaviti. Nakon toga, malo-pomalo pove avate gornju granicu tjelesne aktivnosti kojoj ste posve eni. Jako je važno postupno provoditi vježbe kako se ne biste naglo premorili.

S obzirom na to daje po etak rujna a utrka je za dva mjeseca, moje treniranje ulazi u razdoblje završnog "uštimavanja". Razli itim oblicima treniranja - povremeno dugog, povremeno kratkog, kojiput laganog a kojiput jako zamornog - prelazim s jednog na sasvim drugi oblik treniranja. Moj cilj je dosegnuti krajnju to ku umora otprilike mjesec dana prije utrke, pa je upravo sada prijelazno razdoblje. Da bih mogao napredovati, moram vrlo pažljivo osluškiavati reakcije svojeg tijela.

Tijekom kolovoza mogao sam živjeti na jednome mjestu, na otoku Kauaiju, i trenirati, ali u rujnu me o ekuje nekoliko dugih putovanja, prvo povratak u Japan, a potom putovanje iz Japana u Boston. Dok sam u Japanu bit u odve zaposlen da bih se mogao koliko-toliko usredoto iti na tr anje kako sam to do sada inio. Budu i da ne u mo i tr ati toliko koliko bih želio, morat u smisliti neki mnogo u inkovitiji program treniranja.

Doista ne volim govoriti o tome - radije bih taj doga aj zaboravio - ali posljednji put kad sam tr ao maraton bilo je jezivo. Tr ao sam mnoge utrke, ali nikad nijednu nisam završio tako jadno.

Utrka koju spominjem zbila se u prefekturi Chibi. Sve do tridesetog kilometra napredovao sam prili no dobrim tempom i bio uvjeren da u posti i sasvim pristojno vrijeme. Nisam osje ao umor, pa sam bio siguran da ostatak staze mogu istr ati bez problema. Ali upravo dok sam razmišljao o tome, noge su me odjednom izdale. Osjetio sam kako me gr evi hvataju u obje noge i više nisam mogao tr ati. Pokušao sam se uspraviti, ali osjetio sam drhtavicu u stražnjem dijelu obaju stegna, a potom i gr eve u listovima. Nisam više mogao ni stajati, i prije no što sam shvatio što me snašlo morao sam sjesti pokraj ceste. I prije mi se znalo dogoditi da me uhvati gr , ali nakon što bih se malo protegnuo i usporio, bilo je dovoljno pet minuta da se miši i opuste i da mogu nastaviti utrku. Ali ovog puta gr evi nikako da popuste. Jednog trena u inilo mi se da mi je bolje, pa sam nastavio tr ati, ali gotovo istog trena gr evi se me iznova uhvatili. Zato sam posljednjih pet kilometara morao hodati umjesto tr ati. Sve do tada ponosio sam se, bez obzira na kojekakve poteško e, što još nikada usred prave utrke nisam hodao. Ipak je maraton natjecanje u kojem se tr i, a ne hoda. Ali, u toj utrci ja nisam mogao ak ni hodati. Nekoliko puta palo mi je na pamet da odustanem i prevezeni se jednim od prate ih vozila. *Rezultat mojeg tr anja ionako e biti o ajno loš*, pomislio sam, *zašto ne bih odustao?* Ali, nisam želio tako lako odustati od utrke. Možda u morati puzati, ali posljednjim atomima snage pro i u kroz cilj.

Ostali natjecatelji svakog trena su tr e i prolazili pokraj mene, ali ja sam hramlju i kora ao, s bolnim izrazom na licu. Brojke na mojem digitalnom satu nemilosrdno su otkucavale vrijeme. Hladan vjetar je puhao s oceana, a znoj kojim je moja majica bila natopljena ohladio se i ja sam po eo drhtati od studeni. Ipak je to bila zimska utrka. Vjerujte

mi, uistinu je hladno dok šepate cestom, vjetar fiju e, a vi ste odjeveni jedino u majicu bez rukava i kratke hla e. Tijelo vam se ugrije dok tr ite, pa ne osje ate hladno u. Ali kad sam prestao tr ati, zapanjio sam se koliko je bilo hladno. Ali ono što me je mnogo više boljelo od hladno e bio je moj povrije eni ponos. Osim toga, doista sam jadno izgledao jedva hodaju i u maratonskoj utrci. Otprilike kilometar i pol prije cilja gr evi su napokon popustili i ponovno sam mogao tr ati. Isprva sam tek kaskao, dok nisam osjetio da sam spreman i onda sam sve do cilja tr ao što sam snažnije mogao. Ali, kao što sam i o ekivao, moje vrijeme je bilo o ajno.

Postoje tri razloga zbog kojih sam doživio neuspjeh. Prvi je: nisam dovoljno trenirao. Drugi je: nisam dovoljno trenirao. Tre i je: nisam dovoljno trenirao. Sve objašnjavaju te tri rije i: *nisam dovoljno trenirao*. Osim toga, nisam uspio smanjiti tjelesnu težinu. Nesvjestan toga, razvio sam svojevrstan nadmen pristup tr anju, uvjeren da u osrednjim treningom biti sposoban za tr anje na velike udaljenosti. Jako je tanak zid koji razdvaja zdravo samopouzdanje od nezdrave samouvjerenosti. Kad sam bio mlad, možda bi osrednji trening bio dovoljan da istr im maraton. Ne odlu ivši se za naporno treniranje, mogao sam ra unati jedino na izdržljivost koju sam ve bio postigao vjeruju i da u pro i kroz cilj i ostvariti dobro vrijeme. Nažalost, nisam više mlad. Sve sam bliži onoj životnoj dobi za koju vrijedi izreka: koliko daš, toliko dobiješ.

Dok sam tr ao tu utрку, osje ao sam da ne želim još jednom pro i kroz nešto sli no. Smrznutog dupeta i osje aju i se jadno. Ne želim ponoviti takvo iskustvo. Tada sam odlu io da u prije nego što ponovno sudjelujem u maratonu po eti ispo etka trenirati i dati sve od sebe da u tome uspijem. Temeljitim i požrtvovanim treniranjem otkrit u za što sam sve tjelesno sposoban. Prije svega, moram biti strog prema sebi i sve po eti ispo etka. Tako sam razmišljao dok sam vuku i se uko enih nogu napredovao po ledenom vjetru, a ostali me trka i jedan za drugim pretjecali.

Kao što sam ve napomenuo, nisam osoba kojoj je osobito stalo do nadmetanja. Dakako, odavno sam shvatio da je ponekad teško izbje i poraz. Ne može se baš uvijek pobijediti. Na autocesti života ovjek se ne može baš uvijek nalaziti u traku za brzu vožnju. Ipak, ne želim opetovano ponavljati iste greške. Najbolje je u iti na pogreškama i to pokazati na djelu kad se idu i put ukaže zgoda. Dok sam još uvijek sposoban za to.

Možda upravo zbog toga, dok treniram za sljede i maraton - znameniti Newyorški maraton - zapisujem sve ovo. Malo-pomalo sje am se doga aja koji su se zbili kad sam bio po etnik u tr anju, prije više od dvadeset godina. Evociraju i svoje uspomene, ponovno itaju i jednostavni dnevnik koji sam tada vodio (nikad nisam bio odve ustrajan u vo enju stalnog dnevnika, ali sam dnevnik o tr anju savjesno vodio) i sve to prera uju i u ovu knjigu pomaže mi u razmišljanju o putu kojim sam se zaputio kao i u pronalaženju osje aja koje sam tada imao. Ovim se bavim kako bih se istodobno opomenuo i ohrabrio. Tako er mi je namjera na ovaj na in probuditi motivaciju koja je, negdje usput, zadrijemala. Drugim rije ima, sve ovo pišem kako bih uveo red u svoje misli. Gledaju i unatrag, a u kona noj analizi uvijek se gleda unatrag, ovom knjigom bih mogao završiti svoja sje anja koja su usredoto ena na samo tr anje.

Ah to ne zna i da sam u ovom trenu zaokupljen pisanjem osobnih doživljaja iz daleke i bliže prošlosti. Mnogo mi je važnije prakti no pitanje kako u istr ati Newyorski maraton za dva mjeseca, nadam se s koliko-toliko pristojnim vremenom. Glavni cilj koji sada stoji preda mnom jest kakav trening treba primijeniti kako bih to mogao ostvariti.

Dvadesetpetog kolovoza doputovao je fotograf ameri kog sportskog asopisa *Runner's World* da snimi nekoliko mojih fotografija. Mladi fotograf imenom Greg doletio je iz Kalifornije i proveo itav dan fotografiraju i me. Pravi entuzijast, donio je nevjerojatnu gomilu opreme na otok Kauai. Oni iz asopisa još prije su napravili intervju sa mnom, a fotografije su trebale upotpuniti cijeli dojam. Jasna stvar, nema baš mnogo romanopisaca koji tr e maraton (naravno, ima ih nekoliko, ali ne mnogo), a one iz asopisa zanimao je život "romanopisca trka a". asopis *Runner's World* vrlo je popularan me u ameri kim trka ima,

pa vjerujem da će mi se se priličan broj trkačica dojaviti kad budem trčao u New Yorku. Zbog toga sam bio još nervozniji, jer ne želim uprskati stvar.

Vratimo se u godinu 1983. Sada s nostalgijom gledam na to doba kad su Duran Duran i Hall&Oates izbacivali hit za hitom.

U srpnju te godine otputovao sam u Grčku i od Atene do mjesta Maratona trčao sam samo ja. Trčao sam suprotnim smjerom od onoga kojim je glasnik od Maratona do Atene nosio poruku o pobjedi. Odlučio sam trčati suprotnim smjerom jer sam došao do zaključka kako će biti pametnije da se rano ujutro uputim iz Atene, prije najveće gužve (i prije no što zrak bude odvećagaćen), izdem iz grada i izbjegavši veliki promet zaputim se prema Maratonu. To nije bila službena utrka i trčao sam samo ja i za svoje zadovoljstvo, pa se nisam mogao nadati da će itko pre-usmjeravati vozila samo radi mene.

Zašto sam otputovao u Grčku da bih sasvim sam trčao četrdeset i dva kilometra? Jedan japanski časopis za muškarce pozvao me da otputujem u Grčku i napišem reportažu o tom putovanju. Službeni organizator putovanja i pokrovitelj bilo je grčko Ministarstvo turizma. Mnoštvo drugih časopisa također je sudjelovalo u sponzoriranju i organizaciji tog putovanja koje je obuhvaćalo posjet svim najpoznatijim povijesnoturističkim odredištima, potom krstarenje po Egejskom moru itd. Dogovor je podrazumijevao da nakon što izvršim svoje obveze mogu ostati koliko želim. Taj oblik turističkog paketa-aranžmana uopće me nije zanimao, ali privukla me mogućnost da poslije svega toga mogu ostati još neko vrijeme. Naravno, Grčka je domovina povijesnog maratona i s velikim sam nestrpljenjem čekao da sve to vidim svojim očima. Pomislio sam kako ću moći trčati istom povijesnom stazom, barem dio puta. Za trkačica po etnika kakav sa tada bio, to je nedvojbeno bilo uzbudljivo iskustvo.

Jednog trena pomislio sam: zašto bih trčao samo jedan dio, zašto ne bih istrčao *itavu* dionicu maratona?

Kada sam o toj svojoj nakani porazgovarao s urednicima časopisa, ideja im se svidjela. I tako sam na kraju trčao svoj prvi maraton (ili nešto slično tome) i to sasvim sam. Nije bilo gužve, ni vrpce na cilju, a ni bodrenja promatrača duž ceste. Ništa od toga. Ali, meni to nije smetalo jer se radilo o povijesnoj ruti maratona. Što sam drugo mogao poželjeti?

Zapravo, ako trčate od Atene do Maratona, to nije puna dužina koja se trči na maratonskim utrkama, dakle punih 42.195 m. Otprilike je kilometar i pol kraća. To sam otkrio tek nekoliko godina poslije kad sam sudjelovao u službenoj utrci koja vodi povijesnom cestom od Maratona do Atene. Oni koji su na televiziji gledali prijenos maratona s Olimpijskih igara iz Atene, vidjeli su kako trkačica na jednome mjestu skrene u lijevo na sporednu stazu, prolaze pokraj slabije poznatih povijesnih ostataka i potom se ponovno vraćaju na glavnu stazu. Tako nadoknađuju onih kilometar i pol koji nedostaju za punu dužinu maratona. Ali ja tada nisam znao za to, i bio sam uvjeren da ću trčati od Atene do Maratona uistinu prije i svih četrdeset i dva kilometra. Dakle, u zbilji sam pretrčao samo četrdeset kilometara i koji metar više. Ali, u samoj Ateni sam na nekoliko mjesta skrenuo, i s obzirom na to da je registrator kilometara u vozilu koje me pratilo pokazao da su prešli 42 km, vjerujem da sam pretrčao dužinu koja je prilično blizu stvarnoj dužini maratona. Ali danas mi to više nije toliko važno.

Bila je sredina ljeta kada sam trčao maraton u Ateni. Oni koji su u to vrijeme ondje već bili, znaju da vrućina može biti nepodnošljiva. Mještani, osim ako baš ne moraju, izbjegavaju izlaziti vani u poslijepodnevnim satima. Ni im se ne bave, samo sjede u dubokoj hladovini i štede snagu. Tek kad sunce zađe i padne mrak, oni izlaze vani. Gotovo jedini ljudi koje u Grčkoj možete sresti kako hodaju ulicama u ljetno popodne jesu turisti. Čak i psi leže u hladu i miruju. Morate ih dugo i pažljivo promatrati kako biste se uvjerali da su još uvijek živi. Nepojmljivo je vruće. Trčati 42 km po takvoj vrućini ravno je ludilu.

Kad sam Grcima objasnio svoj plan i da želim trčati od Atene do Maratona, svi su u jedan glas kazali: "To je ludost. Nitko normalan ne bi ni pomislio na nešto slično." Prije nego što sam doputovao, nisam znao da su ljeta u Ateni toliko vruća, pa sam trčanje pristupio prilično lakomisleno. Razmišljao sam kako je sve što trebam uiniti istrčati 42 km i jedino sam se brinuo zbog udaljenosti. Temperatura zraka nijednom mi nije pala na pamet. Ali kad sam

stigao u Atenu bilo je pakleno vruće, pa sam odjednom postao jako uznemiren. Pomislio sam: *ovi ljudi imaju pravo, uvijek mora biti lud da trči i po ovakvom vremenu*. Pa ipak, dao sam nerazumnu izjavu, obećavši da ću trčati izvornom stazom kojom je trčao glasnik Feidipid te da ću o tome napisati članak. Štoviše, zbog toga sam prevalio golem put i stigao u Grčku da bih to i ostvario. Sada se više nisam mogao povući. Bio sam na silnim mukama smišljajući i rješenje kako me velika vrućina ne bi shrvala i na kraju sam ga smislio: Atenu ću napustiti rano ujutro dok je još mrak kako bih u Maraton stigao još dok ne pođe velika vrućina. Što kasnije stignem to će biti sve toplije; sve je nalikovalo na priču u *Hashire Merosu** u kojoj glavni junak pokušava biti brži od sunca.

Fotograf koji je radio za spomenuti časopis, Masao Kageyama, trebao se voziti u kombiju koji me pratio. On će me fotografirati dok trčim. Kako to nije bila službena utrka, nisu bili postavljeni stolovi s vodom za pije i povremeno bih zastao, a oni iz kombija dodali bi mi plastičnu čašu s vodom da se napijem. Ljeto u Grčkoj uistinu je okrutno, pa sam morao pripaziti da ne dehidriram.

"Gospodine Murakami", obratio mi se fotograf, iznenađen, vidjevši kako se pripremam za poletak trčanja, "ne mislite valjda pretrčati čitavu stazu?"

"I te kako. Radi toga sam došao ovamo."

"Doista? Ali kad smo na ovakvim i sličnim zadacima, većina ljudi koje fotografiramo ne trči do cilja. Samo snimimo nekoliko fotografija na samom početku i tu svi stajemo. Većina ne trči cijelu stazu. Zar doista mislite istrčati čitav maraton?"

Ponekad me ljudi zbunjuju. Ne mogu vjerovati da se neki uistinu služe takvim jeftinim varkama.

U svakom slučaju, poeo sam trčati u pet i pol ujutro, zaputivši se od stadiona na kojem su kasnije održane Olimpijske igre. Do Maratona se može doći jednom jedinom cestom - glavnom cestom. Jedino kad se zateknete na takvoj cesti možete uistinu shvatiti o čemu govorim - umjesto šljunka u asfalt stavljaju mljeveni mramor zbog čega površinski sloj ceste svjetluca na suncu, a i prilično je sklisko. Kad pada kiša morate biti jako oprezni. Čak i kad ne kiši uijete udnovate škripave zvukove koje proizvode vaše tenisice dok trčite po glatkoj, skliskoj površini ceste.

Ovo što slijedi skraćena je verzija teksta koji sam napisao za spomenuti časopis i u kojem opisujem kako sam trčao od Atene do Maratona.

*

Sunce izlazi i nevjerojatnom brzinom sve više se diže. Jako je naporno trčati cestom koja prolazi gradskim četvrtima Atene. Od stadiona do priključka za glavnu cestu ima oko pet kilometara i cijelim tim putem mnoštvo je semafora koji usporavaju moj ritam. Također ima bezbroj mjesta gdje se ispriječe zgrade ispred kojih su nepropisno parkirani automobili, pa moram skrenuti nasred ulice. Uz automobile koji jure u ranim jutarnjim satima trčanje ovdje može biti jako opasno.

Sunce počinje grijati upravo kad ulazim u Aveniju Maraton i javna rasvjeta istodobno prestaje gorjeti. Vrijeme kada ljetno sunce vlada nad zemljom ubrzano se približava. Pojavljuju se prvi ljudi na autobuskim postajama. Grci se odmaraju u podne jer uglavnom rade dvokratno, pa na posao odlaze prilično rano. Svi me znatiželjno zagledaju. Teško mi je zamisliti da su neki od njih ikad prije vidjeli nekog istog njaka kako trči ulicama Atene prije zore. Atena nije grad kojim izjutra trči mnogo trkača.

Poslije šest kilometara trčanja svlačim majicu i ostajem gol do pojasa. Uvijek trčim s gornjim dijelom trenirke ili s tanjom majicom, pa je lijep osjećaj dok je svlačim sa sebe (premda će me kasnije poletiti jezive opekline od sunca). Do trinaestog kilometra trčim uz blagu uzbrdicu. Ni daška vjetra. Kad stignem na vrh uzbrdice, imam osjećaj da sam napokon izašao iz grada. Laknulo mi je, ali upravo na tom mjestu prestaje plonik i odatle ide

* Poznata pripovijest književnika Osamu Dazaija, "Trči, Merose!" (Hashire Merosu!), objavljena 1940.

tek bijela crta koja označava rub ceste uz koju se proteže uska pješačka staza. Po njoj je prometna gužva i automobila je sve više. Autobusi i golemi kamioni brekaju u i jure pokraj mene brzinom od oko 80 km na sat. Nejasan doživljaj povijesti osjeća se kao da se prolaze i Avenijom Maraton, ali u biti to je obična prigradska cesta.

U tom času nailazim na prvog mrtvog psa. Velikog, smeđeg psa. Ne vidim nijednu vidljivu, vanjsku ozljedu na njemu. Jednostavno leži nasred ceste. Pretpostavljam da je riječ o skitnici kojeg je velikom brzinom udario automobil usred noći. Lešina kao da je još topla, pa mi ne izgleda mrtav. Prije izgleda kao da je zaspao nasred ceste. Voza i kamiona jure u oba smjera ne obračunavaju i na njega ni najmanju pažnju.

Malo dalje nailazim na mačku koju je pregazio auto. Mačka je sasvim spljoštena, nalik na izobličenu, osušenu pizzu. Mora biti da već dugo vremena leži tako mrtva i spljoštena.

Eto o takvoj vam vrsti ceste govorim.

Sada se već pitam zašto moram trčati baš tom turobnom prigradskom cestom. Zar sam zbog toga prevalio put od Tokija do ove lijepe zemlje? Sigurno bih se mogao baviti nekim drugim, pametnijim. Danas sam prebrojio tri psa i jedanaest mačaka koji su izgubili život na Aveniji Maraton. Brojim ih sve na koje nailazim, bez razlike, što je deprimirajuće.

Trčim i ne osvrnem se. Sunce sve jače peče i nevjerojatnom brzinom diže se na nebo. Jezivo sam žedan. Ne uspijevam se valjano oznojiti jer je zrak posve suh, pa znoj gotovo trenutačno isparava ostavljajući i jedino bijele slane mrlje. Postoji izraz: *graške znoj*, ali ovdje znoj isparava mnogo prije nego što se graške znoj mogu formirati. Odjednom otvaram tijelom osjećam nepodnošljivo peckanje. Počinjem sanjati hladno pivo, toliko hladno da mi zubi trnu. Ali nema piva, pa se zadovoljavam vodom koju mi dodaju iz urednikova kombija, otprilike svakih pet kilometara. Još nikad nisam popio toliko vode za vrijeme trčanja.

Ipak, tjelesno se osjećam prilično dobro i snažno. Napredujem s otprilike 70 posto snage, ali uspijevam održati dobar tempo. Cesta se blago uspinje, potom se spušta i stalno tako. Budući da trčim od unutrašnjosti prema moru, cesta se ipak blago spušta. Ostavio sam za sobom centar grada, predgrađe i postupno zalazim u ruralnije područje.

Dok trčim kroz selo Nea Makri, starci i starice sjede na otvorenom, ispijaju kavu iz malih šalica i nijemo me promatraju. Kao da prisustvuju prizoru iz davne prošlosti.

Na otprilike dvadeset sedmom kilometru nailazim na uzbrdicu i kad izbijem na njen vrh, mogu u daljini vidjeti brjegove oko Maratona. Pretpostavljam da sam pretrčao dvije trine staze. Pokušavam izračunati vrijeme za prijeći dio puta kao i za onaj koji mi još predstoji i vjerujem da u utrci uspjeti završiti za tri i pol sata. Ali, stvari ne idu tako. Nakon prijeđenih trideset kilometara vjetar s mora počinje puhati ravno u mene. Sto sam bliži Maratonu, vjetar je sve jači. Puše takvom jačinom da mi se koža ježi. Ako se opustim, imam osjećaj da će me otpuhati i da ću pasti na leđa. Miris soli dopire do mene dok se staza blago uspinje. Postoji jedna jedina cesta koja vodi u Maraton, a ona je pravocrtna poput ravnala. Na tom mjestu počinjem osjećati umor. Bez obzira na to koliko vode popijem, poslije nekoliko minuta opet osjećam žeđ. Hladno pivo sjajno bi mi leglo.

Govorim si: zaboravi pivo. Zaboravi sunce. Zaboravi vjetar. Zaboravi tekst koji moraš napisati. Usredotoči se na rad nogu. To je jedino bitno.

Prešao sam trideset i pet kilometara. Nikad prije nisam trčao na veću udaljenost od trideset i pet kilometara i svaki daljnji korak za mene je nepoznanica. Slijeva se vidi niz krševitih, ogoljenih brda. Komu li je uopće palo na pamet tako ih opustiti? Zdesna se vide beskrajni nizovi maslinika. Sve izgleda prekriveno slojem bijele prašine. A snažan vjetar s mora nikako ne posustaje. Što li je tome vjetru? Zašto toliko snažno puše?

Na trideset i sedmom kilometru odjednom mi sve počinje smetati. Svega mi je dosta! Snage mi ponestaje, posustajem. Osjećam se kao da vozim automobil u kojem više nema goriva. Žedan sam, ali ako se sada zaustavim napiti se vode, vjerojatno neću moći nastaviti dalje. Umirem od žeđi, ali sada mi nedostaje snaga čak i da se napijem vode. Dok mi se te misli vrzmaju po glavi, počinjem se ljutiti. Ljut sam na ovce što veselo pasu na livadi pokraj ceste, ljut sam na fotografa koji snima fotografije nagnuvši se kroz prozor kombija. Ali snimati fotografije posao je fotografa, baš kao što je preživljavanje trave posao za ovce, pa se nemam pravo žaliti. Uzalud, cijela me stvar počinje ljutiti. Na koži mi se počinju pojavljivati

mali bijeli mjehuri od pretjerano jakog zračenja sunca. Ovo se pretvara u ruglo. Što se to događava s vrućinom?

Prolazim pokraj znaka za četrdeseti kilometar.

"Izdrži još malo pa si na cilju!" urednik mi veselo dovikuje iz kombija. *Tebi* je to lako reći, želim mu uzvratiti, ali odustajem. Sunce nesmiljeno žeže. Tek je prošlo devet ujutro, ali osjećam se kao da sam u pećnici. Znoj mi curi u oči. Od soli, oči me još više peku i povremeno ništa ne vidim. Dlanovima brišem znoj, ali i ruke i lice jednako su znojni, pa kad probijam oči još gore me peku.

Iza visokog ljetnog korova i trave mogu nazrijeti cilj, spomenik maratoncu na ulazu u selo Maraton. Iznenaden sam. Isprva nisam siguran je li to pravi *cilj*. Naravno, radujem se što sam se približio cilju, ali taj nagli i nenadani preokret odjednom u meni izaziva bijes. Budući daje to posljednja etapa utrke želim uiniti posljednji, očajnički napor kako bih tražio što brže mogu, ali noge me više ne slušaju. Sasvim sam zaboravio vladati tijelom. Mišići me jezivo bole, kao da su oguljeni tupom blanjom. Na korak sam do cilja.

Napokon sam stigao do kraja ceste. Čudnovato, ne osjećam zadovoljstvo zbog postignuća. Jedino što osjećam neizmjereno je olakšanje što više ne moram trčati. Na benzinskoj crpki uzimam vodeno crijevo i njime rashlađujem tijelo trudeći se isprati sa sebe sol i znoj koji me peku. Čitavog me prekrivaju slojevi osušenog znoja i soli.

Kad starac koji radi na benzinskoj crpki kaže što sam uinio ubere nekoliko cvjetova iz lonca s cvijećem i pruži mi ih. *Uinio si sjajnu stvar*, čestita mi osmijehom. Počastujem sam tim potezom dobrodošlice i blagonaklonosti prema meni, potpunom strancu.

Maraton je malo, gostoljubivo selo, mirno i tiho. Ne mogu zamisliti da su baš ovdje, prije nekoliko tisuć godina, Grci porazili perzijsku osvajačku vojsku u jezivoj bitci. Sjedim u seoskoj kavani i žudno ispijam hladno pivo Amstel. Ima sjajan okus, ali ni izdaleka nije onako sjajno kao ono pivo o kojem sam maštao dok sam tražio. Ništa u stvarnom svijetu nije toliko divno koliko iluzije osobe koja gubi razum.

Rastojanje od Atene do Maratona pretrčao sam za tri sata i pedeset jednu minutu. Nije osobito dobar vremenski rezultat, ali barem sam uspio istrčati cijelu udaljenost i to sasvim sam, a jedina pratnja bili su mi veliki promet, nepodnošljiva vrućina i užasna žeđ. Vjerojatno bih se trebao ponositi onim što sam uinio, ali ovog trena nije mi stalo do toga. Ono što me ovog trena ispunjava radošću spoznaja je da više ne moram trčati.

Hej! Ne moram više trčati!

*

To je bilo moje prvo iskustvo kad sam pretrčao (gotovo) 42 km. Na sreću, to je bio posljednji put da sam morao trčati 42 km po toliko neljudskim uvjetima. U prosincu iste godine trčao sam maraton u Honolulu i čak sam postigao prilično dobro vrijeme. Na Havajima je bilo vruće, ali to se ne može usporediti s Atenom. Tako je Honolulu postao moj prvi službeni maraton. Još otada uobičajio sam istrčati jedan puni, pravi maraton godišnje.

Ponovno čitaju i članak koji sam napisao u vrijeme utrke u Grčkoj, otkrio sam da su dvadeset i više godina kasnije, i poslije isto toliko istrčanih maratona, osjećaji koje imam dok trčim tih 42 km jednaki kao i onda. Čak i sada, kad god trčim maraton, moja svijest prolazi isti proces. Sve do tridesetog km uvjeren sam da mogu istrčati dobar vremenski rezultat, ali nakon trideset i petog km ponestane mi snage i po nemogućnosti se brinuti zbog svega. Na kraju se osjećam poput automobila koji je ostao bez goriva. Ali nakon što završim utrku i proći izvjesno vrijeme, zaboravim na svu bol i muku i već razmišljam kako bih mogao istrčati bolje vrijeme u idućoj utrci. Smiješna stvar je što, bez obzira na to koliko sam iskustvo stekao, koliko sam star, sve se ponavlja kao i prethodni put.

Mislím da određene vrste procesa ne dopuštaju nikakvu promjenu, ili barem nekakvo odstupanje. Ako već morate biti dio tog procesa, sve što možete uiniti jest preobraziti, ili čak izoblititi samog sebe kroz to ustrajno ponavljanje, i taj proces uiniti dijelom vlastite ličnosti.

Uf!

VE INU ONOGA ŠTO ZNAM O PISANJU NAU IO SAM ZAHVALJUJU I SVAKODNEVNOM TR ANJU

Desetog rujna rastao sam se od otoka Kauaija i vratio se u Japan na dva tjedna. Sada se svakodnevno vozim autom od naše ku e u prefekturi Kanagawi do ureda u Tokiju. I dalje ustrajno tr im, ali s obzirom na to da ve neko vrijeme nisam bio u Japanu eka me mnoštvo poslovnih obveza i kojekakvih sastanaka. Volim se brinuti o svim, makar i nebitnim poslovnim detaljima i osobno se sresti sa svakom strankom. Ne mogu tr ati onako bezbrižno kao što sam mogao u kolovozu. Zato, kad god iskrsne slobodan trenutak pokušavam tr ati što je dulje mogu e. Otkako sam se vratio, dvaput sam istr ao po dvadeset km, a jednom ak i trideset km. Tako gotovo uspijevam održati prosje nu normu od deset kilometara na dan.

Tako er sam se namjerno odlu io tr ati po obližnjim padinama i uzvisinama. Oko moje ku e nalazi se niz padina, a njihova visina otprilike odgovara visini petokatnice i jednom zgodom taj sam krug istr ao ak dvadeset i jedan put. Bilo mi je potrebno sat i etrdeset pet minuta. Bio je jako topao i vlažan dan, pa sam se prili no umorio. Newyorski maraton uglavnom se tr i po ravnom terenu, ali prelazi preko sedam mostova od kojih su ve ina tzv. vise i mostovi, pa im je središnji dio blago uzdignut. Na Newyorskom maratonu do sada sam sudjelovao tri puta i te relativno blage uzbrdice i nizbrdice uvijek me umore više nego što o ekujem.

Posljednja dionica tog maratona tr i se u Central Parku. Nakon ulaza u park ima nekoliko oštrih uzvisina koje me redovito uspore. Kad ujutro iza em trenirati po Central Parku, to su blage uzbrdice koje mi ne predstavljaju problem, ali u posljednoj dionici maratona prije mi izgledaju kao zid koji se isprije io ispred umornog trka a. Ti usponi izvla e iz mene posljednji atom snage koji sam uvao za sam kraj. *Cilj je preda mnom*, uvijek si ponavljam, ali tada ve tr im nošen isklju ivo snagom volje i imam osje aj da sam stalno na jednako udaljenosti od cilja. Žedan sam, ali ne i moje tijelo. Na tom mjestu i moje noge po inju se strašno buniti.

Prili no sam uspješan u tr anju uz uzbrdicu i uglavnom volim utrku u kojoj ima mjestimi nih strmina i uzvisina jer baš na takvim mjestima mogu presti i ostale trka e. Ali kad je rije o uzbrdicama u Central Parku, sasvim sam nemo an. Ovog puta želim se, barem donekle, zabaviti tr e i tih nekoliko posljednjih kilometara, i pro i kroz cilj s osmijehom na licu. Ovoga puta, to je moj cilj.

Ukupan broj kilometara koje pretr im možda se smanjuje, ali barem se pridržavam jednoga od svojih temeljnih pravila tr anja: nikada si ne dopustim da ne tr im dva dana zaredom. Miši i se ponašaju poput dresiranih životinja -jako brzo shvaaju zapovijed. Ako umjereno i postupno pove avate *zahtjeve*, oni e ih nau iti izvršavati. Sve dok svojim miši ima objašnjavate ono što od njih o ekujete, zadaju i im rad koji trebaju obaviti, vaši miši i e vas slušati i postupno e biti sve snažniji i izdržljiviji. Dakako, to se ne doga a preko no i. Ali sve dok se ne žurite i to inite postupno, oni se ne e žaliti - osim što im tu i tamo ne e biti po volji - ali, ipak e strpljivo i poslušno izvršavati vaše zapovijedi i malo-pomalo biti sve otporniji i snažniji. Ponavljaju i vježbe vaši miši i e shvatiti poruku koju im šaljete, kao i da takav i toliki napor o ekujete od njih. Naši miši i vrlo su savjesni. Sve dok se pridržavamo valjanog postupka, oni se ne e žaliti.

Ali, ako u njihovoj optere enosti dode do stanke od jedva nekoliko dana, miši i automatski pretpostavljaju da više ne moraju biti toliko aktivni i smanjuju svoje radne sposobnosti. Miši i se uistinu ponašaju poput životinja i žele biti opušteniji što je mogu e više; ako ih ni im ne opteretimo, oni se opuste i sasvim zaborave na prethodni rad. Ako ih redovito ne podsje amo na dužnosti, ubrzo sve zaborave pa moramo ponoviti itav ciklus treninga od samog po etka i najlakših vježbi. Naravno, povremeno je nužno napraviti stanku i uzeti

predah, ali u odlučujućem razdoblju kad treniram pred utrku, moram svojim mišićima pokazati tko je gazda. Nekako im moram dati na znanje što o ekujem od njih. Isto tako, moram ostati nemilosrdan prema samom sebi, ali ne u tolikoj mjeri da se iscrpim. To su važne taktičke mjere koje sviiskusni trkač i s vremenom nauče.

Dok još boravim u Japanu, objavljena je moja nova zbirka kratkih priča *T ky Kitanshu* i moram dati nekoliko intervjua. Također moram provjeriti probne otiske za knjigu glazbenih kritika koja će biti objavljena u studenom, pa se moram dodatno naopustiti i s nekoliko ljudi koji će dizajnirati naslovnicu. Isto tako, želim još jednom provjeriti svoje stare prijevode sabranih djela Raymonda Carvera. Bit će to izdanje od nekoliko svezaka u mekom uvezu, pa želim preispitati i popraviti sve svoje rane prijevode, a to zahtijeva prilično vremena. Potom još moram napisati dug uvod za engleski prijevod zbirke kratkih priča koja će iduće godine biti objavljena u Sjedinjenim Državama pod nazivom *Blind Willow, Sleeping Woman*. Povrh svega toga, ustrajno radim i na ovim tekstovima o trčanju, premda takvu knjigu još nitko nije zatražio od mene. Poput kakvog sam radišnog seoskog kovača koji od jutra do mraka udara po metalu.

Također se moram pobrinuti za nekoliko poslovnih pojedinosti. Dok smo živjeli u Sjedinjenim Državama, djevojka koja je u mojem uredu za odnose s javnošću i književna prava u Tokiju radila kao tajnica, iznenada me obavijestila da se po etkom iduće godine udaje i da je zbog toga prisiljena dati otkaz, pa se već sada moram pobrinuti za zamjenu. Nisam tako lako mogao zatvoriti ured usred ljeta. Osim toga, kad sam se vratio u Cambridge o ekuje me nekoliko predavanja na tamošnjem sveučilištu, pa se i za to moram pripremiti.

Nalaze i se u vremenskom tjesnacu, svim silama se trudim obaviti sva ta zaduženja što bolje znam i umijem. Također se moram nastaviti pripremati za Newyorški maraton. Iako i da postoje dva ista mene, ne bih uspio izvršiti sve te obveze. I pored svega, uspijevam trčati baš svakog dana. Svakodnevno treniranje za mene predstavlja oblik životnog spasa i to što sam zauzet drugim bitnim i važnim obvezama ne može me odvojiti od trčanja. Da svoju pretjeranu poslovnu zauzetost ikada upotrijebim kao izliku kako se ne bih bavio trčanjem, nikad više ne bih niti pomislio na trčanje. Premda imam tek nekoliko osobnih razloga koji govore u korist trčanja, bezbroj drugih mi govore da je došlo vrijeme da prestanem trčati. Jedino što mi preostaje jest držati se tih *nekoliko razloga*.

Kad boravim u Tokiju, najčešće trčim oko parka Jingu Gaiena, tj. oko rubnih vrtova hrama Meijija, stazom koja prolazi pokraj stadiona Jingu. To područje uopće se ne može usporediti s Central Parkom u New Yorku, ali to je jedno od rijetkih mjesta u Tokiju gdje još ima malo zelenila. Trčim tom stazom već godinama i jako dobro poznam svaki njen dio i pojedina nu udaljenost između njih. Zapamtio sam sve rupe, udubljenja i izbočine na toj stazi koja je idealna za treniranje a pri tome sam svakog trena svjestan kojom brzinom trčim. Nažalost, oko tog kompleksa promet je strašno gust, da ne spominjem brojne pješake a, ovisno o satima dana, ni zrak nije čist; ali taj kompleks nalazi se usred Tokija, pa se to može i o ekivati. To je najbolje čemu se mogu nadati. Smatram se pravim srećkovićem što se taj park nalazi blizu mojeg ureda.

Jedan krug oko kompleksa Jingu Gaiena iznosi oko tisuću i dvjesto metara, i baš mi je drago što su vlasti postavile oznake za udaljenost od jednog do drugog ulaza u kompleks. Kad god želim uskladiti brzinu trčanja - recimo u ritmu od devet ili osam ili sedam i pol minuta za prijeeni krug, uvijek trčim tom stazom. Kad sam još u samom početku po etku po etku tom stazom, Toshihiko Seko još uvijek se aktivno bavio trčanjem i trčao je baš istom stazom kao ja. Svakodnevno je naporno trenirao za Olimpijske igre u Los Angelesu. Pred o ima mu je stalno bila zlatna medalja. Na Olimpijskim igrama u Moskvi ta šansa je propala, i to jedino zbog ekipnog japanskog bojkota tih igara pa su Igre u Los Angelesu bile njegova posljednja šansa da osvoji olimpijsko zlato. Oko njega je vladala gotovo tajanstvena, zavjetna atmosfera, a vrsta herojske odlučnosti jasno se vidjela u njegovim o imama. Trener ondašnje momadi prehrambene tvrtke S&B bio je živa legenda Nakamura, a u momadi je imao itav niz sjajnih trkača koji su tada bili na vrhuncu svojih sportskih sposobnosti. I mladi momadi S&B svakog dana su trčali tom istom stazom i s vremenom smo se svi poznavali i to, kao što se

govori, iz vi enja. Jednom zgodom ak sam otputovao u Okinawu kako bih napisao lanak o njima jer su ondje trenirali.

Rano izjutra i prije posla svaki od tih trka a na duge staze tr ao je izdvojeno od ostalih, a poslijepodne bi svi zajedno trenirali. U ono vrijeme obi avao sam tr ati prije sedam sati kad promet nije bio odve gust, zrak je bio još nezaga en, a i pješaka je bilo manje. esto bih se mimoišao s lanovima mom adi S&B kimnuvši im glavom, a i oni bi meni uzvratili. Kišnih dana obi no bi mi se osmjehivali kiselim osmijehom koji je zna io: ružna li vremena. Osobito dobro sje am se dva mlada trka a: Taniguchija i Kaneija. Obojica su se bližila tridesetima i bili bivši lanovi atletske ekipe Sveu ilišta Waseda za koju su sudjelovali u znamenitom japanskom maratonu od Tokija do Hakonea. Kada je Seko postavljen za trenera mom adi S&B, o ekivalo se da e njih dvojica postati zvijezde cijele ekipe. Bili su jako dobri trka i pa se javnost nadala da e obojica osvojiti zlatne medalje na idu im Olimpijskim igrama. Svakodnevnim, iznimno napornim trenizima uop e im nisu teško padali. Nažalost, obojica su poginula u teškoj prometnoj nesre i u vrijeme kada je itava mom ad tog ljeta trenirala na Hokkaidu. Vlastitim o ima svjedo io sam njihovom iznimno napornom režimu treniranja i uistinu sam se osje ao tužno i zaprepašteno kad sam uo vijest o njihovoj pogibiji. To mi je strašno teško palo i to je bio golem gubitak za japanski i uop e svjetski sport.

Nekoliko puta zakratko smo popri ali i nisam ih dobro poznavao. Tek nakon njihove pogibije doznao sam da su se obojica bili tek oženili. Ipak, kao njihov drug u tr anju na velike udaljenosti, susretao sam ih iz dana u dan, pa sam imao dojam da se jako dobro razumijemo.

ak i ako se cilj i postignu a me u odre enim ljudima razlikuju, postoje neke stvari koje jedino trka i razumiju i me usobno dijele. Iskreno vjerujemo u to.

ak i u današnje vrijeme, kad tr im oko kompleksa Jingu Gaiena ili mamorijalnog parka Akasaka Gosha, kadikad se sjetim tih dvojice trka a. Kad iza em iz zavoja o ekujem da u ih ugledati kako tr e prema meni, bijela para izlazi im iz usta na hladnom ranjutarnjem zraku. Uvijek pomislim na njih i pitam se: toliko naporno i samoprijegorno su trenirali, ali kamo su nestale njihove misli, njihove nade i snovi? Kad ljudi umru, nestanu li jednostavno i njihove misli?

Blizu moje ku e u prefekturi Kanagawi mogu se baviti sasvim druga ijim oblikom treniranja. Kao što sam ve prije napomenuo, u blizini moje ku e nalazi se staza za tr anje s itavim nizom uzvisina i padina. Postoji još jedna staza u blizini, ali da bih je cijelu pretr ao trebaju mi tri puna sata - to je idealna staza za trka e na velike udaljenosti. Staza je ve inom ravna i paralelna s rijekom i morem, i, što je još važnije, promet je slab, a nema ni mnogo semafora koji bi me usporili. Zrak je ist, za razliku od onoga u Tokiju. Istina, ponekad je dosadno tr ati sasvim sam i to puna tri sata, ali zato slušam glazbu s walkmana i, s obzirom na to da znam što me eka, mogu uživati u tr anju. Jedini problem s tom stazom jest to što se na polovici puta razdvaja i vra a drugim krakom, pa ako se umorite ne možete tako lako odustati. Nema drugog na ina da se vratim ku i, ak i ako moram puzati korak po korak. Ali, ipak je to jako lijep ambijent za tr anje.

Zakratko se vra am romanima.

U gotovo svakom intervjuu postave mi pitanje koja je najvažnija zna ajka koju romanopisac mora posjedovati. Mislim daje, barem taj odgovor, sasvim jasan: dar za pisanje. Bez obzira na to koliko entuzijazma i napora uložili u pisanje, ako doista nemate dara za pisanje, pametnije vam je što prije odustati. Istina, to je mnogo više preduvjet nego nešto što je nužno potrebno. Ako u spremniku nemate ni kap goriva, ni najbolji auto ne možete voziti.

Osnovni problem s darovitoš u jest taj što u ve ini slu ajeva doti na osoba ne može kontrolirati koli inu ili kvalitetu te darovitosti. Možda vam se ini da koli ina nije dovoljna, pa je želite pove ati, ili možete pokušati biti štedljivi kako bi sve skupa potrajalo duže. Ali, ni u jednom ni u drugom slu aju, ne ide tako lako. Darovitost je osobita vrsta sposobnosti koja izbije kad se njoj prohtije. Isto tako, kad presuši, gotovo je s njom. Naravno, pojedini pjesnici i rock pjeva i koji su pravi genijalci, pa su zbog toga postali slavni - ili umjetnici poput

Schuberta ili Mozarta, ije su tragi ne i prerane smrti od njih u inile legende - privla e golem dio javnosti, ali za golemu ve inu nas prosje nih, to nije uzor koji bismo mogli slijediti.

Ako mi postavite pitanje koja je druga najvažnija zna ajka romanopisca, i to je lak odgovor: usredoto enost, mogu nost da sve svoje ograni ene sposobnosti usmjerite na istu stvar, bez obzira na to o emu je rije . Bez takve sposobnosti ne možete posti i ništa hvalevrijedno. Ali, ako se znate u inkovito usredoto iti, možda možete nadoknaditi prosje nost ih ak potpun nedostatak talenta. Uop eno govore i, ja se svim svojim snagama koncentriram na pisanje tri ili etiri sata svakog jutra. Sjedim za pisa im stolom i sasvim se predajem onomu što pišem. Ne vidim ništa drugo, ne razmišljam ni o emu drugome. ak ni pisac koji je obdaren velikim talentom i ima mnoštvo sjajnih ideja, vjerojatno ne e mo i valjano pisati ako ga jako zaboli zub. Svaki oblik boli onemogu uje našu usredoto enost na bilo što. Na to mislim kada kažem da bez usredoto enosti ovjek ne može posti i ništa vrijedno.

Nakon usredoto enosti, prema mojem mišljenju, najvažnija sljede a stvar za pisca jest, bez ikakve dvojbe, ustrajnost. ak i ako se uspijete usredoto iti na pisanje tri ili etiri sata svakodnevno, ali poslije tjedan dana osjetite umor i iscrpljenost, vjerojatno ne ete biti u stanju napisati dugo djelo. Ono što je piscu beletristike nužno potrebno - barem onome koji se nada da e napisati roman - jest snaga da se usredoto i na pisanje iz dana u dan barem pola godine, godinu ili ak dvije. Takav na in rada može se usporediti s disanjem. Ako za slikovit primjer uzmemo da je koncentracija proces u kojem zadržavate dah, ustrajnost je umjetnost usporenog i smirenog disanja dok istodobno zadržavate zrak u plu ima. Ne uspijete li prona i ravnotežu izme u tih dviju bitnih odrednica, bit e vam jako teško pisati zanimljive romane iz godine u godinu. Da budem jasniji, morate znati disati dok istodobno zadržavate dah.

Na sre u - koncentriranost i ustrajnost predstavljaju suprotnost prirodnom talentu, s obzirom da se mogu nau iti i ak poboljšati upornim vježbanjem. Naravno, dobar dio ljudi nau it e se koncentrirati i biti ustrajan ako svakog dana budu sjedili za stolom i vježbali usredoto ivanje na jednu jedinu stvar. To me u mnogome podsje a na vježbanje miši a o kojemu sam malo prije pisao. Svojim cijelim tijelom ovjek mora biti usredoto en na predmet koncentracije, ali i biti siguran da sve to temeljito razgra uje kako bi mogao pisati svakog dana i biti duboko svjestan onoga o emu piše. Tako e se vaše sposobnosti po eti postupno pove avati. Gotovo neprimjetno, vaš cilj e biti sve izazovniji. To je proces koji je jednak trka evom svakodnevnom treniranju miši a i op e tjelesne izdržljivosti. Tome još dodajte osobnu pobudu i ne klonite duhom ak ni kad vam je teško. Na tom i takvom putu strpljivost i ustrajnost su nužni, ali uvjeren sam da e u tom slu aju rezultati biti vidljivi.

U jednom od svojih pisama sjajni i tajnoviti Raymond Chandler priznao je da je, ak i kad ništa ne bi zapisao, ipak svakog dana sjeo za stol i koncentrirao se. Mogu razumjeti pravu svrhu takvog njegovog ponašanja. To je na in na koji je Chandler stjeca o tjelesnu izdržljivost koja je potrebna profesionalnom piscu, smireno i pribrano ja aju i snagu volje. Takva vrsta dnevnog treninga bila mu je prijeko potrebna.

Prema mojem mišljenju, pisanje romana uglavnom je fizi ki rad. Zapravo, sam in pisanja intelektualni je rad, ali stvaranje opsežnog romana mnogo je bliže fizi kom radu. Dakako, nije rije o dizanju teških utega, brzom tr anju ili skokovima u vis. Ljudi uglavnom vide površinsku stranu pisanja i o piscima razmišljaju kao o osobama koje se bave tihim, intelektualnim radom u miru svojih radnih soba. Ako imate snage podignuti šalicu kave, ve vjeruju da možete napisati roman. Ali kad to sami pokušaju, ubrzo otkriju da to nije tako lako i jednostavno kao što im se ini. itav taj proces - sjediti za stolom, naprezati se umno poput laserske zrake, zamišljati nešto na pustom obzoru, smišljati pri u, izabrati prave rije i, jednu po jednu, održavati razvoj doga aja - sve to zahtijeva mnogo ve u energiju i mnogo više vremena nego što ve ina ljudi može uop e zamisliti. Možda ovjek ne mora izvoditi naporene tjelesne pokrete, ali zato se duboko u njemu zbiva težak, dinami an rad. Naravno, svatko koristi glavu kad razmišlja. Ali, pisac se služi pripovjednim stilom i razmišlja itavim svojim bi em i taj postupak zahtijeva od njega svu njegovu tjelesnu snagu, a esto i veliko naprezanje.

Oni pisci koji su blagoslovljeni književnim talentom prolaze kroz taj proces gotovo nesvjesno, ne znaju i za nj. Osobito ako su još mladi i prirodno daroviti, pisanje romana ne pada im teško. Lako se oslobađu raznih zabluda i smetnji. Kad je uvijek mlad, njegovo tijelo je ispunjeno prirodnom vitalnošću. Moć koncentriranja i ustrajnost javljaju se kad god su mu potrebni i, što je još važnije, nikad se ne mora naprezati da bi do njih došao. Ako ste mladi i daroviti, kao da imate krila.

Uvećina sluša i vidi, kako mladost prelazi u sredovještvo taj oblik energije i ilosti gubi svoju prirodnu vitalnost i oštromnost. Nakon što doživite određene godine, stvari koje ste nekoć mogli učiniti bez i najmanjeg napora odjednom nisu više tako lake - baš kao što s godinama slabe brzina i okretnost bacača lopte u bejzbolu. Dakako, danas je moguće da ljudi koji stare utječu na sam proces starenja, pa i na slabljenje prirodnog talenta. Kao kad se mladi bacač brzih lopti u bejzbolu preobrazi u mudrog bacača koji se oslanja na iskustvo i promjenu ritma u bacanju lopti. Ali, u svemu postoji ograničenje, kao i konani osjećaj gubitka.

Isto tako, pisci koji nisu blagoslovljeni velikim talentom - onima koji je uspjeh jedva zamjetan - moraju svoju snagu i ustrajnost graditi na sasvim drugačiji način. Moraju se naviknuti da se bolje usredotoče na pisanje i da budu ustrajni. Oni su donekle prisiljeni koristiti se upravo tim vrijednostima umjesto svojim talentom. Budu li u tome uistinu uspješni, možda će zbilja otkriti i stvarni, skriveni talent u sebi. Znoje se, lopatom kopaju i dubokorupe pred sobom dok ne otkriju izvor vode. Dakako, to je ono što zovemo srećom, ali ono što je omogućilo da se taj sretni slučaj ostvari bilo je silno vježbanje koje im dalo snagu da ustraju u kopanju. Pretpostavljam da su gotovo svi pisci zakašnjelog uspjeha prošli kroz vrlo sličan proces.

Istina za volju, na ovom svijetu postoje i ljudi (ali vrlo rijetki) koji su blagoslovljeni nevjerojatno velikim talentom koji se od rođenja do smrti nije ni najmanje smanjio, i kojima su djela redovito vrhunska ostvarenja. Ta nekolicina sretnika imaju izvor koji nikad ne presuši, bez obzira na to koliko ga obilno i rasipno koristili. U književnosti, to je ono nešto na čemu morate biti iznimno zahvalni. Teško je zamisliti povijest književnosti bez pisaca kao što su Shakespeare, Balzac i Dickens. Ali, ti velikani doista su grdosije, divovi, legendarni pisci. Golema većina pisaca koji ne mogu dosegnuti takve visine (ubrajaju i mene, naravno) moraju ono što im nedostaje nadoknaditi kako god znaju i umiju. Inače je nemoguće nastaviti pisati romane bilo kakve književne vrijednosti. Metode i postupci kojima se pisac služi da bi došao do određenih rezultata postaju dio njegove ličnosti, ono što čini njegovu svojstvenost.

Većina onoga što znam o pisanju naučio sam zahvaljujući svakodnevnom traganju. To su sasvim praktične, tjelesne lekcije. Dokle mogu forsirati samog sebe? Koliko odmora mi je potrebno, a koliko je pretjerano? Koliko daleko mogu otići, a još uvijek biti pun samopouzdanja i dosljednosti? Kada sve postaje prenapregnuto i odveć opterećujuće? Do koje mjere trebam biti svjestan vanjskog svijeta i do koje se toke trebam koncentrirati na svoj unutarnji sklad? Do koje mjere se smijem pouzdati u svoje sposobnosti i kada trebam početi sumnjati u samog sebe? Jedino što znam jest - da nisam postao trkač na duge staze upravo u vrijeme kad sam se počeo baviti pisanjem, sva moja djela bila bi sasvim drugačija. Ali, koliko drugačija? Teško mi je reći. Ali, mnogo bi toga ipak bilo drugačije.

U svakom slučaju, raduje me činjenica što sve ove godine nisam prestao trčati. Jer, ja volim romane koje sam napisao. Doista me zanima kakav će biti sljedeći roman koji ću napisati. Budući da sam pisac koji ima svoje nedostatke - nesavršena osoba koja živi nesavršen, manjkav život - činjenica što se još uvijek osjećam ovako, za mene predstavlja stvarno postignuće. Bilo bi pretjerivanje nazvati ga čudom, ah doista se tako osjećam. A ako mi svakodnevno traganje pomaže to postići, onda sam ponajviše zahvalan samom traganju.

Ljudi ponekad podrugljivo gledaju one koji svakog dana trče, vjeruju i da će baš takvi dulje živjeti. Ali, mislim da to nije razlog zbog kojeg većina ljudi trči. Koliko ja znam, većina trkača ne trči iz uvjerenja da će duže živjeti nego zato što žele živjeti zdravim životom. Ako želite ugodno provesti nailazeće godine, mnogo je pametnije živjeti ih s jasnim ciljevima i punim plućima nego u životnoj zbuđenosti, a ja vjerujem da u tome traganje doista pomaže. Naprezati se do krajnjih granica vlastitih mogućnosti: to je bitno traganje, i prava je metafora

života - kako za mene tako i za moje pisanje. Vjerujem da bi se mnogi trka i složili s mojim mišljenjem.

Odlazim na masažu u gimnasti ki centar blizu mojeg ureda u Tokiju. Onako kako me maser masira manje je masaža, a više pomo pri opuštanju miši a i nogu kad ja to ne mogu uiniti. Zbog svakodnevnog treniranja moji miši i su odve umorni i prenapregnuti, i ako ponekad ne dobijem tu vrstu masaže, mogao bih izgubiti kontrolu nad tijelom i to prije same utrke. Opteretiti svoje tijelo do krajnjih mogu nosti svakako je važno, ali ako ih prekora ite, možete dobiti neželjenu reakciju.

Zapravo osoba koja me masira mlada je sportska ma-serka, ali ima vrlo snažne i energije ruke. Na in na koji me masira jako je - to nije bi bilo re i - *strašno* je bolan. Nakon polusatne masaže sve stoje na meni, uklju uju i i donje rublje, sasvim je mokro od znoja. Uvijek se oduševi mojom tjelesnom kondicijom. "Vi doista optere ujete svoje miši e do maksimuma. Sasvim su napeti. U ve ine ljudi ve odavno bi došlo do puknu a. Baš sam zadivljena što se i dalje bavite tr anjem."

Upozorava me da e se, nastavim li miši e optere ivati više nego što mogu podnijeti, prije ili kasnije dogoditi ozljede. Vjerojatno ima pravo. Ali isto tako imam osje aj, zapravo vrstu nadanja, da nema pravo, jer na isti na in optere ujem svoje miši e ve godinama. Kad god se usredoto im na treniranje, moji miši i su napeti. Kad ujutro navu em tenisice za tr anje i iza em vani, noge su mi sasvim uko ene pa mi se ini da ne mogu prije i ni nekoliko koraka. Polako po nem zagrijavati noge gotovo se vuku i cestom. Starija gospoda iz susjedstva hitro kora a ulicom, ali ak ni nju ne uspijevam prest i. Ali što dulje tr im, miši i se postupno opuštaju i nakon dvadesetak minuta mogu normalno tr ati. Polako pove avam brzinu. Nakon toga mogu tr ati gotovo mehani ki, bez ikakvih problema.

Drugim rije ima, mojim miši ima potrebno je više vremena da se ugriju. U samom po etku sporo reagiraju. Ali kad se dobro ugriju, mogu dugo i bez prekida tr ati a da ne osjetim umor. Upravo takvi miši i odgovaraju za utrku na duge staze, a uop e nisu prikladni za kra e utrke. Dok bi se moji miši i zagrijali dovoljno da uop e mogu po eti ozbiljnije tr ati, kra a utrka ve bi završila. Baš ništa ne znam o tehni ko-medicinskim zna ajkama takvih miši a, ali pretpostavljam daje to nešto stoje u velikoj mjeri priro eno. Isto tako, ini mi se daje takva vrsta miši a povezana s na inom na koji moj mozak reagira. Pitam se: upravlja li ljudskim mozgom tijelo, ili je sasvim suprotno? Uklju uje li na in na koji ovjek razmišlja i svjesno upravljanje tijelom?

Ili se možda i mozak i tijelo uzajamno dopunjuju i djeluju jedno na drugo? Vrlo dobro znam da pojedini ljudi imaju odre ene priro ene sklonosti, i bez obzira na to svi a li se to doti noj osobi ili ne, od njih ne mogu pobje i. Naravno, odre ene se sklonosti mogu donekle prilagoditi, ali se njihova bit ne može nikada promijeniti.

Isto vrijedi za moje srce. Moje bilo uglavnom pulsira ritmom od oko pedeset otkucaja u minuti, što je, koliko znam, prili no sporo. (uo sam da je u osvaja ice zlatne medalje na Olimpijskim igrama u Sydneyu Naoko Takahashi bilo pulsiralo ritmom od jedva trideset otkucaja u minuti.) Ali poslije tr anja od tridesetak minuta kod mene se broj otkucaja pove a na oko sedamdeset otkucaja. Nakon dugog i brzog tr anja pove a se na oko stotinu otkucaja u minuti. Tako nekako ispada da je tek nakon završetka tr anja moje bilo na razini onog koje ve ina ljudi ima kad se odmara. To je tako er važna odlika tjelesne konstitucije trka a na duge staze. Nakon što sam se po eo baviti tr anjem, bilo je u tijeku odmaranja tako er pulsiralo znatno sporije. Zapravo želim kazati kako je moje srce uskladilo otkucaje kako bi se prilagodilo funkciji tr anja na duge staze. Da su otkucaji mojeg srca bili ubrzani u stanju odmaranja, znatno bi se pove ali za vrijeme tr anja i vjerojatno bi mi pozlilo ili bih ak bio životno ugrožen. Kad sam u Americi i neka bolni arka provjerava moje bilo, svaka mi kaže: "Ah, vi ste sigurno trka !" Pretpostavljam da ve ina trka a na velike udaljenosti, a koji ve godinama tr e, imaju sli no iskustvo. Kad usred ljeta nai ete na trka e, lako je raspoznati po etnike od veterana. Oni koji su zadihani pripadaju po etnicima; oni drugi, smirenog i odmjerenog daha, veteranima. Njihovo srce, dok usredoto eno tr e, polako otkucava vrijeme. Kad se mimoi emo na ulici, oslušujemo jedan drugome ritam disanja i pokušavamo osjetiti ritam kojim srce radi. To

me u mnogome podsjeća na dva pisca koji jedan drugome oslušuju stil i dikciju.

I tako, moji miši i upravo su dobro napeti, a sve napornije vježbanje ne čini ih pokretnijima. Sada sam na maksimumu treniranja, ali čak i tako su neuobičajeno prenapregnuti. Ponekad moram jednom ili dvaput udariti šakom u jednu i drugu nogu ne bih li ih malo opustio. (Da, to jako boli.) Moji miši i mogu biti uporniji čak i od mene. Oni dobro slijede moje namjere, izdržljivi su i na izvjestan način sve su bolji. Ali, nikad nisu spremni na kompromis. I nikad ne odustaju. Ovo je moje tijelo sa svim njegovim ograničenostima i hirovitostima. Baš kao što je moje lice samo moje, sve i ako mi se ne sviđa, nemam drugo pa se moram zadovoljiti njime. Sto sam stariji, to lakše prihvaćam takve stvari. Otvorite hladnjak i možete skuhati ukusan, zapravo jako ukusan i vrlo domišljat obrok od ostataka koje ondje imate. Sve što imate u hladnjaku jesu jedna jabuka, jedan luk, komad sira i nekoliko jaja. Ali, ne otkrivajte. Snađite se s onim što vam je pri ruci. To je jedna od boljih stvari u procesu starenja.

Već neko vrijeme opet trčim ulicama Tokija, koje su u rujnu prepune ljudi. Zaostala vreline ljeta u gradu posebna je priča. Trčim tiho, čitavo tijelo mi je znojno. Mogu čak osjetiti kako kapa na mojoj glavi postupno postaje sve vlažnija. Znoj je dio moje jasne sjene dok kaplje na tlo. Kapljice znoja padaju na pločnik koji ih istog trena upije.

Bez obzira na to kamo se uputili, izrazi na licima trkača na velike udaljenosti uvijek su isti. Svi izgledaju kao da o nečemu razmišljaju dok trče. Pri tome, možda baš ni o čemu ne razmišljaju, ali izgledaju kao da napeto razmišljaju. Zadihljuju i je nešto svi trče po ovakvoj vrućini. Ali, kad bolje razmislim, to i ja činim.

Dok trčim stazom oko kompleksa Jingu Gaiena, javlja mi se žena pokraj koje prolazim. Ispostavlja se da je kritičarka mojih knjiga. To se ne događa jako često, ali kadkad se ipak dogodi. Zastajem i malo porazgovaramo. "Čitam vaše romane već više od dvadeset godina", objašnjava mi. Po čemu ih je čitati kao tinejdžerica, a sada je u kasnim tridesetima. "Hvala vam", odgovaram joj. Oboje se osmjehujemo, rukujemo i pozdravljamo. Bojim se da mi je ruka bila jako znojna. Nastavljam trčati, a ona odlazi prema svojem odredištu. Ja nastavljam trčati prema svojem odredištu. A koje je to? Naravno, New York.

5. 3. listopada 2005. • Cambridge, Massachusetts

SVE I DA SAM U ONO VRIJEME IMAO KONJSKI REP

U širem gradskom području Bostona svakog ljeta naiđete nekoliko nepodnošljivo vrućih dana, pa psujete i proklinjete sve oko sebe. Naravno, preživite li to, ostatak ljeta nije tako loš. Bogatuni pobjegnu od vrelina u Vermont ili Cape Cod, pa grad opusti i uvijek se osjećate barem malo lagodnije. Veliki drvored koji je davno zasađen duž šetališta uz rijeku Charles tvori ugodnu hladovinu, a studenti s Harvarda i Sveučilišta u Bostonu uporno vježbaju za regatu na ljeskavoj rijeci. Mlade djevojke u kratkim hlačicama sunčaju se ležeći na golemim ručnicima i slušaju glazbu s iPodova ili walkmana. Kombi preurenen u pokretnu slastičarnicu zaustavi se na određenom mjestu, a vlasnik otvori prozor i po ne prodavati sladolede i slastice. Neki tip na gitari svira staru pjesmu Neila Younga, dugodlaki pas zalutano trči za frizbijem. Psihijatar simpatizer Demokratske stranke (ako i nije tako, zamišljam da jest) vozi tamnocrveni Saab kabriolet cestom uz rijeku.

Osobita jesen u Novoj Engleskoj - kratka i ljupka, gotovo stidljivo ispunja sve krajeve. Malo-pomalo bujno zelenilo koje nas okružuje poprima žutosmede nijanse. Kad umjesto kratkih hlača za trčanje moram poći odijevati trenirku, otpalo lišće već se kovčegom nošeno vjetrom a brojni žirevi padaju po asfaltnim stazama odjekuju i tupim, gotovo suhim zvukom. Marljive vjeverice veselo trče uokolo skupljaju i hranu koja će im potrajati preko zime.

Nakon što Halloween prođe, poput kakvog sposobnog i nemilosrdnog poreznika stiže zima. Prije nego što toga postanem svjestan, rijeku prekriva debeo led i ljudi su odneseni u

spremišta. Ako mu se prohtije, uvijek može lako prije i s jedne strane rijeke na drugu. Drve e je ogoljeno i njihove tanke grane njišu se i dodiruju na vjetru, proizvode i zvukove poput starih, suhих kostiju. Tu i tamo, visoko u deblima, uvijek može uo iti vjeveri ja gnijezda. Mora da spavaju dubokim snom u svojim skrovištima. Jata gusaka dolije u iz Kanade, podsje aju i me daje sjevernije odavde još mnogo hladnije. Vjetar što puše preko rijeke hladan je i oštar poput tek izbrušena sje iva. Dani su sve kra i, oblaci sve guš i.

Mi trka i sada nosimo rukavice, vunene kape navu ene su nam sve do ušiju, a poneki od nas koriste i higijenske maske za disanje. Ipak, vrhovi prstiju i ušiju uvijek su nam hladni. Nije u pitanju samo hladni vjetar, da je tako još bi bilo dobro. Ako je uvijek uvjeren da se s ne im može izboriti, onda mu je mnogo lakše. Ali, najgore je kad nai e snježna oluja. Snijeg što je napadao preko no i zaledi se u golemu sklisku ledenu površinu, pa se po takvim stazama gotovo ne može tr ati. Zato smo mi trka i primorani odustati od svakodnevnog tr anja i da bismo ostali u formi, odlazimo plivati na zatvorene bazene, vozimo one besmislene neljudske stacionarne bicikle i ekamo prolje e.

Kao što ve znate, rijeka o kojoj pišem zove se Charles. Mnogi ljudi vole povremeno boraviti uz rijeku. Jedni odlaze na dugo pješa enje, izvode psa u šetnju, voze bicikl ili se bave rekreativnim tr anjem, a drugi uživaju u utrkivanju na koturaljkama ili na daskama s koturaljkama. (Koliko je taj oblik zabave uistinu zabavan, uop e ne mogu doku iti.) Kao da su privu eni magnetom, ljudi se okupljaju duž obala rijeke.

Gledati u takvo obilje vode i to svakoga dana vjerojatno je bitno za ljudska bi a. Ovo, *za ljudska bi a*, vjerojatno je pretjerano i uop eno - ali znam da je strašno bitno jednoj osobi: meni. Ako pro e neko vrijeme da ne vidim vodu, imam osje aj da duboko u meni nešto presušuje. Vjerojatno je taj osje aj sli an onome koji ima ljubitelj glazbe kad je zbog nekog razloga duže odvojen od glazbe. injenica što sam odrastao pokraj mora vjerojatno ima neke veze s time.

Površina vode mijenja se svakodnevno; njena boja, oblici valova, brzina struje. Svako godišnje doba donosi izrazite promjene kako biljkama tako i životinjama koje žive u blizini rijeke. Oblaci kojekakvih oblika pojave se i nestanu, a površina rijeke, osvijetljena suncem, odražava te bijele oblike onako kako se pojave i nestanu, ponekad vrlo vjerno, ponekad sasvim izobli eno. Kad god je u pitanju promjena godišnjih doba, smjer vjetra mijenja se kao da je netko pritisnuo elektri ni prekida . Zanimljivo je što trka i osje aju svaku, makar i najmanju promjenu godišnjih doba, i to na vlastitoj koži, ak i na in na koji vjetar puše i kakav miris donosi. Duboko sam svjestan da usred svega toga predstavljam si ušnu mrvu u golemom mozaiku prirode. Ja sam lako zamjenjiva prirodna pojava, poput vode koja te e ispod mosta i otje e u more.

U ožujku se golemi nanosi snijega napokon po nu topiti i nakon bljuzgavice koja redovito uslijedi nakon što snijeg okopni i sve se osuši - upravo u vrijeme kad ljudi po nu odlagati teške zimske kapute i ponovno se pojavljivati duž Charlesa gdje e krajem travnja procvjetati trešnja - po injem se osje ati kao da sam izašao na pozornicu na kojoj je dekor ve sasvim postavljen, jer, Bostonski maraton se bliži.

Nažalost, sada je tek po etak listopada. Ve je poprili no hladno za tr anje u majici bez rukava, ali i prerano za trenirku dugih rukava. Još mjesec i koji dan, pa u sudjelovati u Newyorskom maratonu. Upravo je vrijeme da smanjim koli inu pretr anih kilometara i oslobodim se umora koji sve eš e osje am. Pravi je trenutak da po nem smanjivati napore. Bez obzira na to koliko od današnjeg dana idu ih dana pretr ao, to mi ne e pomo i u samoj utrci. Zapravo, može smanjiti moje šanse. Gledaju i u malu bilježnicu u koju zapisujem misli o tr anju, ini mi se da sam se ipak dobro pripremio za taj maraton:

lipanj: 250 km
srpanj: 300 km
kolovoz: 350 km
rujan: 300 km

Sve skupa izgleda prilično dobro. Tjedni prosjek pretranih kilometara u lipnju iznosi 62,5, u srpnju 75, u kolovozu 87,5 i u rujnu 75 km. Očekujem da će krajnji broj pretranih kilometara u listopadu biti jednak onome iz lipnja, otprilike 250 km.

Kupio sam i nove Mizuno tenisice za trčanje. U golemoj trgovini sportske odjeće u Cambridgeu isprobao sam bezbroj raznih modela, ali opet sam kupio isti model Mizuno tenisica u kakvima već dugo trčim. Prije svega, lake su, a i jaste i nadpotplatima donekle su vrsti i otporni. Ali, kao i uvijek, treba proći izvjesno vrijeme da se noge naviknu na njih. Svi a mi se što taj model tenisica nema nikakve nepotrebne "modne" dodatke. To je moj osobni izbor. Jednostavno mi se sviđaju te i takve tenisice, ništa više. Svaka osoba ima svoj vlastiti stil. Onog trena kad sam počeo razgovarati s prodavačem koji mi je prodao Mizuno tenisice, priznao mi je: "Istina je, taj model tenisica izgleda sasvim obično i ne izdvaja se ni po čemu osim po vrhunskoj kvaliteti, ali što se tiče izgleda, baš i nije jako dobro prihvaćen." Posve mi je jasno što mi je želio reći. Te tenisice nemaju na sebi ništa otkačeno, čak ni osobit stil koji bi se trebao mijenjati iz godine u godinu, čak nisu atraktivne. Za prosječne kupce te tenisice nemaju gotovo ništa privlačno. (Drugim riječima, u svijetu obuće tj. tenisica predstavljaju pandan jednom običnom Subaru automobilu.) Ali gumeni potplati na tim tenisicama jako su dobro izrađeni i kad trčim osjećam odličnu stabilnost i potrebno trenje. Prema mojem mišljenju, zapravo, prema mojem iskustvu, sjajne su za udaljenost koja se trči u maratonu. Dakako, kvaliteta tenisica posljednjih nekoliko godina izrazito se popravila, pa između tenisica koje imaju otprilike istu cijenu, bez obzira na marku proizvođača, nema nekih velikih razlika. Ali, pojedini trkači i pronalaze bitne, male detalje u nekima od njih i u njima uvijek traže određenu vrstu psihološkog pouzdanja.

S obzirom na to da je ostalo još jedva mjesec dana do maratona koji toliko željno iščekujem, upravo počinjem trčati u tim novim tenisicama.

Nakon svih tih treninga i pretranih kilometara silan umor nakupio se u meni i čini mi se da ne mogu trčati onako brzo kao prije mjesec dana. Sada samo trčim karam uz rijeku Charles dok djevojke za koje mi se čini da su bruošice s Harvarda, trče dvaput brže od mene. Većina tih djevojaka onižeg je rasta, vrlo su mršave, na sebi nose trenirke boje trule višnje sa znakom Sveučilišta u Harvardu, imaju plavu dugu kosu svezanu u konjski rep, koriste nove modele iPod-a, i trče nevjerojatno brzo. Čovjek može jako lako osjetiti agresivnost koja izbija iz njih. Očito su se, na razne načine, već naučile pobjeđivati ljude, ali se još nisu naviknule na činjenicu da i njih netko može pobijediti. Sve izgledaju jako pametno, zdravo, zgodne su i, još, vrlo ozbiljne, štoviše, prepune samopouzdanja. Promatraju i njihove izdužene korake i snažne zamaha, čovjek može lako zaključiti da su tipične trkačice na srednje udaljenosti, sasvim nenaviknute na utrke na velike udaljenosti. Mentalno su mnogo sposobnije za kratke utrke pri velikoj brzini.

U usporedbi s njima ja sam već odavno naučio biti gubitnik. Postoji bezbroj stvari na ovom svijetu za koje nisam sposoban, a i ne razumijem ih valjano, uz mnoštvo suparnika koji me lako mogu pobijediti. Ne želim o tome govoriti, ali većina tih djevojaka vjerojatno ne zna onoliko koliko ja znam o boli. Naravno, možda još nema potrebe da o tome znaju koliko ja znam. Ove slučajne misli javljaju mi se dok promatram njihove prkosne konjske repove kako se njišu, uz više nego agresivne korake trčanja. Drže i se usporenog, gotovo ležernog ritma, nastavljam trčati uz rijeku Charles.

Jesam li ikada, za cijeloga života, imao toliko, poput svjetlosti lakih dana kao što ih one imaju? Možda svega nekoliko. Ali, sve i da sam tada imao kosu spletnu u dugi konjski rep, sumnjam da bi se moj rep tako pobjedonosno njihao kao njihovi. A moje noge ne bi tako lakonogo i hitro trčale kao njihove. Ništa bolje nisam mogao ni otkrivati. Ipak, te su djevojke bruošice na jednom jedinom Harvardu.

Doista je zanimljivo promatrati te jako lijepe djevojke dok trče. Dok ih tako promatram, sasvim jednostavno misao mi padne na pamet: jedna generacija smjenjuje drugu. Gotovo sve stvari na ovom svijetu tako funkcioniraju, pa se ne osjećam loše kad me prestignu. Te djevojke imaju svoj ritam, svoj osjećaj za vrijeme, ili se prije bita, za prolaznost vremena. Isto

tako, ja se držim svoga ritma, svoga osjeća za vrijeme. Ta dva na ina gledanja na stvari sasvim su suprotna, ali tako i treba.

Dok rano ujutro trčim uz rijeku Charlesa - često sretnem iste ljude. Jedna od njih je oniča Indijka koja u to vrijeme izlazi u šetnju. Pretpostavljam da joj je oko šezdeset godina, vrlo je vitka, ima jako otmjene pokrete i uvijek je besprijeekorno odjevena. - udno - ali možda uopće nije toliko - udno - svakog dana na sebi ima sasvim drugu odjeću. Jednom je na sebi imala jako elegantan sari, drugi put sasvim komotan gornji dio trenirke s imenom određenog fakulteta. Ako me pamćenje dobro služi, nikad je nisam vidio dva puta u istoj odjeći. Dok svakog jutra trčim, jedno od malih zadovoljstava koje uistinu osjećam jest da vidim što se ima na sebi.

Još jedna osoba koju svakog dana sretnem krupniji je stari bijelac koji žustro hoda s velikom crnom longetom na desnoj nozi. Možda to nosi zbog neke ozbiljne ozljede. Tu istu crnu longetu, koliko se mogu sjetiti, ima već četiri mjeseca. Što li mu je to bilo s nogom? Što god bilo, ne usporava ga, i hoda jako brzim ritmom. Sluša glazbu na neke goleme slušalice i nijemo i hitro korača stazom uz rijeku.

Trčim i slušao sam album Rolling Stonesa *Beggars Banquet*. Onaj veseli refren "hoo, hoo" u pjesmi *Sympathy for the Devil* savršena je pratnja tijekom trčanja. Dan prije slušao sam album *Reptile* Erica Claptona. Volim te albume. Ima u njima nešto što me jako privlači, i nikad se ne umorim od toga što ih često slušam - osobito album *Reptile*. Ništa se ne može usporediti sa slušanjem albuma *Reptile* za vedrog, hladnog jutarnjeg trčanja. Taj album nije pretjerano sirov, a ni odveć dotjeran. Ima vrlo ujednačen ritam i sasvim prirodnu melodičnost. Moj mozak lako se opusti uz takvu glazbu, a noge poslušno prate ritam. Ponekad, istina ne tako često, uz glazbu koju slušam na slušalice, začujem glas upozorenja: "Lijeva strana!" Tren kasnije s moje lijeve strane projuri biciklist.

* * *

Upravo dok trčim kojekakve misli o književnosti padnu mi na pamet. Ponekad mi ljudi postavljaju ovakvo pitanje: "Poštovani gospodine Murakami, vi živite veoma zdravim životom, ne mislite li da jednog dana ne biste uopće više mogli pisati?" Kad sam u inozemstvu takva pitanja su rijetkost, ali kad sam u domovini, mnogi Japanci misle da je pisanje romana prilično nezdravo zanimanje, da su romanopisci izopćene osobe i da u dobroj mjeri žive nezdravim i opasnim životom kako bi mogli pisati o tome što su doživjeli. Naravno, postoji široko rasprostranjeno mišljenje da se pisac koji živi nezdravim i opasnim životom udaljava od svakidašnjeg, beskrajno dosadnog života kako bi mogao dosegnuti umjetničku isto u kakva mu je potrebna za stvaranje. Takav način razmišljanja već neko vrijeme prevladava. U filmovima i tv dramama odavno se koriste takvim banalnostima - ili, da barem kažem koju dobru riječ - na takav način opisuju lik umjetnika.

Uglavnom se slažem s razmišljanjem da je pisanje romana jako nezdrava ljudska djelatnost. Mi pisci, kad se odlučimo pisati roman, kad po nemo razmišljati o radnji koja se provlači kroz nj, bez obzira na to je li to ili nije vrsta otrova koji se krije negdje duboko u životu, on ipak izbije na površinu. Svaki pisac mora se suočiti s tim otrovom i, svjestan opće opasnosti, svaki pisac mora za sebe pronaći način na koji će se izboriti s time, jer inače njegova kreativnost neće nikada izbiti na vidjelo. (Molim vas da me ispričate zbog ove - udne ali očitog analogije: kod ribe koju u Japanu zovemo *fugu*, najslasniji dio nalazi se uz žlijezdu koja luči otrov - otprilike o tome emu sliče i ja ovdje pišem.) Bez obzira na to kako to mogli tumačiti, ipak je to nezdrava djelatnost.

Zato umjetnička aktivnost još od samog početka u sebi sadrži i dijelove koji su nezdravi i asocijalni. Ja u to uopće ne sumnjam. Upravo me u piscima i drugim umjetnicima ima priličan broj onih koji su životi dekadentni ili koji se ponašaju asocijalno. Zapravo, želim izjaviti da ne poričem istinu.

Oni me u nama koji se nadaju da će se još dugo baviti pisanjem moraju razviti svojevrsan osobni obrambeni sustav kojim se mogu oduprijeti opasnim (i katkada čak smrtonosnim) otrovima koji su se zadržali u nama. Ako u tome uspijemo, možemo se mnogo

djelotvornije suprotstaviti još opasnijim otrovima. Drugim riječi ima: možemo stvoriti mnogo snažniju, dojmljiviju prozu. U tom slučaju, uvijek mora imati silnu snagu kako bi stvorio obrambeni sustav i uspio ga održati za duže vrijeme. Tu i takvu energiju uvijek mora negdje pronaći, gdje li drugdje nego u svojoj psihofizičkoj kondiciji?

Molim vas, nemojte me razumjeti pogrešno. Ne želim tvrditi da je na svijetu in na koji ja pišem jedini ispravan put koji bi pisci trebali slijediti. Baš kao što u književnosti postoji mnoštvo žanrova i podžanrova, tako postoji i mnoštvo raznolikih pisaca, a svaki od njih ima svoj pogled na svijet. Ono o čemu pišu razlikuje se, i ciljevi su im sasvim drugačiji. Dakle, nije istina da za prozaika postoji samo jedna mogućnost. Valjda je to u današnje vrijeme svakome jasno. Ali, iskreno govoreći, želim li napisati opsežno i vrijedno djelo moram dati sve od sebe da u tome uspijem. Iskreno vjerujem da je to vrijedno mogeg truda, ili, ako vam se više sviđa ovako: vjerujem kako je bolje da barem pokušam nego da ništa ne učinim. Ovo je već prilično trivijalno, ali izreka kaže: ako je nešto vrijedno truda, onda vrijedi dati cijeloga sebe. Ili, u nekim slučajevima, *više* od cijeloga sebe.

Željeti li se baviti nekim nezdravim kao što je to književnost, uvijek mora biti nešto što je moguće i zdravije. To je moja životna izreka. Drugim riječi ima, nezdravoj duši potrebno je zdravo tijelo. Možda će vam se učiniti paradoksalnim, ali to je nešto što duboko osjećam još otkad sam se počeo profesionalno baviti pisanjem. Zdravo i nezdravo ne nalaze se uvijek na suprotnim stranama. Te dvije mogućnosti nisu u proturječju nego se mnogo prije nadopunjuju, a u nekim slučajevima čak djeluju zajednički. Dakako, mnogi ljudi koji žive zdravim životom razmišljaju jedino o tome što boljem zdravlju, a oni koji žive nezdravim životom razmišljaju jedino o tome. Ali, ako uvijek slijedi takav jednostrani pogled na stvari, život mu ne može biti osobito plodan.

Neki pisci koji su u mladosti napisali divna, zanimljiva, uvjerljiva djela, kad dosegnu određene godine počinju osjećati velik umor. Izraz *književno potrošeni* sasvim je primjenjiv na njih. Njihova kasnija djela mogu i dalje biti zanimljiva, a njihova nemoć može im čak dati dodatnu vrijednost, ali sasvim je očito da kreativna snaga tih pisaca slabi. Vjerujem da se to događa zbog toga što se njihova tjelesna snaga ne može izboriti s toksinom koji ih truje. Sposobnost organizma koja je sve do određeneog dana mogla pružiti otpor i svladati taj otrov odjednom je počela slabjeti, a njihov obrambeni sustav sve je slabiji. Kad se to dogodi, pisac teško može biti i dalje intuitivno kreativan. Popustila je ravnoteža između u bujne mašte i tjelesnih sposobnosti koja je održavala njegovu kreativnost. Piscu ne preostaje drugo nego poslužiti se tehnikama i metodama kojima se tijekom vremena služio upotrijebivši preostalu snagu kako bi stvorio nešto što podsjeća na književno djelo - ali takva djela gotovo redovito ostaju tek pokušaj. U takvoj se situaciji neki pisci ubiju, a drugi jednostavno odustanu od pisanja i odlučuju se baviti se nekim drugim.

Ako je ikako moguće, volio bih izbjeći i takvu književnu potrošenost. Moja vizija književnosti mnogo je spontanija i povezanija, zapravo to je književnost iz koje snažno izbija prirodna, pozitivna životna snaga. Za mene, pisanje romana sliči mi na usponu na strmu planinu, tegobno napredovanje uz oštru liticu, dosegnuvši vrh nakon dugog i mukotrpnog penjanja. Uvijek ili uspije nadvladati svoje ograničenosti ili ne uspije, nema druge. To uvijek imam na umu dok pišem.

Suvišno je napominjati, jednog dana počinje i popuštanje. S vremenom se neizbježno dogode tjelesne promjene. Prije ili poslije tijelo je poraženo i raspada se. Kad dođe do tjelesnog propadanja, i duh (sudeći po svemu) jednako nestaje. Duboko sam svjestan toga. Međutim, trudim se odgoditi, koliko god je moguće, onaj tren kad će moja životna vitalnost biti poražena i tijelom zavladata otrovi. To je moj cilj kao pisca. Osim toga, u ovom trenutku nemam vremena za dokolicu. Upravo zbog toga čak i vrlo izdržljivi ljudi kažu za mene: "Ma taj nije umjetnik." Dok ja nastavljam trčati.

Šestog listopada trebam održati predavanje na Institutu tehnologije*, i s obzirom na to da će vjerojatno biti prisutno mnogo ljudi, trčao i danas vježbao sam govor koji trebam održati

* MIT (Massachusetts Institute of Technology)

(naravno, ne glasno). Kad se bavim takvim stvarima, ne slušam glazbu. Jedino ustrajno šapu em na engleskom.

Kad sam u Japanu veoma rijetko nastupam pred publikom. Uop e ne držim predavanja. Ipak, u Sjedinjenim Državama održao sam prili no mngo predavanja na engleskom jeziku i nadam se da u, ako se ukaže prilika, tako i nastaviti. udno, ah mnogo se lagodnije osje am ako govorim osrednjim engleskim nego te nim japanskim jezikom. Mislim da je to zbog toga što kad moram krajnje ozbiljno govoriti o ne emu na japanskom, imam dojam da u se izgubiti u moru rije i. Postoji beskrajn broj mogu nosti i varijanti kako se mogu izraziti na japanskom. Naime, ja i japanski u vrlo smo prisnom odnosu. Zato, ako trebam govoriti pred velikim brojem nepoznatih ljudi, zbunim se i osje am se nelagodno kad izgovorim itavu bujicu rije i.

Kad je u pitanju japanski jezik, želim što više i duže sjediti osamljen za stolom i pisati. Na doma em terenu mogu se uspješno baviti rije ima i njihovi me usobnim vezama, i to onako kako želim, oblikuju i ih u odre eni tekst. Uostalom, to mi je posao. Ali, kad pokušam javno govoriti o stvarima za koje sam siguran da sam ih to no utvrdio, osje am da se u mojem govoru nešto važno izgubilo. Jer ja sam osoba koja se ne može tako lako pomiriti s takvim zbunjuju im gubitkom.

Kad se ve odlu im prihvatiti i održati predavanje na stranom jeziku, moje lingvisti ke sposobnosti prili no su ograni ene: premda veoma volim itati knjige na engleskom, govorenje na engleskom nije mi ja a strana. Ah, zbog toga se osje am mnogo lagodnije dok držim predavanje. Dovoljno je da pomislim: *to je strani jezik, što ti tu možeš?* To mi je bilo veoma zanimljivo otkri e. Naravno, treba mi vremena da se pripremim. Prije nego što iza em na podij moram upamtiti govor od etrdesetak minuta na engleskom. Ako samo itate napisani tekst, publici sve djeluje beživotno i nezanimljivo. Moram izabrati rije i koje mi je lako izgovoriti kako bi me prisutni mogli razumjeti; isto tako, ne smijem ih zaboraviti nasmijati kako bi se mogli opustiti. Onima koji doista slušaju ono što govorim moram nekako pokazati tko sam. ak i ako moje predavanje traje manje od sat vremena, moram pridobiti publiku ako želim da me s pozornoš u sluša. A da bih u tome uspio svoj govor moram ponoviti bezbroj puta, a za to je potreban velik trud. Ali, to je i vrsta nagrade koja dolazi s novim izazovom.

Tr anje je sjajna aktivnost tijekom koje se trudim zapamtiti govor. Gotovo nesvjesno tr im, redaju i rije i u glavi. Odmjeravam ritam re enica, na in na koji e zvu ati. Dok tako razmišljam i smišljam mogu tr ati na velike udaljenosti, drže i se prirodnog ritma koji me ne umara. Ponekad, dok u glavi vježbam govor, uhvatim se kako izvodim razne pokrete i grimase, a ljudi koji dolaze iz suprotnog smjera gledaju me udnim pogledima.

* * *

Dok sam danas tr ao ugledao sam punašnu kanadsku gusku kako leži mrtva na obali rijeke Charlesa. I jednu mrtvu vjevericu što je ležala pokraj stabla. Obje lešine izgledale su kao da su u dubokom snu, ali bile su mrtve. Izrazi su im bili smireni kao da su mirno prihvatile kraj života, kao da su napokon doživjele punu slobodu. U blizini spremišta za amce uz samu rijeku sreo sam besku nika koji je na sebi imao nekoliko komada prljave odje e. Gurao je kolica za kupnju i glasno izvikivao: "America the Beautiful". Je li uistinu to mislio ili je tek bio ironi an, nisam mogao zaklju iti.

U svakom slu aju, ušli smo u listopad. Prije nego što toga budem svjestan, i ovaj mjesec e pro i. A ružno godišnje doba tek što nije stiglo.

6. 23. lipnja 1996. • Jezero Saroma, Hokkaido

NITKO NIJE UDARIO ŠAKOM O STOL NITKO NIJE RAZBIO AŠU

Jeste li ikad pretr ali stotinu kilometara u jednom jedinom danu? Golema ve ina ljudi

diljem svijeta (oni koji su zdravi, usu ujem se re i) nikad nije doživjela takvo iskustvo. Ni jedna normalna osoba ne bi u inila nešto toliko ludo i odvažno. Ali ja jesam, jednom. Uspio sam istrati utrku koja je trajala od jutra do večeri, punih 100 km. Kao što možete zamisliti, bilo je iscrpljujuće i poslije toga sam se zarekao da nikad više ne utrati. Ni sad ne vjerujem da ću to ikad više pokušati, ali nikad se ne zna što budućnost donosi. Možda u jednog dana, zaboravivši lekciju koju sam naučio, prihvatiti izazov da ponovno trigram neku sličnu ili jednako dugu utrku. Uvijek mora biti strpljiv da bi doznao što sutrašnji dan donosi.

U svakom slučaju, ako se sada osvrnem na tu utrku, jasno mi je da mi je, kao trkaču, silno mnogo značilo. Ni danas mi nije sasvim jasno kakvo bi značenje moglo imati tih pretranih 100 km, ali kao vrsta postupka koji se razlikuje od normalnog, svakodnevnog, uvijek bi otkrivao da donosi svojevrstan osjećaj samopouzdanja i samospoznaje. Zapravo, takav postupak trebao bi vam pružiti nekoliko novih podataka o tome tko ste. Krajnji rezultat trebala bi biti promjena pogleda na vlastiti život, njegove boje i oblike. Više-manje to se i meni dogodilo i doista sam se promijenio.

Ovo što slijedi tekst je zasnovan na bilješkama koje sam zapisao nekoliko dana nakon te utrke kako ne bih zaboravio detalje. Ujutro i ove zabilješke poslije deset godina, sve misli i svi osjećaji koje sam tog dana doživio vratili su mi se sasvim jasno. Vjerujem da ćete, kad pročitate ovaj tekst, dobiti jasnu sliku kakve mi je uspomene ta tegobna utrka ostavila, kako one radosne tako i one prilično mučne. Ali, možda uopće nećete shvatiti što sam svime što slijedi želio kazati.

Ta utrka od stotinu kilometara događala se svake godine u lipnju, na jezeru Saroma, otok Hokkaido. U ostalim dijelovima Japana u to vrijeme vlada kišno razdoblje, ali otok Hokkaido nalazi se mnogo sjevernije. Rano ljeto na Hokkaidu veoma je ugodno, premda na najsjevernijem dijelu otoka, gdje se nalazi jezero Saroma, čak se ni usred ljeta ne osjećala ljetna toplina. Rano ujutro kad utrka započinje još je jako hladno i svaki trkač mora se toplo odjenuti. Kako dan odmiče postupno se i temperatura penje, a trkači, nalik na kukce koji prolaze kroz preobrazbu, malo-pomalo svlače džempere i debele majice. Premda sam na rukama zadržao rukavice, pred kraj utrke skinuo sam sve sa sebe i ostao u majici bez rukava zbog toga sam se ubrzo počeo tresti od hladnoće. Da je kojim slučajem padala kiša bio bih se uistinu smrznuo, na sreću iz posve oblačnog neba nije pala ni kap kiše.

Trkači sve vrijeme trče oko obale jezera Sarome koje gleda prema Ohotskom moru. Čak i onaj prvi (možda i jedini) put kad trčite oko Sarome lako shvatite koliko je to jezero veliko. Utrka počinje iz grada Yuubetsu, koji se nalazi na zapadnoj obali, a krajnji cilj je mjesto Tokorocho (koje su iznenada, ne znam zašto, preimenovali u Kitami) na istočnoj strani. Posljednji dio staze prolazi kroz Nacionalni park Wakku, gdje se nalazi stoljetni botanički vrt koji se proteže dugim i uskim obalnim područjem koje gleda na more. Za vrijeme utrke - ako si to kao trkač možete priuštiti, pogled na okolinu je nezaboravan. Za udo, dok utrka traje prometna policija ne kontrolira promet jer je broj automobila na toj cesti zanemariv, a isto tako i broj gledatelja. Krave opušteno pasu travu uz cestu. Naravno, njih trkači uopće ne zanimaju. Njih jedino zanima što na zelena trava koju pasu i preživavaju glava pognutih do tla. Osim toga, trkači i trčelice nisu opušteni kao što su krave. Nakon četrdesetog kilometra, otprilike na svakih deset kilometara postavljeno je kontrolno mjesto i ako u određenom vremenskom razmaku ne uspijete proći pokraj svakog kontrolnog mjesta, automatski ste isključeni iz utrke. Vrlo su strogi po tom pitanju i svake godine mnogi trkači budu diskvalificirani. Nakon dugog i zamornog putovanja do najsjevernijeg dijela japanskog teritorija, i to samo da bih sudjelovao u utrci oko jezera Sarome, svakako ne želim biti diskvalificiran usred utrke. U svakom slučaju, odlučan sam trčati brže od zadanog prolaznog vremena.

Ta je utrka najstarija i najvažnija ultramaraton u Japanu, a bitav događaj organiziraju i sjajno vode ljudi koji ovdje žive. Doista je zadovoljstvo sudjelovati u tom trkačkom događaju.

Nema mnogo toga o čemu bih mogao pisati o prvom dijelu utrke, sve do mjesta za odmor na pedeset i petom kilometru. Trigram neumorno i tiho. Ne osjećam neku veliku razliku prema uobičajenom ranonedjeljnom trčanju. Izraunao sam da ću, uspijem li održati ritam od oko

šest minuta po kilometru, uspjeti završiti utrku za oko deset sati. Pridodavši vrijeme za odmor i okrepu, ponadao sam se da u itavu utrku završiti za manje od jedanaest sati (kasnije sam otkrio da sam bio pretjerano optimisti an).

Na etrdeset i drugom kilometru trka i nailaze na znak na kojem šturo piše: "Udaljenost maratona". Ima ak i bijela crta na asfaltu koja ozna ava to no mjesto. Na pretjerujem kad kažem da sam osjetio drhtavicu koja je prostrujila itavim mojim tijelom onog trena kad sam pretr ao preko te crte, jer to je bio prvi put da tr im udaljenost ve u od maratona. Za mene je to bilo nešto poput Gibraltarskog tjesnaca iza kojeg se širilo nepoznato more. Što me ondje ekalo, kakva su nepoznata stvorenja ondje živjela, nisam imao pojma. Na svoj na in osje ao sam svojevrsan strah kakav su vjerojatno osje ali moreplovci u anti ko doba.

Nakon što sam prošao to mjesto i dok sam se približavao pedesetom kilometru, osjetio sam blagu tjelesnu promjenu, kao da su se miši i u mojim nogama po eli stezati. Istodobno sam po eo osje ati glad i žed. Još prije utrke bio sam odlu io da u na svakom mjestu za odmor popiti nekoliko gutljaja vode, bez obzira na to ho u li biti žedan, ali ak i tako, poput zlosretne sudbine, poput crnog srca no ne kraljice, žed me neprestano progonila. Po eo sam se osje ati nelagodno. Tek sam bio pretr ao polovicu utrke i ako sam se tada tako osje ao, s razlogom sam se pitao ho u li uop e mo i protr ati kroz cilj.

Na pedeset i petom kilometru, na mjestu predvi enom za odmor, presvukao sam se i pojeo nekoliko zalogaja koje mi je supruga pripremila. Jutro je ve uveliko prolazilo, pa je i temperatura bila ugodnija. Zato sam svukao trenirku i odjenuo istu majicu bez rukava i kratke hla e. Tako er sam promijenio tenisice u kojima sam tr ao; umjesto broja 40 koji sam sve do tada imao na nogama, obuo sam broj 41. Noge su mi po ele oticati, pa sam bio primoran obuti malo udobnije tenisice. Bilo je sasvim obla no i odlu io sam skinuti kapu koju sam nosio kako bih se zaštitio od sunca. Kapu sam tako er nosio kako bih se zaštitio od kiše, ali inilo se da ne e kišiti. Nije bilo odve hladno a ni pretjerano vru e, idealni uvjeti za utrku na duge staze. Uz malo vode progutao sam sadržaj dviju energetske vre ica u obliku gela, pojeo komad kruha s maslacem i jedan keks. Nekoliko minuta sam se pažljivo protezao i izmasirao listove, koje sam potom poprskao sprejom za rashla ivanje. Umio sam se, obrisao znoj i prljavštinu i olakšao se u nužniku.

Odmarao sam se desetak minuta, ali nijednom nisam sjeo. Iamo sam osje aj da ako sjednem, ne u više biti u stanju ustati i nastaviti tr ati.

"Jeste li dobro?" netko me pitao.

"Sasvim sam dobro", odgovorio sam kratko i jednostavno.

Nakon što sam se napio još vode i nekoliko puta protegnuo, nastavio sam tr ati. Sada više nije bilo prekida do cilja. Ali, im sam nastavio tr ati osjetio sam da nešto nije u redu. Miši i u nogama stegnuli su mi se poput stare, stvrdnute automobilske gume. Još uvijek sam se osje ao snažno, disanje je bilo ravnomjerno, ali noge me više nisu slušale. Imao sam i želju i snagu da i dalje tr im, ali noge su se druga ije ponašale.

Prestao sam razmišljati o nogama koje me nisu htjele slušati i usredoto io se na gornji dio tijela. Široko i snažno sam zamahivao rukama dok sam tr ao, pokušavaju i na taj na in prenijeti silinu zamaha iz gornjeg dijela u donji dio tijela. Koriste i se takvim prijenosom snage uspijevao sam pokretati noge (premda su mi nakon utrke zglobovi otekli). Naravno, takvim na inom tr anja napredovao sam jako sporo, zapravo uop e nisam tr ao nego brzo hodao. Iznenada, kao da im je sinulo i ponovno postalo jasno što od njih o ekujem, ili e prije biti da su se odlu ili prepustiti sudbini, miši i nogu su se opustili i mogao sam tr ati gotovo uobi ajenim tempom.

Premda sam opet ovladao nogama, taj dvadeset i jedan kilometar od odmorišta na pedeset i petom kilometru staze do sedamdeset i šestog bili su strašno bolni. Osje ao sam se poput komada govedine koji mesar propušta kroz stroj za mljevenje. Imao sam volju da nastavim tr ati, ali sada se ve cijelo moje tijelo bunilo. Kao da sam pokušavao voziti automobil uz jako strmu padinu, ali sa spuštenom ru nom ko nicom. Imao sam osje aj da mi se tijelo raspada na sastavne dijelove. Ostavši bez goriva, sa zavrtnjima koji su popustili, sa zupcima zup anika koji se zaglavio, sve sporije sam tr ao dok su me brojni trka i prestizali. Si ušna i mršava starica od sedamdesetak godina protr ala je pokraj mene, doviknuvši mi: "Samo

hrabro naprijed!" Što li će se još dogoditi u preostalom dijelu utrke, pitao sam se. Još sam imao gotovo trideset kilometara za pretrati.

Tijekom trčanja, pojedini dijelovi mojeg tijela, jedan za drugim, pošli su me boljeti. Isprva me jako bolio desni kuk, potom lijevi kuk itd. Svaki dio mojeg tijela došao je nekoliko svojih minuta da izađe na scenu i odigra svoj dio pritužbe. Boli, izrazima nezadovoljstva i prigovorima jasno su me upozoravali da više ne mogu podnositi moju samovolju. Za njih je, baš kao i za mene, utrka od stotinu kilometara bila potpuna nepoznanica, nedoživljeno iskustvo, i svaki dio tijela na svoj se način žalio. Sasvim dobro sam ih razumio, ali ja sam jedino želio da se ne bune i nastave trčati. Poput Dantona ili Robespierrea, koji su prije pokušavali uvjeriti nezadovoljne i pobunjene članove Revolucionarnog suda, pokušao sam razgovarati sa svakim pojedinim dijelom tijela tražeći i malo više suradnje. Hrabrio sam ih, držao ih na okupu, laskao im, grdio ih i trudio im se dodvoriti. *Samo još malo izdržite*, govorio sam im. *Nemojte me baš sada izdati*. Ali, kad bolje razmislite - a ja uistinu jesam - Danton i Robespierre završili su na giljotini, odrubljenih glava.

Na kraju, stisnuo sam zube i kako sam umio i znao uspio pretrati posljednjih dvadeset kilometara trpeći i velike muke.

Ja nisam ljudsko biće. Ja sam običan stroj. Ne moram ništa osjećati. Samo naprijed.

Neprestano sam to ponavljao. Jedino o tome sam razmišljao i tako sam se ipak uspio spasiti. Da sam se ponašao kao osoba od krvi i mesa, bio bih se srušio od boli. Ondje i tada postojalo je samo moje *ja*. A da bi moje *ja* postojalo, bila je potrebna i svijest o mojem *ja*. Morao sam priznati samome sebi da su sve to tek obične konvencije. To je uđan na razmišljanja, pa je i sam osjećaj uđan - svijest koja pokušava poreći i svijest. Uvijek se mora prisiliti na netjelesni način razmišljanja. Instinktivno sam shvatio da je to jedini način da uspijem.

Ja nisam ljudsko biće. Ja sam običan stroj. Ne moram ništa osjećati. Samo naprijed.

Ponavljam te riječi i poput mantre. Ponavljam ih mehanički, poput stroja. Svim silama se trudim, što je moguće više, zanemariti osjetilne dojmove. Sve što vidim jest nekoliko metara tla preda mnom, ništa više. Dakako, nemam oči na leđima pa iza sebe isto tako ništa ne vidim. Cijeli moj svijet predstavlja tih nekoliko metara tla preda mnom. Ne moram razmišljati ni o čemu drugome. Nebo i vjetar, trava, krave koje uokolo pasu, gledatelji, povici bodrenja, jezero, romani, stvarnost, prošlost, uspomene - sve to mi ništa ne znači. Neprestano napredovati tih nekoliko metara - *to* je moj sićušni razlog postojanja kao ljudskog bića. Ne, ispričavam se - kao *stroja*.

Nakon svakih pet kilometara zastanem i popijem nekoliko gutljaja vode na mjestu za odmor. Kad god se zaustavim, nekoliko se puta žustro i energično protegnem. Mišići su mi tvrdi poput kore tjedan dana starog kruha. Ne mogu povjerovati da su to moji mišići. Na jednom od mjesta za odmor nude ukiseljene šljive, pa uzmem jednu i pojedem je. Nisam znao da su ukiseljene šljive toliko ukusne. Sol i gorak okus prožimaju moja usta i šire se po svim mojim tijelom.

Umjesto što sam se silio trčati, vjerojatno je bilo mnogo pametnije da sam hodao brzim korakom. Dobar dio natjecatelja koji su sudelovali u utrci upravo tako je postupio, dobar dio kilometara hodali su brzim korakom. Ali ja nisam napravio nijedan takav korak. Istina, često sam se zaustavljao da bih se malo protegnuo. Nisam došao ovamo da bih se šetao. Došao sam trčati u utrci. To je razlog - jedini razlog zbog kojeg sam doputovao sve do najudaljenijeg sjevernog dijela japanskog teritorija. Bez obzira na to koliko slabo i sporo trčao, nisam želio hodati. Prekršim li jedno jedino načelo koje sam sebi zadao, kad-tad bit ću prisiljen prekršiti još mnogo drugih. Da sam tako postupio, vjerojatno ne bih bio u stanju završiti utrku.

Dok sam se tako zlopatio trčajući, oko sedamdeset i petog kilometra osjetio sam da sam prošao kroz nešto. Tako mi se barem učinilo. *Prošao kroz nešto*, jedini je način na koji to što sam osjetio mogu opisati. Kao da je moje tijelo sasvim lako prošlo kroz kameni zid. Ne mogu se baš točno sjetiti na kojem sam mjestu to osjetio, ali jednog trena primijetio sam da sam već izbio na drugu stranu onoga kroza što sam prošao. Bio sam uvjeren da sam prošao kroz nešto.

Nije mi jasno logi no objašnjenje svega toga ili zakonomjerman slijed tog događaja, ali doista sam uvjeren u stvarnost u kojoj sam *prošao kroz* nešto.

Nakon toga nisam više morao razmišljati. Drugim riječi ima, nisam više morao svjesno razmišljati o tome da ne trebam ni o čemu razmišljati. Jednostavno sam se trebao prepustiti razvoju događaja, pa u do cilja stići i bez problema. Uspijem li se prepustiti tome, neka vrsta sile će me voditi sve do cilja.

Kad uvijek trčim stotinu kilometara, za očekivati je da će se osjećati umorno. Barem to nije nikakva mudrost. Nakon određenog broja prije tih kilometara, umor je neizbježan pratilac trkača. Moji mišići nisu više predstavljali pobunjene članove Revolucionarnog suda i činilo se da su odlučili ili prekinuti s pritužbama. Nitko više nije udario šakom o stol, nitko nije razbio stolu. Moji mišići nijemo su prihvatili umor kao povijesnu činjenicu, kao neminovnu posljedicu Revolucije. Preobrazio sam se u stvorenje kojim je upravljao automat koji je jedini zadatak bio ritmično mahati rukama naprijed-natrag i pomicati noge. Nisam razmišljao ni o čemu. Ništa nisam osjećao. Iznenada sam shvatio daje čak i tjelesni bol koju sam donedavno osjećao sasvim nestao. Ili se možda bio sakrio u kakav zapečak poput ružnog starog komada pokućstva koji nitko od ukulana više ne želi vidjeti.

U takvom stanju, nakon što sam *prošao kroz* tu nevidljivu zapreku, počeo sam prestizati brojne trkače. Upravo nakon što sam prošao pokraj kontrolnog mjesta na sedamdeset i petom kilometru do kojeg morate stići ispod vremenskog rezultata od 8 sati i 45 minuta ili ste diskvalificirani, mnogi drugi trkači, za razliku od mene, počinju usporavati, a neki su čak i odustali od trčanja i počinju hodati brzim korakom. Od tog kontrolnog mjesta pa do cilja, mora biti da sam prestigao više od dvije stotine natjecatelja. Barem sam brojio do dvije stotine. Svega jednom ili dvaput drugi trkači mi se uspio privući i iza leđa i prestići me. Mogao sam brojiti one koje sam prestigao, jer moj mozak nije bio niim drugim zauzet. Osjećao sam se posve iscrpljeno, ali i dalje sam mogao trčati jer to sam jedino i želio.

Budući da sam sve radnje prepustio automatu, da mi je netko rekao da nastavim trčati, vjerojatno bih bio pretrčao i više od stotinu kilometara. Znam daje veoma čudno sve ovo što pišem, ali na kraju utrke jedva sam znao tko sam ili što čini. Zapravo, takvo tjelesno i psihičko stanje trebali su predstavljati ozbiljno upozorenje, ali ja se nisam tako osjećao. Tada je moje trčanje već bilo zašlo u kraljevstvo metafizike. Prvo se dogodila aktivnost zvana trčanje, a potom se pojavila i osoba zvana ja. Trčim, dakle postojim.

Taj osjećaj postao je osobito snažan kad sam ušao u posljednji dio utrke, niz dugi poluotok na kojem se nalazi Park cvijeća. To je krajolik za meditaciju i kontemplaciju. Krajobraz duž obale je zanosan, a miris Ohotskog mora prožimao je zrak. Počelo se smrkavati (a utрку smo započeli rano ujutro). Također sam mogao nanjušiti onaj osobit vonj mlade trave koji najavljuje ljeto. Vidio sam i nekoliko lisica kako trče livadama. Zastale bi i za trenutak se zagledale u trkače. Gusti, kišonosni oblaci nalik na one sa slika britanskih slikara devetnaestog stoljeća prekrivali su nebo. Nije bilo ni daška vjetra. Mnogi trkači u mojoj blizini, vidno umorni, nijemo su trčali prema cilju. Osjećao sam zadovoljstvo i radost što sam i ja među njima. Udah, izdah, udah, izdah... Začudo, dah mi je i dalje bio pravilan. Smireno sam udisao i izdisao. Isto tako, moje srce širilo se i stezalo pravilnim ritinom. Poput mijeha kakvog starog kovača, pluća su savjesno unosila kisik u moje tijelo. Mogao sam osjetiti kako svi moji organi rade i razlikovati svaki zvuk koji su stvarali. Svi su skladno radili. Promatrači duž ceste hrabрили su nas, dovikujući: "Samo naprijed! Izdržite još malo!" Poput istog i svježeg zraka, njihovi povici prodirali su cijelim mojim tijelom. Zapravo, njihovi su glasovi jasno prolazili kroz mene.

Ja sam ja, a u isto vrijeme nisam ja. Tako sam se osjećao. Vrlo čudan, ali i smirujuć osjećaj. Razum mi nije bio toliko važan. Dakako, kao pisac znao sam da moj razum kritički razmišlja o svakoj aktivnosti kojom se bavim. Oduzmite mi razum, i nikad više neću uspjeti napisati čak ni dobru priču. Pa ipak, činilo mi se da mi u tom trenu razum nije bitan. Razum mi jednostavno nije znao ništa.

Kad se približim završetku trčanja na duge staze, gotovo redovito se javi osjećaj da što prije želim završiti tu utрку. Jedino o tome razmišljam. Ali što sam bio bliži cilju te utrke, nisam o tome razmišljao. Sam kraj utrke tek je trenutak an prelazak preko crte koja označava

cilj i sam po sebi nema neki velik smisao. Ista stvar je s našim životima. Samo zato što postoji kraj, ne zna i da naše postojanje ima ikakvog smisla. Sam trenutak smrti zapravo je taj prelazak preko crte, ili možda posredna vrsta metafore o prolaznoj naravi našeg postojanja. Naravno, to je filozofski na in razmišljanja, ali u ovom trenu nije mi stalo do toga. Nejasno sam doživio takvo iskustvo, ali manje rije ima a mnogo više kao tjelesni osje aj.

Premda sam bio mrtav umoran, kad sam prošao kroz cilj u mjestu Tokoro-chou osjetio sam veliku radost. Uvijek se osje am radosno kad god u utrci na veliku udaljenost pro em kroz cilj, ali ovog puta doista sam bio posve iscrpljen i slomljen. Jedva sam uspio podignuti desnu ruku. Vrijeme na mojem satu pokazivalo je 16 sati i 42 minute poslije podne. Od po etka utrke do cilja tr ao sam ukupno 11 sati i 42 minute.

Prvi put poslije pola dana tr anja napokon sam sjeo i ru nikom obrisao znoj, popio nekoliko gutljaja vode, izuo tenisice i dok je padao mrak, pažljivo izmasirao gležnjeve. Tada sam po eo osje ati nešto sasvim novo - ne tako snažno kao ponos, prije odre enu vrstu ispunjenja, postignu a. Zapravo, bila je to duboko intimna vrsta radosti, ali i olakšanja, jer prihvatio sam se ne ega sasvim neizvjesnog, a imao sam dovoljno snage da u tome ustrajem do kraja. Tog trena osje aj olakšanja nadvladao je osje aj radosti i zadovoljstva. Kao da se duboko u meni zamršeni vor postupno razmrsio, vor za koji nikad prije nisam shvatio da je postojao u meni.

Dan nakon utrke oko jezera Sarome jedva sam uspio si i stubištem. Noge su mi klecale, itavo me tijelo boljelo i imao sam dojam da bih svakog trena mogao pasti. Morao sam se vrsto držati za rukohvat kako bih sišao stubištem. Poslije nekoliko dana bol u nogama je nestao i normalno sam se mogao uspinjati stube i silaziti stubama. Nedvojbeno, tijekom mnogih godina moje noge su se naviknule na tr anje na velike udaljenosti. Pravi problem, kao što sam maloprije napomenuo, predstavljale su moje ruke. Da bih nekako zaboravio na umor u nožnim miši ima, snažno sam zamahivao rukama. Dan nakon utrke zapeš e na desnoj ruci mi je oteklo, pocrvenjeilo i po elo me boljeti. Sudjelovao sam u prili no velikom broju utrka na velike udaljenosti, ali to je bilo prvi put da su moje ruke, a ne noge, platile ve u cijenu.

Ipak, daleko najzna ajnija posljedica tr anja spomenutog ultramaratona nije bila tjelesna nego mentalna. Ono što me dokraj ilo bio je svojevrtan osje aj mrtvila, potpune otupjelosti, letargije. Odjednom sam imao dojam da me itavog obavija sumaglica, nešto što sam tada nazvao *trka ev blues*. (Premda je ono što sam uistinu osje ao bilo mnogo bliže dojmju mlije nobijele maglice.) Nakon tog ultramaratona izgubio sam zanos koji sam godinama imao za samo tr anje. Naravno, umor je u inio svoje i predstavljao je osnovnu smetnju, ali to nije bio jedini razlog. Sama želja za tr anjem više nije bila izrazita kao prije. Nisam si to mogao valjano objasniti, ali bilo mi je jasno: nešto se dogodilo sa mnom. Nakon toga, broj utrka na kojima sam sudjelovao kao i broj pretr anih kilometara znatno se smanjio.

Ipak, i poslije toga sam se držao uobi ajenog plana da barem jednom godišnje sudjelujem napravom maratonu. ovjek ne može tr ati do cilja ako je malodušan, pa sam i dalje uporno trenirao i jednako uporno sudjelovao u utrkama na velike udaljenosti. Ali, nijednom nisam uspio doživjeti nešto više od *uobi ajene prosje nosti*. Kao da je vor koji se razmrsio u meni, a kojeg nikad prije nisam bio svjestan, u inio da popusti i moje zanimanje za tr anje. Nije problem bio samo u tome što je moja želja za tr anjem oslabjela. U isto vrijeme osje ao sam da se nešto sasvim novo duboko ukorijenilo u meni. Tijekom tog procesa u kojem je jedna stvar gubila na snazi a druga se snažno javljala, zbio se i taj neobi ni *trka ev blues*.

Što bih još mogao re i o toj novoj stvari koja se snažno javlja u meni? Nikako ne uspijevam prona i rije i kojima bih to mogao valjano opisati, ali možda je nešto sli no rezignaciji, pomirenosti sa sudbinom. Možda malo pretjerujem, ali kao da sam nakon pretr anih stotinu kilometara zakora io na neko *drugo mjesto*. Nakon što je moj umor nestao nakon sedamdeset i petog kilometra moja svijest je postala sasvim prazna, stanje koje bismo mogli nazvati filozofskim ili duhovnim. Nešto me potaknulo da se mnogo više bavim svojim osje ajima, a to novootkriveno samo-ispitivanje preobrazilo je moj odnos prema tr anju. Možda prema tr anju više nemam onaj jednostavni, pozitivni odnos koji sam neko imao.

Nisam sasvim siguran, možda pretjerujem. Vjerojatno sam se tr anjem bavio više i duže no što je trebalo, pa sam se s vremenom jednostavno umorio i zasitio. Osim toga, tada sam bio u kasnima etrdesetima, pa sam naišao na odre ene,tjelesne smetnje koje su neizbježne za ovjeka tih godina. Vjerojatno sam se suo io s injenicom da sam prešao vrhunac svojih tjelesnih sposobnosti. Ili sam možda prolazio kroz depresiju koju je izazvala neka vrsta muškog klimakterija. Najprije e biti da su svi ti imbenici stvorili udnu mješavinu osje aja. Kao osoba koja je prošla sve to, jako mi je teško objektivno analizirati. Što god to bilo, nazvao sam ga *trka ev blues*.

Pa ipak, to što sam uspio pretr ati stotinu kilometara na ultramaratonu pružilo mi je veliko zadovoljstvo, ak mi je dalo novu vrstu samopouzdanja. Ja sam i sada radostan što sam sudjelovao u toj utrci. Ali, kad-tad morat u se suo iti sa spomenutim popratnim posljedicama. Dugo nakon te utrke osje ao sam svojevrsnu krizu - dakako, ne samo zato što su i vremenski rezultati bili u pitanju. Svaki put kad sam istr ao maraton, moj vremenski rezultat bio je sve slabiji. Svakodnevni trening i utrka postali su tek obi ne formalnosti koje sam uredno obavljao, ali više me nisu poticali kao neko . Koli ina adrenalina koji sam lu io na dan utrke, tako er se po ela smanjivati. Zbog svega navedenog na kraju sam zanimanje za maraton preusmjerio na triatlon i po eo se više zanimati za zidni tenis. I moj na in života postupno se promijenio i tr anje više nisam smatrao glavnim dijelom života. Drugim rije ima, po eo se pove avati duševni jaz izme u mene i tr anja. Baš kao što izblijedi onaj po etni osje aj mahnitosti koji imate kad se tek zaljubite.

Napokon mi se ini da sam se po eo udaljavati i izvla iti iz magle *trka evog bluesa* koja me dugo obavijala. Istina, nisam je se uspio potpuno osloboditi, ali mogu osjetiti kako se u meni nešto mijenja. Ujutro dok vezujem vezice na tenisicama mogu naslutiti slabi znak neke promjene u sebi. Želim posvetiti dužnu pozornost tom novom izdanku koji ni e u meni. Baš kao kad ne želim krenuti pogrešnim smjerom ili ne želim propustiti važnu vijest ili odre eni doga aj - moram se skoncentrirati na ono što se doga a s mojim tijelom.

Poslije dugo vremena ponovno osje am zadovoljstvo što svakodnevno tr im i treniram pripremaju i se za idu i maraton. Po eo sam pisati u novu bilježnicu, otvorio novu bo icu tinte i sada pišem o tome. Zašto se zbog tr anja baš sada osje am toliko dobro, ne mogu potanje objasniti. Možda je povratak u Cambridge i svakodnevni odlazak na obalu Charlesa oživio stare uspomene. Možda su lijepi osje aji koji me vezuju za to mjesto uzburkali uspomene na one dane kad je tr anje u mojem životu zauzimalo najvažnije mjesto. Ili je možda sve skupa tek stvar prolaznosti. Možda sam morao pro i neizbježne unutrašnje promjene, a razdoblje koje je bilo potrebno da bi se to dogodilo sada se bliži svome kraju.

Vjerujem kako je istina da mnogi koji pisanjem zara uju za život, baš kao i ja, razmišljaju o kojekakvim stvarima. Naravno, ne moram zapisati baš sve ono o emu razmišljam; upravo dok pišem ovo, razmišljam o raznim stvarima. Dok pišem, razvrstavam svoje misli. Prera uju i i dora uju i ono ve zapisano, još dublje zalazim u misaoni proces. Bez obzira na to koliko toga napišem, me utim, nikad ne uspijem do i do zaklju ka. Isto tako, bez obzira na to koliko odre eni tekst prepravljao, nikad ne uspijem posti i ono željeno. ak i nakon desetlje a bavljenja pisanjem, sve ovo vrijedi i dan-danas. Jer, ja jedino iznesem nekoliko pretpostavki ili prepri am par problema. Ili uspijem prona i analogiju izme u strukture problema i ne ega drugoga.

Iskreno govore i, uistinu ne znam objasniti razloge koji su izazvali moj *trka ev blues*. Ili zašto se taj osje aj po inje sada povla iti. Još je rano da bih to mogao valjano objasniti. Možda jedina stvar koju o tome mogu re i sa sigurnoš u jest: to je život. Možda je jedina stvar koju možemo u initi prihvatiti ga onakvim kakav jest, a da zapravo ne znamo što se doga a. Poput pla anja poreza, plime i oseke, smrti Johna Lennona i pogrešno dosu enih suda kih odluka.

U svakom slu aju, imam jasan i nedvojben osje aj daje vrijeme napravilo pun krug, da je ciklus zatvoren. Samo bavljenje tr anjem ponovno je postalo radostan i nužan dio mojeg svakodnevnog života. Odnedavno ponovno tr im požrtvovno iz dana u dan. Ali, to više nije mehani ko ponavljanje ih uzimanje propisanog lijeka. Moje tijelo sada osje a prirodnu želju

da iza e na cestu i tr i, na isti na in na koji kad sam žedan cijedim sok i pijem ga. S veseljem o ekujem šesti studenoga i Newyorski maraton kako bih se uvjerio koliko u uživati u samoj utrci, koliko u biti zadovoljan svojim tr anjem i na kakav u na in to posti i.

Više mi nije toliko stalo do vremenskog rezultata. Mogu se služiti kojekakvim taktikama, ali duboko sumnjam da u ikad više tr ati onako kao što sam neko mogao. Spreman sam se s time pomiriti. Naravno, nije to istina kakvoj bi se ovjek radovao, ali to je sasvim normalno kad ovjek stari. Baš kao što ja igram svoju ulogu, tako i vrijeme igra svoju. Vrijeme svoj posao obavlja mnogo vjernije, mnogo dosljednije no što sam ja ikad mogao. Još otkad postoji (pitam se kad li je to bilo?) vrijeme neprestano prolazi ne stavši ni jednog jedinog trena. A jedan od privilegija koje su doživjeli oni koji nisu umrli mladi, blagoslov je što e ostarjeti. eka nas ast tjelesnog propadanja i ovjek se mora naviknuti na takvu stvarnost.

Natjecanje s vremenom nije bitno. Ono što mi sada mnogo više zna i jest koliko u svemu mogu iskreno uživati, i mogu li utрку od 42 kilometra završiti s osje ajem zadovoljstva. Uživat u i vrednovati ono što se ne može izraziti brojkama, tražit u osje aj ponosa koji dolazi s *druga ijeg mjesta*.

Nisam više mladi koji bi se sasvim usredoto io na postizanje rekorda, a ni obi an stroj koji sve obavlja po zapovijedi. Ja sam ni više a ni manje pisac (nadam se pošten) koji dobro pozna svoja ograni enja, koji želi stoje mogu e duže zadržati svoje sposobnosti kao i životnu vitalnost.

Ostao je još samo mjesec dana do Newyorskog maratona.

7. 30. listopada 2005. • Cambridge, Massachusetts

JESEN U NEWYORKU

Kao da tuguje zbog poraza bostonske bejzbolske mom adi Red Soxa u doigravanju prvenstva (izgubili su baš svaku utakmicu protiv mom adi iz Chicaga), hladna kiša je deset dana uzastopno padala po Novoj Engleskoj*. Dosadna jesenja kiša. Povremeno je lilo kao iz kabla, a povremeno tek sipilo; tu i tamo bi se u inilo da e kiša zakratko stati, ali nijednom se nije razvedrilo. Od prvog do posljednjeg kišnog dana nebo su prekrivali gusti sivocрни oblaci tako karakteristi ni za taj dio Sjedinjenih Država. Poput kakve dangube, kiša se dugo ne kala, ali na kraju se ipak odlu ila i prešla u višednevni pljusak. Gradovi u saveznoj državi New Hampshireu kao i oni u Massachusettsu pretrpjeli su velike štete zbog poplava, a glavna me održavna auto-cesta bila je na nekoliko mjesta zatvorena. (Dakako, za sve to ni slu ajno ne krivim mom ad Red Soxa.) Trebao sam obaviti nekoliko poslova na koledžu u Maineu, i jedino ega se sje am s tog putovanja jest vožnja po tmurnom kišnom vremenu. Osim usred velike zime, putovanje tim podru jem pravi je užitak, ali nažalost, moje putovanje taj put nije bilo toliko zabavno. Ljeto je ve bilo prošlo i kasnojesenje boje još nisu prožimale krajolik. Cijelog dana pljuštala je kiša, a jedan od brisa a na vjetrobranu unajmljenjog vozila nije radio, pa kad sam se kasno no u vratio u Cambridge bio sam veoma iscrpljen.

U nedjelju devetog listopada sudjelovao sam na jutarnjoj utrci i još uvijek je kišilo. Bila je to utrka na dvadeset kilometara, koja se održava svake godine u to doba, a organizira je Atletski savez grada Bostona. Oni organiziraju i poznati Bostonski maraton, ali u prolje e. Utrka po inje blizu Parka Fenwaya, prolazi pokraj Jamaica Ponda i potom skre e i vra a se prema Zoološkom vrtu kroz koji prolazi i završava ondje gdje je i po ela. Ove godine sudjelovalo je oko 4500 trka a.

* Sjeveroisto ni dio Sjedinjenih Država, poznat kao Nova Engleska (savezne države Connecticut, Maine, Massachusetts, New Hampshire, Rhode Island i Vermont).

Tu utрку tr ao sam kao svojevrsan oblik zagrijavanja za Newyorški maraton, pa sam uložio tek oko osamdeset posto energije, davši sve od sebe jedino posljednja tri kilometra. Ipak, jako je teško ne dati sve od sebe u bilo kojoj utrci, pokušavaju i kalkilirati suzdržavaju i se. Kad je uvijek okružen brojnim trkačima koji daju sve od sebe, to nedvojbeno mora utjecati i na njega. Veliko je zadovoljstvo biti u prisutnosti velikog broja natjecatelja u trenutku kad za užete povik: "Priprema, pozor, sad!" I prije no što ste toga svjesni, u vama se probudi natjecateljski duh. Taj put sam se uistinu trudio potisnuti ga i ostati priseban, ovako razmišljaju i: *Moram sa uvati snagu kako bih je poput ru ne prtljage unio sa sobom kad u em u avion za New York.*

Moj vremenski rezultat iznosio je jedan sat i pedeset pet minuta. Osrednji rezultat, zapravo nešto slično sam i otkrio. Posljednjih nekoliko kilometara naglo sam ubrzao pretekavši stotinjak trkača i stigao na cilj ne osjećajući umorno. Trkači su bili veoma mladi, osobito žene. Također sam primijetio da je bilo veoma malo mladih trkača. Bilo je hladno nedjeljno jutro i slaba kišica padala je sve vrijeme. Pri vrstivši broj na leđima, osluškuj i ostale trkače kako dišu dok smo trčali, odjednom mi je palo na pamet: *Sezona utrka je pred nama.* Adrenalin se počeo širiti i otvrdim svojim tijelom. Obično trčim i treniram sasvim sam, pa je ta utrka predstavljala svojevrsni stimulans. Uspio sam i dobar osjećaj za ritam kojim bih trebao trčati maraton idućeg mjeseca. Ne preostaje mi ništa drugo nego čekati i osobno se uvjeriti što će se dogoditi u drugom dijelu te utrke.

Kad treniram gotovo redovito pretrčim dvadesetak kilometara, a često i više, pa mi se uinilo da je utrka u Bostonu jako brzo završila. *Zar je to sve?* pitao sam se. To je bio dobar znak, jer da sam se poslije pretrčanih dvadeset kilometara osjećao umorno i iscrpljeno što li bi mi se tek dogodilo da sam trčao u pravom maratonu?

Kiša je i dalje danima padala i tek povremeno prestajala, a ja sam za to vrijeme morao otputovati poslom pa sam znao da ne mogu i trenirati onoliko koliko bih želio. S obzirom na to da se Newyorški maraton već dobro približio nisam mislio da je neki veliki problem ako nekoliko dana na budem mogao trenirati. Zapravo, odmor mi koristi. Naime, veoma dobro znam da bih trebao predahnuti i uzeti nekoliko dana odmora, ali kako se maraton bliži sve sam uzbuđeniji, pa se trudim što više trčati. Ipak, ako pada kiša lako odustanem od trčanja. Pretpostavljam da mi čak i obilna kiša koja sada pada ide na ruku.

Premda u posljednje vrijeme nisam trčao onoliko koliko sam želio, koljeno me ponovo poelo boljeti. Poput većine problema i ovaj se pojavio iznenada, bez ikakvog upozorenja. Ujutro sedamnaestog listopada počeo sam silaziti stubištem kuće u kojoj smo unajmili stan, i desno koljeno iznenada me poelo boljeti. Kad sam ga svinuo pod određeni kutom i osjećala koljena zaboljela me je na vrlo udan način, sasvim drugačije od uobičajenog osjećaja boli. Jednog trena počeo sam se osjećati nesigurno stojeći na toj nozi, osobito ako bih se oslonio na nju. Shvatio sam što zna i izreka: *na klimavim nogama.* Morao sam se vrlo držati za rukohvat da bih sišao u prizemlje.

Osjećao sam se iscrpljeno od svih napornih treninga i vjerojatno je iznenadna promjena temperature samo ubrzala i pogoršala boljku. Ljetna toplina još se osjećala po etkom listopada, ali nakon tjedan dana neprestane kiše brzo smo ušli u jesen u Novoj Engleskoj. Sve do prije nekoliko dana upotrebljavali smo klima uređaje, ali sada je hladan vjetar puhao gradom i znaci jeseni mogli su se posvuda vidjeti. Morao sam smjestiti nekoliko džemperu iz ormara. Čak su i njuškice vjeeverica izgledale drugačije dok su trčale uokolo i sakupljale hranu. Posljednjih nekoliko godina zna mi se dogoditi da osjetim tjelesne probleme tijekom tih prijelaza iz jednog u drugo godišnje doba, a to mi se dok sam bio mlad nije nikad dogodilo. Najveće smetnje osjećam kad je hladno i vlažno.

Ako ste trkač na velike udaljenosti koji trenira svakodnevno, jednog dana koljena neizbježno postanu slaba točka. Svaki put kad stopalima dodirnete tlo kojim trčate, to je golem šok za vaše tijelo, a taj šok se za vrijeme utrke ili treninga može ponoviti i deset tisuća puta, svakodnevno. Beton ili asfalt kojima je pokrivena većina današnjih cesta nevjerojatno odbijaju udar težine vašeg tijela (naravno, postoje i jastuci i u teniscama koji smanjuju taj sraz), a koljena nijemo podnose sve te silne udarce. Ako malo ozbiljnije razmislite o tome

(ak i ja priznajem da o tome gotovo nikad ne razmišljam) doista je pravo čudo ako nemate problema s koljenima. Morate biti svjesni da će se jednog dana koljena pobuniti i potužiti otprilike sljedećim riječima: "Trčanje cestom korisno je i zdravo, ali ne trebaš li i nama tu i tamo posvetiti malo pažnje? Zato gazda, ne zaboravi, ako se nama što dogodi, propast će ti trčanje."

Zbilja, kad li sam posljednji put ozbiljno pomislio na svoja koljena? Dok sam razmišljao o tome, odjednom sam poeo osjećati krivnju i kajanje. Moja koljena sasvim su u pravu u svojim pritužbama. Svatko može disati kako ga je volja, ali hodanjem upravljaju koljena. Ovo su jedina koljena koja su ikada imati, pa mi je pametnije povesti malo veću brigu o njima.

Kao što sam prije naglasio, imao sam sreću u što kao trkač jer nijednom nisam zadobio ozbiljniju ozljedu. Isto tako, još nijednom nisam morao otkazati sudjelovanje u utrci zbog bolesti ili odustati usred trčanja. Istina, u prošlosti sam nekoliko puta osjetio neke čudne promjene u desnom koljenu (uvijek je riječ o desnom koljenu), ali redovito sam uspijevaao ublažiti bol i nastaviti baviti se trčanjem. Zato bi moje desno koljeno i sada trebalo biti zdravo. Volio bih da je tako. Ali čak i dok ležim u krevetu i odmaram se, osjećam određenu vrstu nemira. Što mi je činiti ako poslije svega ne budem mogao sudjelovati u Newyorškom maratonu? Jesam li pogriješio negdje tijekom napornih treninga? Možda se nisam dovoljno dugo zagrijavao i protezao? (Vjerojatno nisam.) Ili sam možda na onoj utrci od dvadeset kilometara pred kraj trčao odveć brzo? Dok su se sve te i druge misli vrzmale po mojoj glavi, nisam mogao zaspati. Vani je puhao hladan i jak vjetar.

Probudivši se idućeg jutra umio sam se hladnom vodom, popio šalicu jake crne kave i pokušao si i stubište zgrade u kojoj imamo unajmljen stan. Oprezno i polako sišao sam stubište pridržavajući se za rukohvat, obrativši najviše pozornost na desno koljeno. Unutrašnji dio koljena i dalje se ponašao čudno. Upravo tu sam otkrio svojevrsno žarište boli, premda to više nije bila ona oštra, zabrinjavajuća bol od prethodnog dana. Pokušao sam se još jednom uspeti i sići i stubište četverokatnice. Ovaj put sam se uspeo i sišao stubište u gotovo normalnom ritmu hodanja. Iskušao sam razne načine hodanja, nekoliko puta provjerivši koljeno pod raznim opterećenjima i savijajućim ga pod raznim kutovima osjećajući i blago olakšanje.

Ovo o čemu sada pišem nema nikakve veze s mojim trčanjem, ali moj svakodnevni život u Cambridgeu ne teče sasvim glatko. Na zgradi u kojoj imamo unajmljen stan upravo obavljaju razne preinake i popravke pa po cijele dane odzvanjaju bušilice i brusilice. Pokraj naših prozora na četvrtom katu svakog dana na postavljenoj skeli vrzmaju se brojni radnici. Radnici s poslom počinju u sedam i pol ujutro dok je vani još slabi mrak i traju do tri i pol popodne. Dogodio se nekakav kvar u odvodnim cijevima koje skupljaju kišnicu s ravnog krova zgrade, to ne iznad našeg stana, pa svaki put kad pada kiša pojavi se ne samo velika vlaga nego sa stropa kaplje. Jednom je toliko kapalo da je naš bračni krevet bio sasvim vlažan. Upotrijebili smo svaki lonac i posudu koje smo imali u stanu, ali ih nismo uspjeli rasporediti na sva mjesta s kojih je kapalo, pa smo po podu rasprostrili novine. Kao da sve to nije bilo dovoljno, pokvario se parni kotao i morah smo se snalaziti bez tople vode i grijanja. Ali ni to nije bilo sve. Ni detektor dima u hodniku nije bio ispravan, pa se alarm svako malo uključivao. Tako je svaki dan bio prilično bučan i kaotičan.

Na sreću, taj stan se nalazi blizu Harvardskog trga pa sam lako mogao otpješačiti do ureda na koledžu, ali useljenje u stan dok su u tijeku bili radovi na čitavoj zgradi nije bio osobito sretan izbor. Ipak, ne mogu se sve vrijeme samo žaliti. Čekaju me poslovi koje moram obaviti, a i dan sudjelovanja u maratonu sve je bliži.

Ukratko, čini se da se bol u koljenu smirila, što je sjajna vijest. Pokušat ću biti optimističan u svemu.

* * *

Imam još jednu dobru vijest. Moj književni nastup šestog listopada u Institutu tehnologije prošao je jako dobro. Možda čak više nego dobro. Oni sa sveučilišta osigurali su dvoranu koja može primiti 450 osoba, ali došlo je više od 1700 ljudi, a to je značilo da svi ne mogu ući. Pozvani su i sveučilišni redari, koji su trebali riješiti kaotičnu situaciju. Zbog velike gužve i

zbrke moj nastup je kasnio, a povrh svega rashladni uređaji nisu radili. Bilo je vruće kao usred ljeta i svi u dvorani su se znojili, brisali znoj i negodovali.

Nastup sam po čeo sljedećim riječima: "Iskreno zahvaljujem svima koji su odvojili svoje dragocjeno vrijeme da bi prisustvovali mojem nastupu. Da sam znao da će se okupiti ovoliko posjetitelja, nastup bih održao u Parku Fenwayu." Svi su se znojili i bili vidno nervozni zbog gužve i velike vrućine, pa sam pomislio kako će biti najbolje da ih pokušam nasmijati i oraspoložiti. Svukao sam sako i nastup počeo u majici kratkih rukava. Reakcija publike bila je sjajna - većinu su činili studenti. Od početka do kraja nastupa osjećao sam se dobro i zabavljao se. Doista mi je bilo drago vidjeti mnoštvo mladih ljudi koji se zanimaju za moje romane.

Drugi projekt na kojem upravo radim jest prijevod romana F. Scotta Fitzgeralda *Veliki Gatsby* na japanski, i zasad sve ide dobro. Završio sam prvu verziju prijevoda cijelog romana i sada popravljam već obavljeno. Za to mi je potrebno vrijeme i koncentracija jer pažljivo provjeravam svaku rečenicu, pa osjećam kako je prijevod sve bolji, a ja sve uspješnije uspijevam izraziti Fitzgeraldovu prozu na japanskom jeziku. Čudno je što sljedeću u izjavu dajem s ovolikim zakašnjenjem, ali ja sam uistinu uvjeren da je *Veliki Gatsby* izvanredan roman. Bez obzira na to po čemu ga čitam, nikad mi ne dosadi. To je ona vrsta štiva kojim se čitatelj hrani dok ga čita. Svaki put kad čitam tu knjigu privuče me nešto novo i doživim neku novu reakciju. Doista sam zapanjen i za čuven što je toliko mlad pisac, kojem je u vrijeme pisanja tog romana bilo jedva dvadeset i devet godina, mogao shvatiti - toliko duboko, toliko nepristrano i toliko ljudski toplo - stvarnost ljudskog života. Što više razmišljam o tome i što više puta čitam taj roman, sve mi je zagonetniji.

Dvadeseti listopada. Nakon što zbog četiri dana kiše nisam trčao pa sam se prisilno odmarao, kao i zbog one čudne boli u koljenu, iznova sam počeo trčati. Tog poslijepodneva, nakon što je temperatura porasla, toplo sam se odjenuo i usporeno trčao četrdesetak minuta. Na sreću, s koljenom je bilo sve u redu. Isprva sam trčao sporim ritmom, ali kad sam se uvjerio da je sve u redu, postupno sam ubrzao. I noga i koljeno i peta sasvim dobro su reagirali. Osjetio sam veliko olakšanje jer mi je sada daleko najvažnija stvar bilo sudjelovanje u Newyorskom maratonu i da završim tu utrku. Da stignem do cilja, ali ne brzim hodom nego trčim i uživajućim u utrci. Tim redom te su tri stvari moj cilj.

Sunano vrijeme potrajalo je tri dana pa su radnici napokon uspjeli popraviti kvar na odvodnim cijevima na krovu zgrade u kojoj se nalazi naš stan. Kao što mi je objasnio David, visoki mladi građevinski nadglednik iz Švicarske - smrknutog izraza lica dok je gledao u nebo - posao su mogli završiti samo kad se ostvare tri sunana dana zaredom i napokon se i to dogodilo. Konačno su prestale brige zbog prokišnjavanja. I parni kotao je popravljen, pa smo dobili toplu vodu i napokon se mogu istuširati vrućom vodom. Podrum je bio izvan funkcije dok su popravci trajali, ali sada opet možemo koristiti perilicu i sušilicu rublja koje su ondje smještene. Govore mi da će sutra i grijanje proraditi. Nakon svih tih kvarova i problema - uključujući i moje koljeno - stvari ipak idu nabolje.

Dvadeset sedmi listopada. Danas sam napokon uspio trčati s oko osamdeset posto snage a da nisam imao onaj čudni osjećaj u koljenu. Jučer sam i dalje osjećao neku čudnu unutrašnju bol, ali jutros sam trčao sasvim normalno. Trčao sam oko pedeset minuta, a posljednjih desetak minuta ubrzao sam ritam na onaj kakvim u sve vrijeme trčati Newyorski maraton. Dočerao sam si ulaz u Central Park i približavanje cilju, ali nisam mogao naslutiti nikakav problem. Svom snagom sam se odražavao od tla, a koljena me nisu boljela ni klecala. Opasnost je prošla. Nadam se.

Več je dobrano zahladnjelo i grad je pun izrezbarenih bundeva za Halloween. Ujutro je staza uz rijeku prekrivena vlažnim otpalim šarenim lišćem. Ako uvijek želi trčati u jutarnjim satima, potrebne su mu rukavice.

Dvadeset deveti listopada. Maraton će se održati za tjedan dana. Tu i tamo tijekom jutra

zalepršala bi pokoja pahulja snijega, ali popodne je već padao gust, obilan snijeg. Pod dojmom nježnog snježnog pokrivača pomislio sam, *ljetno je tek nedavno prošlo*. Takvo vrijeme tipično je za Novu Englesku. Kroz prozor ureda u sveučilišnom kampusu promatrao sam snijeg kako pada. Čini mi se da sam u sasvim dobroj tjelesnoj formi. Kad se previše umorim noge mi postanu teške, pa se za vrijeme trčanja ne osjećam sasvim sigurno, ali ovih dana osjećam lako i kao da tek počinjem utrku. Ne osjećam ni umor u nogama, pa mi se čini da bih mogao trčati i već u udaljenost.

Ipak, nekako sam zabrinut. Je li onaj nelagodni, zagonetni osjećaj uistinu nestao? Ili se i dalje krije duboko u meni i čeka zgodu da se ponovo pojavi? Poput nekakvog mudrog lopova koji se krije u kućini, tiho diše i čeka da svi ukućani odu na spavanje. Istina, zagledao sam se duboko u sebe i pokušao otkriti ono što bi se moglo kriti ondje. Ali, kao što je naša svijest svojevrsan labirint, isto tako je i tijelo. Na koju god se stranu okrenuli, svugdje vlada mrak i ništa se ne vidi. Svugdje nailazite na nejasne nagovještaje, svugdje vas čeka iznenađenje.

Sve na što se mogu osloniti jesu iskustvo i instinkt. Iskustvo me naučilo ovome: *Učinio si baš sve što si trebao, pa nema nikakva smisla da iznova sve ponavljaš. Jedino što sada možeš uiniti jest čekati utrku*. A instinkt me naučio jednoj jedinoj stvari: *Koristi se maštom*. Zatvorio sam oči i dočuo si sve to. Ugledao sam sebe zajedno s tisućama drugih trkača i kako trčim kroz Brooklyn, kroz Harlem i druge newyorske ulice. Ugledao sam sebe kako prelazim preko nekoliko željeznih visokih mostova i pokušao dočurati svoje osjećaje dok budem trčao kroz prometnu South Central Park Street sve do cilja. Ugledao sam stari restoran u kojem ću jesti nakon utrke. Svi ti prizori daju mojem tijelu nužnu podršku. Pogledom više ne tražim sjene u tami. Više ne osluškujem odjeke tišine.

Liz, koja se brine za objavljivanje mojih knjiga u nakladni kućini Knopf, poslala mi je e-mail. I ona će sudjelovati u Newyorskom maratonu. To će joj biti prvi put da trčati u udaljenost od 42 kilometra. U poruci odgovaram joj: "Lijepo se zabavi!" Upravo tako: ako maraton treba imati ikakvo značenje, onda bi to *trebalo* biti zabava. Zašto bi inače tisuće ljudi trčale 42 kilometra?

Provjerio sam rezervaciju za sobu u hotelu koji se nalazi u South Central Park Streetu i kupio avionske karte za let od Bostona do New Yorka. U sportsku torbu spakirao sam trenirku i tenisice, koji su već prilično iznošeni. Sada se jedino trebam dobro odmoriti i čekati dan utrke. Ne preostaje mi drugo nego nadati se dobrom vremenu i lijepom jesenjem danu.

Svaki put kad posjetim New York da bih sudjelovao u maratonu (ovo će mi biti četvrti put) sjetim se divne, duhovite balade Vernona Dukea, "Jesen u New Yorku":

Jesenje u New Yorku
Lijepo ju je ponovno živjeti.

U studenome New York uistinu širi aromu privlačnosti. Zrak je čist i hladan, lišće na drveću u Central Parku počinje dobivati zlatnožutu boju. Nebo je beskrajno vedro, a od nebodera se raskošno odbijaju sunčane zrake. Čovjeku se čini da bi mogao neprestano hodati od ulice do ulice. Skupi kaputi od kašmira izloženi su u izlozima modne trgovine Bergdorf Goodman, a ulicama se širi zamaman miris vrućih perca.

Hoću li na dan utrke, dok budem trčao tim istim ulicama, moći potpuno uživati u jeseni u New Yorku? Ili ću biti odveć zaokupljen samim trčanjem? To ne mogu znati sve dok ne počinjem trčati. Ako postoji jedno jedino, nepromjenjivo pravilo za trčanje maratona, onda je to ova prethodna rečenica.

18 TIL I DIE

Ovih dana treniram za triatlon. Odnedavno sam svoje snage usmjerio na vožnju bicikla i svakog dana uporno vozim bicikl sat ili dva stazom koja vodi duž morske obale kod mjesta Oisa. Ta se staza popularno zove Pacifica obalna staza za bicikliste. (Za razliku od zavodljivoga imena, staza je vrlo uska i čak se na nekoliko mjesta prekida i njome je zapravo jako teško voziti.) Zahvaljuju i prilično opasnom treningu tom stazom, moji miši i od koljena do bedara vrsti su i snažni.

Bicikl koji vozim u utrka ima pedale koje vam omoguće uju da se svom snagom oslonite o njih dok ih okrećete i podignete stražnjicu. Tako povećavate brzinu. Da bi pokretljivost nogu bila što bolja, potrebno je usredotočiti se na trenutak kad podignete stražnjicu, osobito kad vozite uz dugu strminu. Osnovni je problem što su miši i koje koristim za pokretanje pedala u svakodnevnom životu rijetko aktivni, pa kad po njima ozbiljnije trenirati vožnju bicikla ti miši i neizbježno otvrdnu i bole me. Ali ako izjutra treniram na biciklu uvečer mogu trčati, premda su miši i nogu tvrđi i umorni. Takvu vrstu ozbiljnog treniranja ni slučajno ne bih nazvao zabavnim, ali ne žalim se. Upravo s tim problemom suočiti sudjeluju i u triatlonu.

U svakom slučaju volim se baviti trčanjem i plivanjem, čak i kad ne treniram za natjecanje. Te dvije discipline redovito su dio mog svakodnevnog života, ali vožnja bicikla nije. Jedan od razloga zbog kojih sam neodlučan kad na red dođe vožnja bicikla jest taj što je sam bicikl vozilo tj. stroj, a meni se to nikako ne sviđa. Potrebna vam je zaštitna kaciga, posebna vrsta cipela i mnogi drugi dodatni dijelovi opreme koju morate stalno imati pri sebi, pa je čak i održavati. Ja jednostavno nisam osoba koja se voli brinuti o opremi. Osim toga, morate pronaći sigurnu stazu kojom možete voziti bicikl velikom brzinom. Meni je sve to prevelika gnjavaža.

Drugi bitan imbenik je strah. Da bih stigao do koliko--toliko sigurne biciklističke staze moram proći kroz grad, a strah koji osjećam dok krivudaju i vozim između automobila i drugih vozila i to na sportskim biciklističkim gumama dok biciklističkim cipelama vrlo pritisak pedale nešto je što ne možete razumjeti ako niste osobno iskusili. Nakon što sam postao malo iskusniji donekle sam se naviknuo, ili sam barem naučio kako preživjeti, ali često mi se znalo dogoditi da me od straha oblije hladan znoj.

Kad treniraju i u većem velikom brzinom u neki opasan zavoj srce mi ponekad ubrzano kucati. Ako se ne držim pravilne putanje i ne nagnem se gornjim dijelom tijela pod određenim kutom dok ulazim u zavoj, pastu ili udariti u zaštitnu ogradu. Naravno, vlastitim iskustvom morao sam pronaći granice do kojih mogu voziti brzo. Prilično je zastrašujuće kad vozite bicikl niz strminu i pri brzini, a cesta je vlažna od kiše. Za vrijeme utrke jedna pogreška dovoljna je da prouzroči pad velikog broja biciklista.

Nisam osobito okretan i žustar uvijek i ne volim sportske discipline koje se oslanjaju na brzinu i agresivnost, zato biciklizam sigurno nije moja jača strana. Zato između tri sportske discipline od kojih se sastoji triatlon - plivanje, biciklizam i trčanje - vožnju bicikla uvijek odgađam do posljednjeg trena. To je nedvojbeno najslabiji dio mojih sportskih mogućnosti u triatlonu. Sve i ako postignem dobar rezultat u trčanju na deset kilometara, taj posljednji dio nije dovoljno dug da bih znatnije popravio ukupan vremenski rezultat za sve tri discipline. Upravo zbog toga donio sam odluku da izvjesno vrijeme provedem na biciklu. Danas je prvi kolovoza, a natjecanje se održava prvog listopada što znači da imam na raspolaganju to no dva mjeseca. Nisam siguran hoću li do tada uspjeti ojačati mišiće i nužno potrebne za vožnju bicikla, ali barem se moram naviknuti na vožnju bicikla.

Bicikl kojim se koristim lak je poput pera. To je Pana-sonicov sportski bicikl od titana i upotrebljavam ga već sedam godina. Promjena brzina na njemu sliči na je jednoj od mojih tjelesnih funkcija. To je sjajan stroj i mnogo je superiorniji od onoga koji ga vozi. Prilično

grubo sam ga vozio u četiri triatlona, ali još nijednom se nije dogodio veći kvar. Na trupu bicikla piše: "18 Til I Die". To je naslov pjesme Bryana Adamsa. Naravno, naziv pjesme je šala. Imati osamnaest godina sve dok ne umreš znači i umrijeti u osamnaestoj.

Ovog ljeta vrijeme u Japanu ponaša se veoma tužno. Kišno razdoblje koje uobičajeno prestane početkom srpnja potrajalo je sve do kraja mjeseca. Dozlogrdilo mi je koliko je kišilo. Zbog obilnih kiša u pojedinim dijelovima države umrlo je ili se utopilo mnoštvo ljudi. Objašnjenje je daje to zbog globalnog zatopljenja. Možda je tako, a možda i nije. Neki znanstvenici tvrde daje upravo globalno zatopljenje osnovni razlog klimatskih promjena, neki drugi tvrde da problem nije u tome. Neki podaci govore u prilog toj tvrdnji, neki ne. Uglavnom, ljudi se zadovoljavaju tvrdnjom da veći problemi s kojima se zemlja suočava proizlazi iz globalnog zatopljenja. Kad se prodaja odjeće drastično smanji, kad mora i oceani izbace tone drvenih naplavina na obalu, kad se dogode poplave i suše, kad cijene robe široke potrošnje vrtoglavo rastu, za sve je ponajprije krivo globalno zatopljenje. Ljudima je otkriveno potreban dežurni krivac u kojeg mogu uprijeti prstom i kazati: "Za sve ovo ti si kriv!"

U svakom slučaju, zahvaljujući i dežurnom krivcu s kojim se ne može izaći na kraj, kiša je nastavila padati, pa sam tijekom cijelog srpnja jedva nekoliko puta uspio trenirati na biciklu. Nije krivnja do mene nego do dežurnog krivca. Napokon, nekoliko posljednjih dana zasjalo je sunce, pa sam mogao izaći na svjež zrak i voziti bicikl. Na glavu sam navukao zaštitnu kacigu aerodinamičnog oblika, stavio sunčane naočale, plastičnu bocu napunio vodom, namjestio brzinomjer i uputio se.

Prva stvar koju stalno morate imati na umu ako vozite brzinski bicikl jest da se stojeći moguće više nagnete naprijed kako biste što više bili u skladu s aerodinamičnom linijom. Osobito je važno da vam je glava izbačena naprijed. Ne preostaje vam drugo nego naučiti zadržati taj položaj glave i tijela. Osim ako se niste već naviknuli, zadržati takav položaj duže od sat vremena - poput bogomoljke podignute glave - gotovo je nemoguće. Ubrzo vas će i na vrat po nuživo boljeti. Kad se umorite, imate osjećaj da će vam glava pasti i da ćete izgubiti kontrolu, a kad se to doista dogodi, vrebaju vas raznorazne opasnosti.

Jednom zgodom kad sam trenirao za svoj prvi nastup na triatlonu i vozio bicikl gotovo stotinu kilometara, zabio sam se u metalni stup - jedan od onih brojnih zaštitnih stupova koje postavljaju kako vozači automobila i motora ne bi svojim vozilima prelazili na rekreacijsku stazu uz rijeku. Bio sam umoran, misli mi odlutale kojekuda, pa ni glavu nisam držao u propisanom položaju. Prednji kotač bicikla sasvim se izobličio, a ja sam glavom poletio prema tlu. Iznenada sam doslovce letio zrakom. Na sreću imao sam zaštitnu kacigu na glavi, inače bih zadobio ozbiljne ozljede. Udarivši rukama o beton prilikom pada sam se ugruvao i izgubio laktove, ali imao sam veliku sreću u što sam tako prošao. Poznam nekoliko biciklista koji su doživjeli mnogo teže ozljede.

Kad doživite takvu nezgodu doista se uplašite i ne zaboravljate je lako. Da bi ovaj nauk bio nešto veoma važno i životno, u većini slučajeva potrebno je da doživi tjelesnu bol. Otkad sam doživio tu nezgodu vozeći bicikl, bez obzira na to koliko se umorno osjećam, glava mi je uvijek izbačena naprijed i gledam u cestu.

Naravno, zbog velikog opreza i pozornosti gotovo zaboravim na umorne mišice, ali ja se ne znojim čak i usred ljetne vrućine. Zapravo, vjerojatno se znojim, ali zbog snažnog vjetrova koji mi puše u prsa znoj lako ispari. Zato ne ubičajeno žednim. Ako odveć dugo ne popijem malo vode tijelo dehidrira, a kad se to dogodi misli su mi sasvim zbrkane. Nikad ne idem voziti bicikl bez boce s vodom. Dok vozim bicikl jednom rukom izvadim bocu iz njezina spremišta, popijem gutljaj-dva i vratim je na mjesto. Natjerao sam samog sebe da se držim svih tih pravila i da glavu izbačena naprijed gledam cestu pred sobom.

Kad sam se tek počinjao baviti vožnjom bicikla nisam imao pojma što me sve čeka, pa sam zamolio određenu osobu koja zna mnogo toga o biciklističkim utrckama da mi pomogne u treniranju. Nas dvojica bismo blagdanima natovarili bicikle na karavan i zaputili se prema pristaništu u mjestu Oiju. Blagdanima prijevoznici ne voze kamione i ne dolaze na pristanište, a široka cesta koja prolazi pokraj brojnih skladišta idealna je za vožnju bicikla. Nas dvojica dogovorili bismo se koliko krugova ćemo napraviti i kojom brzinom ćemo voziti. On me

ispo etka pratio na gotovo svim mojim vožnjama na velike udaljenosti - pa je jednom prisustvovao i mojoj nezgodi.

Iskreno govore i, biciklisti ki trening veoma je zamoran. Tr anje na velike udaljenosti kao trening za maraton definitivno je za samotnjake, ali vrsto držati upravlja bicikla i neumorno voziti bicikl pothvat je za još ve e osobenjake. Iste pokrete ponavljate bezbroj puta. Uspinjete se uzbrdicom, vozite po ravnome ili se spuštate nizbrdicom. Jednom vam vjetar puše u le a, drugi put u prsa. Po potrebi mijenjate brzine, mijenjate položaj tijela, provjeravate brzinu, pijete malo vode, mijenjate brzinu, mijenjate položaj tijela... Ponekad me sve skupa podsje a na nekakvo mu enje. Triatlonac Dave Scott u svojoj knjizi je napisao daje od svih sportskih disciplina koje je ovjek izumio biciklizam daleko najneugodniji od svih. Potpuno se slažem.

Ipak, nekoliko mjeseci prije triatlona, bez obzira na to koliko se nelogi no moglo initi, i time se moram baviti. Pjevuše i poput o ajnika refren iz pjesme "18 Til I Die", kadikad prokhnju i ovaj svijet, snažno okre em pedale bicikla sile i noge da upamte pravilan ritam. Topao vjetar s Pacifika puše u mene, a obrazi mi bride.

Krajem lipnja završile su moje obveze na Harvardu, a to je zna ilo i kraj mojeg boravka u Cambridgeu (kao i moj oproštaj s to enim pivom Sam Adams i uštipcima iz Dunkin' Donutsa). Pokupio sam svoje stvari i po etkom srpnja vratio se u Japan. Jesam li išta kupio dok sam boravio u Cambridgeu? Priznajem, kupio sam gomilu LP plo a. U Bostonu još uvijek postoji velik broj izvrsnih trgovina koje prodaju i otkupljuju rabljene gramofonske plo e. Kad god sam imao malo slobodnog vremena odlazio sam provjeriti i trgovine rabljenih plo a u New Yorku i Maineu. Otprilike sedamdeset posto gramofonskih plo a koje sam kupio odnose se na jazz, a ostale na klasi nu glazbu uz nekoliko onih koje pripadaju rock glazbi. Velik sam (prije bih trebao re i *iznimno* sam velik) kolekcionar gramofonskih plo a. Spakirati i poslati sve te plo e a da se u poštanskom prometu ne razbiju, nije bio nimalo lak posao.

Ne znam koliko uistinu gramofonskih plo a posjedujem u svojoj kolekciji. Nikad ih nisam brojio, a i prili no je obeshrabruju e pokušati u initi nešto sli no. Još kao petnaestogodišnjak po eo sam kupovati plo e, ali sam ih i prodavao. Ne vodim ra una o svima koje kupim ili prodam. U svakom slu aju, broj gramofonskih plo a u mojoj kolekciji sve je ve i. Naravno, njihova brojnost ni slu ajno nije moj osnovni cilj. Ako me tko pita znam li koliko gramofonskih plo a imam, jedino što bih mogao odgovoriti jest: "Imam ih veoma mnogo. Ali još uvijek nedovoljno."

U romanu *Veliki Gatsby* F. Scotta Fitzgeralda jedan od likova, Tom Buchanan, bogataš kojem je omiljeni sport polo, kaže: " uo sam da se od staje za konje može napraviti garaža, ali ja sam prvi ovjek koji je od garaže napravio staju." Ne hvalim se, ali ja postupam na isti na in. Kad god prona em kvalitetno izdanje LP plo e koju ve imam na CD-u ni asa ne oklijevam nego CD prodam i kupim LP plo u. A kad prona em tu istu plo u ali u još kvalitetnijem izdanju, ni tren ne razmišljam nego onu koju ve imam prodam i kupim tu još kvalitetniju. Naravno, za takvo što potrebno je i vrijeme i znatan novac. Prili no sam siguran da bi me dobar dio ljudi nazvao osobenjekom.

Kao što sam i namjeravao, u studenome 2005. sudjelovao sam na Newyorskom maratonu. Bio je divan sun an jesenji dan, jedan od onakvih kad o ekujete da se svakog trenu niotkuda pojaviti pokojni Mel Torme i oslonjen o koncertni klavir opuštenu zapjevati stih iz pjesme "Jesen u New Yorku". Zajedno s tisu ama drugih trka a tog jutra utrku sam po eo kod mosta Verrazano Narrowsa na Staten Islandu, nastavio tr ati kroz Brooklyn, gdje me književnica Mary Morris redovito eka kako bi me obodрила, potom kroz Queens, pa kroz Harlem i Bronx i nekoliko sati kasnije i nekoliko mostova dalje prošao kroz cilj koji je postavljen blizu restorana Tavern on the Green u Central Parku.

Kakav je bio moj rezultat? Iskreno govore i, ne baš dobar. Barem ne onoliko dobar koliko sam se potajno nadao. Kad bi to bilo ikako mogu e, volio bih da ovu knjigu mogu završiti dojmljivom izjavom, recimo: "Zahvaljuju i brojnim i napornim treninzima, uspio sam ostvariti izvanredan vremenski rezultat na Newyorskom maratonu. Kad sam stigao na cilj doista sam bio ganut do suza." A potom ležerno odšetati u sumrak dok iz pozadine s razglaša

odzvanja tema iz filma *Rocky*. Sve dok nisam po eo trati taj maraton nadao sam se da bi se nešto sli no uistinu moglo i dogoditi, i s veseljem sam o ekivao taj dan. To je bio moj plan. Uistinu sjajan plan, mislio sam.

Ali, u stvarnom životu stvari ne idu tako glatko'. U odre enom trenutku u životu, kad nam je doista potrebno sasvim jasno rješenje, osoba koja pokuca na naša vrata po svojoj prilici je glasnik koji donosi loše vijesti. To se ne doga a baš uvijek, ali iz vlastitog iskustva mogu potvrditi da loših vijesti ima mnogo više od dobrih. U znak pozdrava glasnik dodirne kapu, izgleda pokunjeno kao da se ispri ava, ali to ne pomaže da se promijeni ili poboljša sadržaj poruke. Dakako, nije glasnik kriv za to. Ne treba mu zamjeriti, a ne treba ga ni okriviti i istresti se na njega. Glasnik jedino savjesno obavlja posao koji mu je povjerila njegova gospodarica. Tko je ta gospodarica? Nitko drugi nego naša stara prijateljica Stvarnost.

Prije same utrke vjerovao sam da sam odmoran i u dobroj formi. Onaj udnovati osje aj koji sam locirao u unutrašnjosti koljena nestao je. U nogama sam, osobito oko listova, i dalje osje ao blagi umor, ali zbog toga se nisam trebao brinuti (barem tako sam mislio). Program treniranja odradio sam bolje nego za ijednu drugu utрку. Zato sam se nadao (ili sam barem donekle vjerovao) da u uspjeti posti i najbolji vremenski rezultat u utrkama koje sam tr ao nekoliko posljednjih godina. Jedino što sam još trebao u initi bilo je prije i s rije i na djelo.

Na po etku utrke odlu io sam trati tempom kojim sam trebao posti i rezultat od 3 sata i 45 minuta. Bio sam više nego siguran da to vrijeme mogu istr ati. Vjerojatno je baš to bila pogrešna odluka. Razmišljaju i sada o tome, bilo bi mnogo pametnije da sam se odlu io trati ritmom kojim sam trebao posti i rezultat od 3 sata i 55 minuta i tek kasnije poja ati tempo, i to samo ako sam siguran da ga mogu izdržati. Vjerojatno mi je trebao takav, razumniji pristup utrci. Ali, nešto drugo me poticalo i u sebi sam ponavljao: *itavog ljeta sam trenirao po najve oj vru ini, i to najbolje što sam mogao, nisam li? Ako ni ovaj put ne mogu uspjeti, kakav je onda smisao svega? Muškarac sam, vrijeme je da se tako po nem ponašati!* Te su mi rije i odzvanjale u ušima na isti na in na koji su prepredeni ma ak i lukava lisica pokušali nagovoriti Pinocchija kad je išao u školu. Sve donedavno, vrijeme od 3 sata i 45 minuta za mene je predstavljao sasvim uobi ajen i ostvariv rezultat.

Sve do dvadeset petog kilometra dobro sam održavao zadano vrijeme, ali nakon toga jednostavno nisam više mogao održati taj tempo. Nisam se mogao pomiriti s time, ali postupno sam po eo osje ati umor u nogama, pa je i tempo kojeg sam se do tada uporno držao popustio. Pomislio sam, ne u uspjeti istr ati utрку ni za 3 sata i 50 minuta. To je najgore što mi se moglo dogoditi. Jednostavno nisam mogao dopustiti da tr im više od 4 sata. Nakon što sam prešao preko mosta na Aveniji Madison i zaputio se širokom, ravnom stazom od gornjeg grada prema Central Parku po eo sam se osje ati malo bolje, pa sam se ak ponadao da u možda uspjeti nadoknaditi izgubljeno vrijeme, ali nada je kratko je trajala jer kad sam ušao u Central Park i našao se pred onim blagim ali za mene sudbonosnim uzbrdicama i nizbrdicama, osjetio sam gr u desnom listu. Na sre u, nije bio toliko bolan da bih morao prekinuti utрку, ali bol me ipak prisilila da usporim korak, pa sam gotovo hodao umjesto tr ao. Gomila ljudi pokraj staze hrabrila me i bodrila uz povike: "Samo naprijed!" Više od i ega želio sam nastaviti utрку, ali nisam više vladao svojim nogama.

Na kraju je moj rezultat bio nekoliko minuta više od 4 sata. Uspio sam istr ati cijelu utрку, istina ne s osobito vrijednim rezultatom, ali zato sam postigao osobni rekord jer sam svaki maraton u kojem sam ikad sudjelovao (ukupno 24 maratona do sada) istr ao do cilja. Drugim rije ima, uspio sam posti i pozitivni minimum, ali nakon napornih mjeseci treniranja i opsežnih priprema, za mene je to ipak bio frustriraju rezultat. Imao sam osje aj da se ostatak nekog crnog zloslutnog oblaka potajno uvukao u moj trbuh. Bez obzira na sve, nisam se mogao pomiriti s time. Naporno i ustrajno sam trenirao, zašto me onda uhvatio gr ? Ne pokušavam natuknuti da su moji napori slabo nagra eni; ali ako Bog uistinu postoji, nije li tražio previše od mene da bi mi zauzvrat dopustio da se na as uvjerim da postoji nebo? Zar sam tražio previše ako sam o ekivao malo razumijevanja?

Kojih šest mjeseci poslije, u travnju 2006., sudjelovao sam i u Bostonskom maratonu. Po pravilu, tr im samo jedan maraton godišnje, ali s obzirom na to da je moj rezultat na

Newyorškom maratonu izazvao nelagodan osjećaj odlučio sam pokušati još jedanput. Ovaj put, svjesno i namjerno, odlučio sam drastično smanjiti sate provedene u treniranju. Naporno treniranje za Newyorški maraton nije mi bilo od velike pomoći. Možda sam trenirao *više* nego što je bilo potrebno. Sada nisam imao detaljno razrađeni plan priprema, umjesto toga svakog dana sam trčao malo duže nego inače i nisam razbijao glavu kojekavim detaljima. Pokušao sam svemu pristupiti ležerno. To je tek maraton, govorio sam si. Odlučio sam tako postupiti i vidjeti što će se dogoditi.

To je bio sedmi put da sudjelujem u Bostonskom maratonu, pa sam jako dobro poznao stazu utrke - gdje se nalaze uzbrdica i nizbrdica, a gdje skretanja. Ali, naravno, to nije bilo jamstvo da ću uspjeti u svojoj namjeri.

Pitate se, kakav je bio moj rezultat?

Moj vremenski rezultat nije se mnogo razlikovao od onoga u New Yorku. Naučivši lekciju ondje, dao sam sve od sebe da u prvom dijelu Bostonskog maratona stvari držim pod kontrolom, održavaju i tempo, uvajaju i dio energije za završni dio utrke. Zabavljao sam se sudjelujući i u utrci, promatrao prizore pokraj kojih sam trčao, čekajući i onaj trenutak kad ću osjetiti da mogu ubrzati. Ali, taj trenutak nisam dočeka. Od trideset drugog do trideset petog kilometra, na mjestu na kojem prijedete Heartbreak Hill, osjećao sam se dobro. Moji prijatelji, koji su čekali na Heartbreak Hillu da bi me obodрили, kasnije su mi rekli: "Zaista si izgledao sjajno." Trčao sam uzbrdo osmjehujući se i odmahujući im. Bio sam siguran da na tom mjestu mogu ubrzati i istrčati utrku u dobrom vremenu. Ah, nakon što sam prošao Cleveland Circle i ušao u centar grada, noge su mi odjednom otežale. Ubrzo mu svladala iscrpljenost. Nije me uhvatio grč, ali posljednjih nekoliko kilometara utrke, nakon što sam prešao preko mosta Boston University, jedino što sam mogao učiniti bilo je da ne zaostanem. Ubrzati tempo trčanja kao što sam bio planirao i nadao se, jednostavno nisam mogao.

Naravno, uspio sam završiti utrku. Pod djelomice oblačnim nebom pretrčao sam svih 42 kilometra bez zaustavljanja i prošao kroz cilj koji je bio postavljen ispred zgrade Prudential Centra. Umotao sam se u srebrnu termalnu plahtu kako bih se zaštitio od hladnoće i primio medalju od nekog volontera. Preplavio me val olakšanja - olakšanja što više nisam morao trčati. Sjajan je osjećaj kad završite trčati maraton - vešto je samo po sebi izvanredno postignuće - ali nisam bio zadovoljan vremenskim rezultatom. Obično se radujem aših hladnog piva Sam Adams, ali nisam čak ni osjetio tu želju. Umor i iscrpljenost zavladaše su svakim dijelom mog tijela.

"Što li se to događa s tobom?" pitala je moja žena, koja me je čekala na cilju, o čemu i sama zbunjena. "Još uvijek si snažan, a znam i da si naporno trenirao", dodala je.

Zbilja, što li se to događa sa mnom? I sam sam se pitao, ali nisam znao odgovor. Vjerojatno je razlog činjenica što sam sve stariji. Možda odgovor leži negdje drugdje, možda sam previdio neku bitnu stvar. Na kraju, svako nagađanje ostaje ono što jest: puko nagađanje. Poput malog izvora vode koji nestaje usred pustinje.

Ipak, postoji jedna stvar koju mogu pouzdano kazati: sve dok mi se osjećaj zadovoljstva da sam dobro trčao ne vrati, nastaviti ću sudjelovati u maratonima i neću dopustiti da me rezultat obeshrabri. Čak i kad sasvim ostarim i klonem, kad me ljudi pokušaju upozoravati da je vrijeme da se predam i povučem, neću odustati. Sve dok mi tijelo to dopušta, nastaviti ću se baviti trčanjem. Čak i ako moji vremenski rezultati budu sve gori, nastaviti ću se truditi - vjerojatno *još više* - prema osnovnom cilju, a to je da svaki maraton u kojem sudjelujem istrčim do kraja. Nije mi stalo što drugi govore - u pitanju je moja narav, osobine moje ličnosti. Baš kao što škorprije napadaju, cvrčci usred ljeta cvrče, lososi plivaju uzvodno prema mjestu gdje su se oplodili, a divlje patke migriraju u parovima.

Možda neću doživjeti da ležerno odšetam u sumrak dok iz pozadine s razglasa odzvanja tema iz filma *Rocky*, ali što se mene osobno tiče, a isto tako i ove knjige, ovo bi mogao biti prijevremeni kraj. Vrsta nedorečenog završetka. Vrsta razočaranja, ako vam se tako više sviđa. Napravite od njega scenarij, i holivudski producent samo će ga prelistati i smjesta baciti u koš. Ukratko, takva vrsta kraja primjerena je mojoj ličnosti.

Hoću reći, nisam postao trkač zato što mi je netko rekao da to postanem. Baš kao što nisam postao pisac zato što je to netko od mene zatražio. Jednog dana, iznenada, poželio sam

napisati roman. Isto tako, jednog dana sam se iznenada počeo baviti trljanjem - samo zato što sam tako poželio. Uvijek sam postupao onako kako mi se u danom trenutku činilo da trebam postupiti. Ljudi me mogu pokušati spriječiti u onome što činim ili uvjeriti da nemam pravo, ali moju namjeru ne mogu promijeniti.

Gledam u nebo i pitam se hoću li barem načas ondje ugledati pogled razumijevanja, ali neću. Sve što vidim jesu ravnodušni ljetni oblaci nad Pacifikom. Nemaju mi što reći. Oblaci su uvijek šutljivi. Vjerojatno ne bih trebao gledati u njih. Ono u što bih trebao gledati duboko je *u meni*. Kao kad se uvijek zagleda u dubok bunar. Mogu li na tamnom dnu bunara ugledati razumijevanje? Ne, jedino što vidim jest vlastiti lik, odraz jedne ličnosti. Moja individua, svojevolja, tvrdoglava, čisto egocentrična naravi koja i dalje sumnja u samu sebe - koja, kad naiđe na problem, u samoj situaciji pokušava pronaći nešto smiješno, ili nešto gotovo smiješno. Nosim taj karakter sa sobom poput starog kovčega, dugom prašnjavom ulicom. Ne nosim ga zato što mi se sviđa. Sadržaj je odveć težak, a izvana izgleda bezvrijedno. Nosim ga ovoliko dugo zato što nisam imao ništa drugo nositi. Ipak, vjerujem da sam se, s vremenom, vezao za nj. Kao što ste i mogli očekivati.

* * *

Evo me gdje svakodnevno treniram za natjecanje u triatlону u gradu Murakamiju u prefekturi Niigati. Drugim riječima, još uvijek uokolo nosim taj stari kovčeg, najvjerojatnije prema još jednom razaranju. Prema šutljivoj nevoljenoj starosti - ili, da se izrazim umjerenijim riječima, prema sve izvjesnijoj bezizlaznosti.

9. 1. listopada 2006. • Grad Murakami, prefektura Niigata

BAREM NIKAD NIJE KORAKAO

Jednom zgodom kad mi je bilo oko šesnaest godina i kad sam ostao sam kod kuće, svukao sam se do gola, stao ispred velikog zrcala i dobro pregledao svoje tijelo od glave do nožnih prstiju. Činilo mi se i to pamtiti sam i u svojoj glavi sastavljao popis svih svojih tjelesnih nedostataka - ili barem onoga što se meni činilo kao nedostaci. Recimo (uzimam samo kao primjer), imao sam odveć guste obrve, ili je oblik mojih noktiju na prstima bio neobičan itd. Ako se dobro sjetim, kad sam došao do dvadeset i sedmog nedostatka dodijalo mi je, pa sam odustao od daljnjeg evidentiranja. Evo što sam tada pomislio: *Ako u usporedbi s normalnim ljudima imam ovoliko vidljivih tjelesnih mana i nedostataka i njima još pridodam ostale značajke - karakter, pamet, tjelesnu građu i sve ostalo - popis će biti beskrajn.*

Imati šesnaest godina i biti toliko mlad da više ne pripadaš djeci, ali još ni odraslima, uistinu može uzrokovati brojne neugodne traume. Brineš se zbog kojekavih sitnica, ne možeš to no odrediti tko si a ni što želiš postati, zanimaju te besmislene stvari i muče kojekakvi teško objašnjivi kompleksi. Naravno, što si stariji sve više učiš na pogreškama i neuspjesima i svjesno odbacuješ ono što ti ne treba. Napokon, jednog trena počinješ prepoznavati (ili barem prihvaćati) činjenicu da su tvoje pogreške i nedostaci brojni i da će biti pametnije da što prije shvatiš svoje bolje strane i naučiš se snalaziti s onim što imaš.

Ti zbrkani i isprepleteni osjećaji koje sam imao kao šesnaestogodišnjak dok sam stajao ispred velikog kućnog zrcala i nabrajao sve tjelesne mane i nedostatke još uvijek su, čak i sada, neka vrsta mojeg iskušenja. Tužni knjigovodstveni podaci mojeg života koji otkrivaju koliko moji dugovi premašuju moju imovinu.

A sada, kojih četrdeset godina poslije, dok stojim na obali mora odjeven u crno gumeno odijelo za plivanje, sa zaštitnim naočalama podignutim na čelo, i čekam na početak triatlona,

odjednom mi je pala na pamet ta davnašnja uspomena. Još jednom me prožima osjećaj koliko je jadna i besmislena ova mala tjelesna posuda zvana *ja*, i kakvo sam nesposobno i bijedno ljudsko biće. Za nekoliko minuta bacit ću se u more da bih otplivao 1500 metara, potom ću 40 kilometara voziti bicikl i na kraju pretrati 10 kilometara kako bih stigao na cilj. I što ću, na kraju, time dokazati? Ima li u tome išta više od ulijevanja vode u šuplju posudu?

Barem je lijep, divan dan - jednostavno savršen za triatlon. Nema ni daška vjetra, more je sasvim mirno. Sunce obasjava zemlju toplim zrakama, temperatura je oko 23 stupnja. I temperatura mora gotovo je idealna. Ovo je već četvrti put da sudjelujem u triatlonu u gradu Murakamiju u prefekturi Niigati, i svih prethodnih godina vremenski uvjeti bili su grozni. Jednom je more bilo toliko uzburkano (kao što Japansko more zna biti ujesen), pa smo disciplinu plivanja zamijenili tranjem duž obale. Čak i kad vremenski uvjeti nisu bili toliko drastično loši, doživio sam razna ružna iskustva: pljuštala bi kiša ili bi valovi bili toliko visoki da nisam mogao disati plivaju i kraul, ili bi bilo toliko hladno da bih se smrznuo vozeći bicikl. Zapravo, kad god sjednem u auto i odvezem se do Niigate (a to podrazumijeva vožnju od 350 kilometara) da bih sudjelovao u tamošnjem triatlonu, uvijek očekujem najgore moguće vremenske uvjete i uvjeren sam da će se nešto strašno ružno dogoditi. Moglo bi se reći da je to čak oblik treniranja moje mašte. I ovaj put, kad sam isprva ugledao mirno, toplo more, imao sam dojam da netko želi izvesti neku prijevaru. *Ne daj se prevariti*, opominjao sam samoga sebe. Ovo je neki privid, iza svega se krije neka zamka. Možda jato zlokobnih, otrovnih meduza. Ili će prije zimskog sna neki ljutiti medoskoti na mene i moj bicikl. Ili će me grom iz vedra neba pogoditi dok tranim. Ili će me možda napasti roj razjarenih osa. Možda će moja žena, koja me čeka na cilju, u me uvremenu otkriti neke jezive tajne o meni (odjednom sam se preznojio od muke pomislivši da neka tajna možda doista i postoji). Ne moram to ni spominjati, na ovaj Internacionalni triatlon u Murakamiju uvijek gledam sa zebnjom i strepnjom. Nikad nemam pojma što se sve može dogoditi.

Ali, danas barem u jednome nema neizvjesnosti - vrijeme je divno. Dok stojim u gumenom plivačem odijelu i čekam poetak utrke, odjednom osjećam da se počinjem znojiti.

Oko mene je mnoštvo ljudi koji se jednako natjeću, svi su odjeveni poput mene i svi su nervozni prije početka natjecanja. Čudan prizor, ako ozbiljnije razmislite o tome. Nalikujemo na grupu dupina vrijednih sažaljenja koje je veliko nevrijeme izbacilo na obalu i sada čekamo da nas plima odnese natrag u more. Jedino što svi ostali izgledaju mnogo optimisti nije od mene. Ili se možda samo meni tako čini. U svakom slučaju, odlučio sam ne pridavati važnost nebitnim stvarima. Prevalio sam velik put da bih stigao ovamo i sada moram dati sve od sebe kako bih ostvario što bolji rezultat. Iduća tri sata jedino se ne smijem niim opterećivati nego što bolje plivati, voziti bicikl i trati.

Kad li će napokon dati znak za poetak? Gledam na sat. Ali, prošlo je tek nekoliko minuta otkako sam posljednji put provjerio vrijeme. Kad natjecanje počinje neću više imati vremena za razmišljanje...

Sve do današnjeg dana sudjelovao sam u šest triatlona različitih dužina, premda od 2001. do 2004. nisam sudjelovao ni u jednom. Ta praznina u mojim sportskim ostvarenjima pojavila se zbog toga što sam na triatlonu u Murakamiju 2000. godine bio diskvalificiran jer nisam mogao plivati. Trebalo mi je vremena da se oporavim od tog šoka i povratim smirenost i samopouzdanje. Ni dan-danas mi nije sasvim jasno zašto nisam mogao plivati. Mozgao sam i pronalazio razne razloge, ali tako je jedino moje samopouzdanje bilo sve slabije. Sudjelovao sam u mnogim utrkama, ali to je bio prvi put da se moje ime pojavilo na popisu diskvalificiranih natjecatelja.

Istinu govoreći, nije to prvi put da sam pokleknuo u plivačkoj disciplini triatlona. U bazenu ih u moru, svejedno, mogu plivati kraul na veliku udaljenost a da ne uložim velik napor. Obično disciplinu od 1500 metara mogu preplivati za oko trideset tri minute - naravno, nije to neka velika brzina, ali je za triatlon sasvim dobar rezultat. Odrastao sam pokraj mora i odmalena sam se naučio plivati u oceanu. Nekim ljudima koji treniraju isključivo u bazenu pada prilično teško, čak zastrašujuće, plivati u moru, ali meni ne. Zapravo, meni je mnogo lakše plivati u moru jer osjećam se mnogo slobodnije, a i zabavnije je.

Iz nekog meni nepoznatog razloga, me utim, kad god na red do e samo natjecanje, redovito uprskam stvar u disciplini plivanja. ak i kad sam sudjelovao u relativno kratkoj udaljenosti u triatlonu Tinmanu na otoku Oahuu na Havajima, nisam dobro otpливao kraul. Sko io sam u more spreman za po etak utrke, ali ubrzo sam upao u probleme jer nisam mogao disati. Dizao sam glavu iznad površine mora kako bih udahnuo, ali u pogrešnom trenutku. A kad mi se dogodi da ne mogu valjano disati, obuzme me strah i miši i se uko e. U prsima osjetim snažno lupanje i ruke i noge više me ne služe onako kako bih želio. Kad trebam glavom uroniti u vodu uplašim se i po nem pani ariti.

U triatlonu Tinmanu disciplina plivanja kra a je nego ina e, jedva 750 metara, pa sam se nekako uspio sna i; odustao sam od kraula i prešao na prsno plivanje. Ali, u regularnom natjecanju na 1500 metara ne možete uspjeti ako plivate prsno. Takav na in plivanja sporiji je od kraula, osim toga, noge vam se jako umore. Zato sam u triatlonu u Murakamiju 2000. godine na svoju golemu žalost bio diskvalificiran.

Izašao sam iz mora i za as sjeo na obalu, ali bio sam silno ljut na samog sebe, pa sam se vratio na po etnu poziciju i iznova pokušao preplivati cijelu stazu. Ostali natjecatelji ve su bili završili pliva ku disciplinu, popeli se na bicikle i vozili ih, pa sam plivao sasvim sam. Sada sam uspio plivati kraul bez ikakvog problema. Lako sam disao i još lakše zamahivao rukama. Zašto tako nisam plivao tijekom natjecateljskog dijela?

Na prvom triatlonu na kojem sam ikad sudjelovao, organizatori su koristili plutaju e polazište ispred kojeg su se poredali svi natjecatelji. Dok smo ekali na znak, osoba do mene nekoliko puta me pod vodom snažno udarila nogom. S obzirom na to da je u pitanju bilo natjecanje, nešto sli no mogao sam i o ekivati - svi pokušavaju ste i što ve u prednost nad suparnicima i pri tome ne biraju sredstva. Dobiti udarac u lakat dok plivate, dobiti udarac nogom pod vodom, nagutati se slane vode - sve je to sastavni dio utrke. Istinu govore i, tih nekoliko udaraca koje sam dobio ve u prvoj utrci za mene su predstavljali pravi šok i možda je upravo to ono što me odbija od plivanja. Možda mi se podsvjesno ta ružna uspomena vra a svaki put kad po nem plivati utрку. Ne volim razmišljati na taj na in, ali psihološka strana utrke je odlu uju a, pa je sasvim mogu e da je i to utjecalo na mene.

Drugi problem leži u injenici što moja pliva ka tehnika nije bila dobra. Kao i svaki samouk, kraul sam plivao kako sam znao i umio jer nikad prije nisam imao trenera. Mogao sam plivati veoma dugo, ali nitko mi nikad nije rekao *kako* plivam. Zapravo, plivao sam iz sve snage, ali na pogrešan na in. Dugo me mu ila spoznaja da u, ako se uistinu želim ozbiljno baviti triatlonom, morati nešto u initi kako bih poboljšao svoje plivanje. Osim što sam uporno pokušavao otkriti što je to bilo pogrešno s psihološke strane, pomislio sam kako e ipak biti pametnije ako još predanije poradim na formi. Vjerovao sam da e mi, uspijem li popraviti tehni ku stranu plivanja, i ostali problemi postati jasniji.

Zato sam odlu io odgoditi sudjelovanje na triatlonskim natjecanjima i etiri pune godine nisam nastupao. Za to vrijeme i dalje sam svakodnevno tr ao i jednom godišnje sudjelovao u maratonu. Ali, jednostavno nisam bio zadovoljan. Moj neuspjeh u triatlonu samo je djelomice bio razlog mojeg neraspoloženja. *Jednog dana moram dobiti zadovoljštinu*, razmišljao sam. Kad do toga do e, vrlo sam uporan. Ako postoji nešto što ne mogu ostvariti a to iskreno želim, ne u se smiriti sve dok to ne budem mogao ostvariti.

S vremenom sam unajmio nekoliko pliva kih trenera da mi pomognu poboljšati tehniku plivanja, ali nijedan nije bio onaj kakvog sam tražio. Naravno, mnogi ljudi znaju plivati, ali onih koji znaju stru no i u inkovito podu avati plivanje veoma je malo. Barem ja imam takav dojam. Veoma je teško davati poduke iz pisanja romana (barem *ja znam* da to ne znam), ali davati poduke iz plivanja jednako je teško. Naravno, to se ne odnosi samo na plivanje i pisanje romana. Dakako, postoje u itelji koji mogu podu avati odre eno podru je, odre enim redom, upotrebljavaju i unaprijed nau ene fraze i re enice, ali nema ih mnogo koji svoje znanje mogu prilagoditi sposobnostima i mogu nostima u enika i objasniti im stvari na osoben, svjež i smion na in. Zapravo, možda ih uop e nema.

Prve dvije godine suzdržavanja od triatlona izgubio sam u potrazi za dobrim trenerom. Svaki novi trener pokušavao je moju formu i na in plivanja popraviti na svoj na in ime bi

me još više zbunio, pa ne samo što sam sve slabije plivao nego mi se činilo da više uopće ne znam plivati. Naravno, i moje se samopuzdanje sasvim istopilo. Bio sam svjestan da na taj način ne mogu sudjelovati u triatlonu.

Stvari su se počele mijenjati nabolje onog trena kad sam shvatio da je zapravo nemoguće znatnije popraviti moju psihičku i tjelesnu kondiciju. Moja žena je bila ta koja je pronašla dobrog trenera za mene. Nikad nije dobro plivala, ali slučajno je sreća mladu instruktoricu plivanja u gimnastičarskom društvu kojeg je član i ne biste mi vjerovali koliko dobro sada pliva. Ona mi je preporučila tu mladu ženu za trenera.

Prvo što je ta žena učinila bilo je da provjeri sve što u praksi znam o plivanju kao i da dozna zašto želim toliko dobro plivati. "Želim sudjelovati u triatlonu", iskreno sam joj odgovorio. "Zna li, želite biti u stanju plivati kraul u moru i to na velike udaljenosti?" pitala je. "To no tako", odgovorio sam joj. "Uopće me ne zanimaju natjecanja na kratke staze." "Odlučite li", dodala je. "Drago mi je što imate sasvim jasne ciljeve. Tako mi olakšavate posao."

I tako smo počinjali zajednički raditi na preoblikovanju moje psihičke i tjelesne kondicije. Njezin pristup nije bio drastičan i nagao, želeći i što prije poništiti način na koji sam do tada plivao. Činilo mi se da je svakom treneru mnogo teže preoblikovati psihičku i tjelesnu kondiciju onoga koji već nešto zna, prilagođavajući i mijenjajući i njegovo znanje o plivanju, nego počinje rad s nekim tko uopće ne zna plivati. Nije se lako osloboditi loših i starih navika, zato moja instruktorka nije ni pokušala silom i nabrazinu promijeniti moje navike u plivanju. Umjesto toga, uzela si je vremena i počela malo-pomalo mijenjati moje plivačke pokrete.

Ono što je toliko jedinstveno i osobeno u stilu kojim ta instruktorka pristupa svome poslu jest to što ne počinje od prve lekcije iz udžbenika. Uzmimo za primjer potrebne pokrete tijela pri plivanju. Da bi učenik naučio ispravnom načinu plivanja, ona počinje tako što ga najprije uči i kako *ne* treba plivati. Drugim riječima, ljudi koji su sami naučili ili plivati kraul skloni su pretjerano paziti na zamahe rukama. Zbog toga je otpor vode veći, pa je i brzina plivanja manja, ali ono što je najvažnije, tako nepotrebno gube snagu. Zato vas moja instruktorka ispočetka učila da plivate poput ravne daske, bez ikakvih snažnih zamaha - odnosno, sasvim suprotno od onoga što piše u udžbeniku. Ne trebam to ni spominjati, kad plivam na taj način osjećam se poput nespretnog, nespremnog plivača. Nakon upornog vježbanja mogao sam plivati onako kako je od mene zahtijevala, ali nisam bio uvjeren da ću od toga imati ikakve koristi.

Tek tada, i jednako polako, moja je instruktorka počela dodavati određene zamahe rukama i nogama. Čak ni tada nije ništa naglašavala da treniramo razne zamahe lijevom i desnom polovicom tijela. Zapravo, učenik nije svjestan koja je osnovna svrha takvog vježbanja. Izvršava ono što mu je rečeno. Na primjer, ako je riječ o tome kako zamahivati iz ramena, onda samo to ponavljate do iznemoglosti. Ponekad čitav trening provedete jedino vježbajući i zamahivati rukama iz ramena. Takvi treninzi često su iscrpljujući, ali kad o tome naknadno razmišljate, shvatite čemu je sve to služilo. Dijelovi napokon tvore cjelinu i odjednom vidite čitavu sliku i razumijete ulogu koju ima svaki pojedini dio. Svi se, nebom se širi svjetlost, a oblici i boje krovova i kupača, koje ste do maloprije mogli tek nejasno nazrijeti, sada su jasni i vidljivi.

To s plivanjem moglo bi biti vrlo korisno vježbanju bubnjanja. Danima i danima vježbate razne ritmove samo na bas bubnju. Potom danima vježbate jedino na činelama, zatim na tamtam bubnjevima... Naravno, ispočetka vam je dosadno i monotono, ali kad sve svi dijelovi poslože, dobijete zanimljiv ritam. Da biste dobili taj zvuk morate znati valjano stegnuti i pri vrstiti sve šarafe i zavrtnje svakog pojedinog dijela. Naravno, za to je potrebno vrijeme, ali ponekad takva vrsta strpljivosti zapravo predstavlja kraj i put, prečac. To je put koji sam slijedio trenirajući i plivanje, i nakon godinu i pol dana bio sam sposoban plivati na velike udaljenosti mnogo dostojanstvenije i uspješnije nego ikad prije.

Dok sam trenirao plivanje došao sam do važnog otkrića. Tijekom utrke imao sam problema s disanjem zbog hiper-ventilacije.* Ista stvar dogodila mi se i kad sam plivao u bazenu

* **Hiperventilacija - forsirano duboko disanje koje omogućava duži prestanak udisanja (obično kod plivanja i ronjenja) zbog smanjenja količine ugljičnog dioksida.**

u prisutnosti svoje instruktore i jednog trena mi je sinulo: malo prije po etka utrke disao sam odve duboko i prebrzo. Vjerojatno zato što sam prije utrke bio napet, odjednom sam u tijelo unio previše kisika. Kad sam po eo plivati zbog toga sam ubrzano disao što je, sa svoje strane, sasvim poremetilo pravilan ritam disanja.

Osjetio sam nevjerojatno olakšanje kad sam napokon uspio to no odrediti stvarni problem. Jedino na što sam ubudu e morao paziti bilo je da ne pretjeram s hiperventilacijom. Prije no što utrka po ne sada udem u more, malo plivam i rastežem se kako bih se i psihi ki i tjelesno pripremio za plivanje. Dišem umjerenom i ravnomjerno kako ne bih pretjerao u hiperventilaciji, ak stavim ruku na usta kako ne bih unio preveliku količinu kisika. "Sada sam sasvim spreman", govorim si. "Promijenio sam psihi ku i tjelesnu kondiciju i više nisam onaj pliva kakav sam neko bio."

I tako, godine 2004. i prvi put poslije etiri godine pauziranja ponovno sam sudjelovao u triatlonu u Murakamiju. Sirena je ozna ila po etak, svi su po eli plivati i netko sa strane opet me udario. Zapanjen, prepao sam se da u još jednom uprskati cijelu stvar. Proguta sam malo vode i odjednom mi je palo na pamet da bih trebao prije i na plivanje prsnim stilom. Ali, samopouzdanje mi se ubrzo vratilo pa sam si kazao da za to nema potrebe i da e na kraju sve završiti dobro. Moje disanje se ujedna ilo i ponovno sam po eo plivati kraul. Nisam se usredoto io na udisaje nego na izdisaje u vodi. I za uo sam onaj dobro poznati zvuk pri izdisaju mjehura pod vodom. *Sada je sve dobro*, govorio sam si dok sam napredovao kroz vodu.

Na sre u, uspio sam svladati paniku i uspješno završiti triatlon. Ve dugo nisam sudjelovao, a nisam imao ni dovoljno vremena za treniranje vožnje bicikla pa ukupni rezultat nije bio osobito dobar. Ali, uspio sam posti i svoj osnovni cilj i ublažiti sramotu što sam prethodnog puta bio diskvalificiran. Kao i obi no, prevladavaju i osje aj bilo je olakšanje.

Oduvijek mislim da sam prili no staložena osoba, ali problem s hiperventilacijom u inio je da shvatim da je dio mene, sasvim neo ekivano, živ ano prenapet. Nisam imao pojma koliko bih nervozan postao pred po etak utrke. Ispada da sam doista bio napet, baš kao i svi ostali natjecatelji. Bez obzira na to koliko bio star, sve dok budem živ, stalno u otkrivati nešto novo o sebi. Bez obzira na to koliko dugo stojite i promatrate svoje golo tijelo pred zrcalom, nikad ne ete vidjeti odraz onoga što je unutra.

Evo me iznova, u devet i pol ujutro, prvi je listopada 2006., u sun anu jesenju nedjelju, još jednom stojim na obali grada Murakamija, prefektura Niigata, i ekam na znak za po etak triatlona. Malo sam nervozan, ali strogo pazim na hiperventilaciju. Provjeravam sve detalje kako nešto ne bih zaboravio. itavo tijelo namazao sam vazelinom kako bih što lakše skinuo crno gumeno odijelo nakon što završim plivati. Pažljivo sam se nekoliko minuta protezao i istezao. Nisam zaboravio popiti dovoljno vode. Olakšao sam se u nužniku. Baš sve sam u inio. Nadam se.

U tom istom natjecanju sudjelovao sam ve nekoliko puta, pa prepoznajem pojedine natjecatelje. Dok ekamo po etak utrke rukujemo se i avrljamo. Nisam osoba koja lako sklapa poznanstva ali, iz nekog udnog razloga, to nije slu aj s triatloncima. Mi koji sudjelujemo u triatlonima doista smo vrlo udni ljudi. Razmislite malo bolje. Ve ina onih koji sudjeluju u triatlonu imaju odgovoran posao i obitelj, ali im povrhu svega toga ne pada teško plivati, voziti bicikl, tr ati i svakodnevno naporno trenirati. Naravno, za to su potrebni i vrijeme i upornost. Oni ljudi koji na sve stvari gledaju uop eno, nedvojbeno vjeruju da je njihova životna filozofija vrlo neobi na, da ne kažem nastrana. S druge strane, bilo bi jako teško polemizirati s onima koji u njima vide osobenjake. Ipak, mi me usobno dijelimo neki zajedni ki osje aj premda ga ne bismo mogli nazvati solidarnost, prije je to neka vrsta srda nosti, uzajamne naklonosti u prepoznavanju. Dakako, suparništvo je neizbježan dio svega toga - ipak je to utrka - ali za ve inu onih koji sudjeluju u triatlonu, suparništvo je manje važno od mišljenja daje to svojevrsna sve anost kojom pokazujemo da nam je stalo do tih veza u kojima zajedni ki sudjelujemo.

U izvjesnom smislu, triatlon koji se održava u Murakamiju nije osobito zahtjevan. Svake godine prijavi se ne baš mnogo natjecatelja (izme u 300 i 400) i sve tri discipline teku bez

velikog publiciteta. Zapravo, to je lokalni, doma i triatlon. Ljudi iz grada vrlo su susretljivi i svaki put prirede nam srda nu dobrodošlicu. Nema tu ni ega napadnog ili pretjeranog, i upravo me to tiho ozra je koje prati itavu priredbu privuklo. Neovisno o samoj sportskoj manifestaciji, u blizini se nalaze poznate toplice, hrana je izvrsna, a lokalni sake (osobito Shimehari Tsuru) nevjerojatno ukusan. Budu i da sam tijekom godina ve nekoliko puta sudjelovao u tom triatlonu, upoznao sam nekoliko zanimljivih ljudi iz tog podru ja. A ima i nekoliko onih koji doputuju ak iz Tokija da bi navijali za mene.

U 9 sati i 56 minuta sirena daje znak za po etak utrke i svi se istog asa bacaju u more i po inju plivati kraul. To je najnapetiji trenutak u cijelom natjecanju.

I ja se bacam u more i po injem snažno zamahivati rukama i nogama plivaju i kraul. Pokušavam zaboraviti sve nebitne detalje i usredoto iti se ne na udahe nego na izdahe. Srce mi snažno lupa i ne uspijevam uspostaviti pravilan ritam. Tijelo mi je blago uko eno. Kao što sam i mogao o ekivati, opet me netko udario u rame. Netko drugi naletio je na mene, nalegavši mi na leda, pa nalikujemo na dvije kornja e od kojih se jedna penje na drugu. Gutam vodu, nasre u ne mnogo. *Ne brini se*, govorim si. *Ne pani ari*. Pokušavam ravnomjerno disati, to je sada najodlu niji imbenik. Kada mi to uspije, napetost istog trenu popušta. Sve e biti dobro. Sada trebam nastaviti istim tempom. Kad uspijem uskladiti pokrete i disanje, jedino trebam nastaviti tako.

Ali, baš tada - jer u triatlonu možete o ekivati svašta - iznenada se javlja nepredvi en problem. Plivaju i izvirujem glavom da vidim u kojem smjeru se kre em, kad... Zaštitne nao ale su sasvim mutne, ništa ne vidim... Sve što vidim neprozirno je i mutno. Prestajem plivati, vodom zapljusnem nao ale i prstima ih pokušam obrisati. I dalje ništa ne vidim. Što se doga a? Iste zaštitne nao ale upotrebljavam ve godinama. Stavljam ih na glavu i kad treniram u moru kako bih mogao vidjeti kamo plivam. Što li se to doga a, da nije u pitanju moj vid? Odjednom mi sine. Nakon što sam cijelo tijelo namazao vazelinom, nisam oprao ruke nego sam masnim prstima o istio stakla na nao alama. Kakve li gluposti! Prije po etka svake utrke redovito o istim zaštitne nao ale tako što pljuva kom i prstima obrišem stakla kako se s unutrašnje strane ne bi zamaglila. Sada sam to zaboravio u initi.

Svih 1500 metara utrke zbog zamaš enih zaštitnih nao ala stalno sam skretao s predvi ene pliva ke staze, vra ao se u nju, opet skretao, pa sam izgubio mnogo vremena. Nekoliko puta ak sam morao prestati plivati, podignuti nao ale, osvrnuti se i vidjeti gdje se nalazim kako bih mogao nastaviti. Pokušajte zamisliti dijete zavezanih o iju koje nastoji uhvatiti igra ku koja visi pred njim i sve e vam biti jasno.

Naravno, da sam se toga sjetio, mogao sam plivati i bez zaštitnih nao ala. Ništa lakše nego skinuti ih. Ali, dok sam plivao bio sam zbunjen, pa mi to uop e nije palo na pamet. Zahvaljuju i tome, prvi dio triatlona, tj. disciplina plivanja, prošao je prili no zbrkano, a vremenski rezultat bio je mnogo slabiji od onoga kakvom sam se nadao. Što se ti e moje uvježbanosti - sje am se koliko naporno sam trenirao - trebao sam plivati mnogo brže. Tješi me pomisao da nisam bio diskvalificiran i što za ostalim natjecateljima nisam zaostao pretjerano te što sam ipak uspješno završio pliva ki dio. Svaki put kad sam uspio plivati bez ve ih odstupanja, ini mi se da sam to u inio sasvim dobro.

Izašao sam na plažu i odmah otišao do mjesta gdje su bili parkirani bicikli (možda vam se ini da je to lako, ali nije), svukao sa sebe crno gumeno odijelo za plivanje, obuo cipele, navukao zaštitnu kacigu i stavio sun ane nao ale, popio nekoliko gutljaja vode, sjeo na bicikl i zaputio se niz cestu. Sve te radnje obavio sam mehani ki i kad sam na to pomislio, shvatio sam da sam prije jedva minute plivao u moru, a sada sam vozio bicikl brzinom ve om od 30 kilometara na sat. Bez obzira na to koliko puta sam te iste radnje ponovio, taj iznenadni prelazak s plivanja na vožnju bicikla uvijek mi se ini krajnje neobi an. Sasvim druga iji je osje aj težine, brzine, motorike. Osim toga, koriste se sasvim drugi miši i. ovjek se osje a poput daždevnjaka koji se arobnim štapi em pretvorio u noja. Moj mozak nije spreman tako lako prihvatiti tu promjenu, a nije ni moje tijelo. Nisam mogao održati taj ritam, i prije no što sam toga bio svjestan, sedam drugih natjecatelja me je prestiglo. *Ovo nikako ne valja*, pomislio sam, jer ja još nikoga nisam uspio prete i.

Biciklisti ka staza ide uz poznati dio obale koji se zove Sasagawa Nagare. To je vrlo slikovit krajolik s brojnim stijenama koje izviruju iz mora, premda nisam imao vremena uživati u tom živopisnom prizoru. Utrka se vozi cestom od Murakamija obalom prema sjeveru, a potom skre e i prolazi pokraj granice s prefekturom Yamagatom i opet se vra a istim putem. Na nekoliko mjesta uzdižu se blage uzbrdice, ali nijedna nije toliko strma da bih se ozbiljnije zabrinuo. Prije nego što sam stigao do zavoja, nije me brinulo ho e li me tko prestići i ili ho u li ja koga prestići i jer sam se usredoto i o na vožnju ujedna enim tempom, ne mijenjaju i brzinu. U pravilnim razmacima dohvatio bih bocu s vodom i hitro otpio gutljaj-dva. Voze i bicikl postupno sam se po eo osje ati bolje jer sam osjetio da vladam situacijom, pa kad sam stigao do zavoja prebacio sam u ve u brzinu, ubrzao i u drugom dijelu utrke pretekao sedam natjecatelja. Puhao je slab vjetar i mogao sam tjerati bicikl iz sve snage. Kad puše jak vjetar biciklisti amateri poput mene osje aju se prili no nemo no. Da biste znali upotrijebiti vjetar u svoju korist, potrebne su vam godine iskustva i velika spretnost. Kad vjetar ne puše, sve se svodi na snagu koju imate u nogama. Utrku od 40 kilometara završio sam nešto brže no što sam o ekivao. Odmah sam navukao stare vjerne tenisice za tr anje kako bih se upustio i u tre i dio triatlona.

Upravo kad sam pomislio da me eka najlakši dio natjecanja, stvari su krenule naopako. U normalnim okolnostima vjerojatno bih se više štedio voze i bicikl kako bih snagu sa uvao za tr anje, ali taj put, ni sam ne znam zašto, to mi uop e nije palo na pamet. Jednostavno sam dao sve od sebe voze i bicikl i odmah potom prešao na tr anje. Kao što vjerojatno poga ate, noge me nisu htjele slušati. Iz moje glave upu ena im je zapovijed: "Tr ite!" Ali miši i u mojim nogama nisu htjeli poslušati zapovijed iz glave. Bio sam svjestan da tr im, ali nisam imao taj osje aj.

Svaka utrka se u ne emu razlikuje, ali u biti se uvijek iste stvari doga aju u svakom triatlonu. Miši i koje sam iz sve snage koristio voze i bicikl duže od sat vremena sada, kad sam ih trebao za tr anje, nisu više bili tako orni i raspoloženi. I miši ima je potrebno izvjesno vrijeme kako bi mogli prije i s jednog zadanog zadatka na drugi. Prva tri kilometra obje noge redovito su mi uko ene i tek nakon što se miši i u njima po nu opuštati mogu *tr ati*. Nažalost, sada im je trebalo mnogo više vremena da se odobrovolje i opet postanu gipke. Od tri discipline u triatlonu, tr anje mi je nedvojbeno najbliža i uglavnom bez ve ih problema uspijem prete i barem tridesetak drugih natjecatelja. Ali taj put uspio sam prete i tek desetak. Ipak, bilo mi je drago što sam gotovo uspio uskladiti sve tri discipline. U posljednjem triatlonu u kojem sam sudjelovao, u disciplini vožnje bicikla preteklo me mnoštvo natjecatelja. Ovaj put moj rezultat u tr anju nije bio osobito dobar. Unato tome, razlika izme u disciplina u kojima sam dobar i onih u kojima zaostajem postupno se smanjila što zna i da se ipak malo-pomalo približavam tome da postanem pravi triatlonac. To me doista ohrabrilu i razveselilo.

Dok sam tr ao kroz divni stari dio grada Murakamija, povici gledatelja - pretpostavljam doma eg stanovništva - još više su me potaknuli, pa sam dao sve od sebe tr e i prema cilju. Bio je to dirljiv i radostan trenutak. Za mene je to bila to prili no teška utrka, osobito zbog epizode s vazelinom, ali kad sam stigao na cilj sve su zebnje nestale. Nakon što sam došao do daha rukovao sam se s natjecateljem koji je na sebi imao broj 329 i osmjehnuo mu se. "Dobro obavljeno", kazali smo jedan drugome. On i ja nadmetali smo se u utrci biciklima, u kojoj me nekoliko puta pretekao. Kad smo po eli tr ati vezice na tenisicama dvaput su mi se razvezale, pa sam oba puta morao kleknuti kako bih ih iznova svezao. Da se to nije dogodilo, siguran sam da bih ga bio prestigao - ili barem tako glasi moja optimisti na pretpostavka. Kad sam ubrzao tempo pri kraju tr anja gotovo sam ga prestigao, ali na kraju sam za njim zaostao nepuna tri metra. Naravno, sva odgovornost za slabo vezivanje vezica na tenisicama leži isklju ivo na doti nom iju knjigu itate.

U svakom slu aju, veselo sam prošao kroz cilj koji je bio postavljen ispred poglavarstva grada Murakamija. Utrka je završila. Nisam se utopio, nisam doživio nezgodu s biciklom, nisu me napale otrovne meduze. Ljutiti medo nije se bacio na mene, ose me nisu napale a ni

grom iz vedra neba nije me pogodio. A moja žena, koja me čekala na cilju, nije otkrila neku nelagodnu istinu o meni. Umjesto svega, dočekala me s osmijehom. Na svu sreću.

Što se mene osobno tiče, najveselija stvar koja mi se dogodila u toj utrci bila je što sam se iskreno zabavio sudjelujući u cijelom događaju. Ukupni vremenski rezultat koji sam postigao nije vrijedan hvale, a usput sam napravio i mnoštvo manjih pogrešaka. Ali, dao sam sve od sebe pa sam se osjećao prilično dobro. Također vjerujem da sam napredovao u mnogim detaljima u odnosu na prethodnu utrku, a to je ipak stvar koju treba uzeti u obzir. Kroz iskustvo uvijek uči i kako može nadomjestiti tjelesne nedostatke. Drugim riječima, u životu se na vlastitom iskustvu triratlon toliko zabavnim.

Naravno, svako je natjecanje naporno i nekoliko puta sam, u emocionalnom smislu, poželio odustati od svega. Ali, triratlon se da je bolji preduvjet za tu vrstu sporta. Da bol nije prisutna, tko bi ikad pomislio prijaviti se i sudjelovati u disciplinama kao što su triatlon ili maraton, koje od uvijek zahtijevaju odricanje i vrijeme i tjelesnu snagu. Upravo zbog boli, upravo zato što želimo nadvladati tu bol, možemo osjetiti da smo uistinu *živi* - ili barem donekle doživjeti taj osjećaj. Uvijekova sposobnost ne temelji se na uobičajenim mjerilima kao što su vrijeme ili položaj u društvu nego na probu svojoj svijesti o prolaznosti samog djelovanja. Naravno, ako sve to i kako treba.

Vozeći iz Niigate u Tokio vidio sam priličnoan broj automobila na kojima su krovovima bili natovareni bicikli, a vozači se vraćali s natjecanja u triatlonu. Ljudi koji su sjedili u tim automobilima imali su preplanuo ten i ostavljali dojam izdržljivih sportaša - tipičan izgled triatlonca. Nakon naše skromne lokalne utrke u jesenju nedjelju svi smo se vraćali u mjesta u kojima smo živjeli, natrag u naše svakodnevne živote. Imaju i na umu sljedeću utrku, svi mi osjećamo se, svatko na svoj način, posvetiti uobičajenim treninzima.

Unatoč tome što, gledano izvana, ili s nekog visokog mjesta s kojeg se pruža prilično dobar pogled, taj oblik života izgleda besmislen ili uzaludan ili čak neuspješan, meni to ne smeta. Možda je to neko besmisleno djelo kao što je ulijevanje vode u šuplju posudu, ali barem napor koji u to uložite ostaje. Služi li to i čemu, je li smisleno ili nije - u svemu tome najvažnije od svega jest ono što ne možete vidjeti, ali možete osjetiti u srcu. Da biste mogli shvatiti nešto vrijedno, ponekad se morate baviti naizgled jalovim aktivnostima. Ali, čak i one aktivnosti koje nam se čine jalovima ne moraju uvijek biti takve. Osjećam to kao osoba koja je iskusila i doživjela sve to.

Nemam pojma mogu li uopće nastaviti ovaj ciklus jalovih aktivnosti. Ali, već ga toliko vremena uporno prakticiram i pri tome se ne osjećam loše, pa vjerujem da ću ga barem pokušati nastaviti sve dok budem mogao. Trčanje na velike udaljenosti (više ili manje) u životu me osobom kakva sam danas i nadam se da će ostati dio mog života dokle god bude moguće. Bio bih sretan kad bismo trčanje i ja mogli ostarjeti zajedno. Možda vam se čini da u ovome što govorim nema mnogo logike, ali to je život koji sam izabrao. S ovoliko godina koliko ih imam, drugog izbora nemam.

Te misli su mi se vrzmale po glavi dok sam vraćajući se s triatlona vozio prema našem domu.

Očekujem da ću ove zime sudjelovati u još jednom maratonu, negdje u svijetu. Isto tako, siguran sam da ću idućeg ljeta sudjelovati u još jednom triatlonu, negdje u svijetu, dajući i sve od sebe. Tako prolaze godišnja doba, tako prolaze godine. Bit ću stariji još jednu godinu. Vjerojatno ću dovršiti još jedan roman. Jedan za drugim suočujući se sa zadacima koji stoje predomnom i dajući sve od sebe da ih obavim najbolje što mogu. Usredotočivši se na svaki sljedeći korak, ali u isto vrijeme gledajući i na stvari dugoročno, pokušavajući i sagledati budućnost što bolje mogu. Na kraju, ja sam trkač na duge staze.

Moje vrijeme, položaj koji imam u društvu, moja vanjština - sve to je drugorazredno. Za trkača kakav sam ja jedino je važno ostvariti cilj koji sam zadao samom sebi, vlastitim snagama. Za postignuće toga dajem sve što imam, podnosim sve što moram podnijeti i na svoj osobeni način, zadovoljan sam. Iz pogrešaka i radosnih trenutaka redovito pokušavam izvući i konkretnu lekciju. (Mora biti konkretna, bez obzira na to koliko je mala.) Nadam se da

u s vremenom, dok jedna utrka slijedi za drugom, na kraju sti i do mjesta kojim u biti zadovoljan. Ili u ga možda tek na as ugledati. (To je ipak vjerojatnije.)

Jednog dana, budem li imao nadgrobnu plo u a prije toga budem mogao izabrati što e na njoj pisati, volio bih da ovako piše:

Haruki Murakami 1949. - 20**

Pisac (i trka)

Barem nikad nije kora ao

U ovom asu, volio bih da baš tako piše.

POGOVOR

TR E I CESTAMA DILJEM SVIJETA

Kao što naslov svakog poglavlja u ovoj knjizi sugerira, ve inu ovdje sakupljenih tekstova zabilježio sam u razdoblju izme u ljeta 2005. i jeseni 2006. Ni svako poglavlje nisam napisao odjednom nego odlomak po odlomak, kad god sam uspio prona i malo slobodnog vremena izme u drugih obveza kojima sam se bavio. Što sam više napredovao u pisanju ove knjige, sve eš e sam si postavljao pitanje - *O emu li danas razmišljam?* Premda ovo nije osobito duga knjiga, ipak mi je trebalo vremena dok je nisam uobli io, ali i kad sam je ugrubo dovršio, trebalo mi je još više vremena da je prepravim i pomno dotjeram.

Tijekom godina objavio sam nekoliko zbirki eseja i putopisa, ali u njima se nisam uspio usredoto iti na jednu jedinu temu niti sam izravno pisao o samome sebi, pa sam prili no oklijevao jer nisam bio siguran želim li se baš tako izraziti. Nisam želio nadugo i naširoko pisati o sebi, ali isto tako sam znao da e nastanak ove knjige biti besmislen ako iskreno ne ispričovjedim ono što sam doista želio re i. Bezbroj puta morao sam iznova itati stare dnevni ke bilješke i rukopise, ina e ne bih uspio istražiti i do arati te krhke i delikatne uspomene iz života jednog trka a.

Na ovu knjigu gledam kao na svojevrsan memoar. Dakako, nije to osobna povijest jednog ovjeka, ali isto tako nije ni zbirka memoarskih eseja. Ponavljam rije i iz uvoda: bave i se pisanjem želio sam si na izvjestan na in do arati život koji sam proživio posljednjih dvadeset i pet godina, kao pisac ali i kao obi an ovjek. Kad na red do e pitanje koliko se pisac treba držati romaneskne fikcije i do koje mjere treba otkriti svoj stvarni glas, ljudi imaju raznolike odgovore i ne može se generalizirati. Pišu i ovu knjigu nadao sam se da u možda uspjeti otkriti osobna mjerila i na ela koja sam sebi postavio kao pisac. Nisam uvjeren da sam u tom podru ju još uvijek ostvario ono što sam želio. Ipak, kad sam ovu knjigu dovršio, osjetio sam veliko olakšanje. (Vjerujem daje ovo bio pravi trenutak daje napišem.) I nakon završetka knjige sudjelovao sam u nekoliko utrka. Tako er sam namjeravao tr ati maraton u Japanu po etkom 2007., ali dva dana prije natjecanja gadno sam se prehladio (sasvim netipi no za mene) i bio sam prisiljen odustati. Da sam i tada sudjelovao, bio bi to dvadeset i šesti maraton koji sam tr ao. Tako se dogodilo da od jeseni 2006. do prolje a 2007. nisam sudjelovao ni u jednom maratону. Žao mi je zbog toga, ali idu e sezone dat u sve od sebe.

Umjesto u maratónu, u svibnju sam sudjelovao u triatlonu u Honoluluu na kojem se poštuju olimpijska pravila. S prili nom lako om sam ga uspio završiti i doista sam uživao. Isto tako, vrijeme koje sam postigao bilo je bolje od prethodnog. Krajem srpnja tako er sam sudjelovao u triatlonu Tinmanu na otoku Oahuu. Budu i da sam na Havajima živio gotovo punu godinu dana, tako er sam sudjelovao u ljetnoj školi za treniranje triatlona, treniraju i

zajedno s ostalim polaznicima tri puta tjedno tri mjeseca. Taj oblik programa doista mi je pomogao, osim toga prijateljio sam se s nekoliko triatlonaca iz naše grupe.

Sudjelovati u maratonu tijekom zimskih mjeseci i u triatlonu tijekom ljeta sada je ve postala moja ustaljena navika. Budu i da cijele godine treniram stalno sam zauzet, ali ne žalim se. Štoviše, ja se tome veselim. Iskreno govore i, volio bih se okušati u pravom triatlonu kao što je natjecanje Ironman, ali ako bih otišao toliko daleko, bojim se da bi treniranje zahtijevalo mnogo više vremena pa bi došlo u pitanje moje bavljenje pisanjem. Iz istog razloga nisam sudjelovao u ve em broju ultramaratona. Zahvaljuju i upornom treniranju moj je osnovni cilj zadržati, a po mogu nosti i poboljšati, psihi ku i tjelesnu kondiciju kako bih mogao nastaviti pisati romane, jer kad bi mi treniranje i sudjelovanje u utrkama po elo oduzimati vrijeme koje mi je potrebno za pisanje, bojim se da bi nastao velik poreme aj. Zato pokušavam održati postoje u ravnotežu izme u treniranja i sudjelovanja u utrkama i bavljenja pisanjem. Naravno, nakon više od dvadeset i pet godina aktivnog tr anja imam mnogo lijepih uspomena. Jedna koje se osobito dobro sje am zbila se 1983. godine u Central Parku, kad sam tr ao zajedno s piscem Johnom Irvingom. U to vrijeme prevodio sam njegov roman *Osloba anje medvjeda* i tijekom boravaka u New Yorku želio sam s njim napraviti intervju. Odgovorio mi je da je veoma zauzet, ali da mu se mogu pridružiti u tr anju kroz Central Park. Dok smo rano ujutro tr ali kroz Central Park uspjeli smo razgovarati o svemu i sva emu. Naravno, tr e i tako nisam mogao snimati razgovor, a ni praviti bilješke i jedino ega se sada sje am jest kako nas dvojica tr imo jedan pokraj drugoga na hladnom jutarnjem zraku.

U Tokiju tijekom osamdesetih gotovo svakog jutra sam izlazio tr ati i esto bih se mimoišao s vrlo zgodnom ženom. Nekoliko godina smo se tako mimoilazili, i kad bismo se sreli umjesto pozdrava bismo jedno drugome uputili osmijeh. Nikad joj se nisam obratio (odve sam stidljiv), pa, naravno, ne znam ni kako se zove. Ali, vidjeti njezino lice svakog jutra dok sam tr ao bilo je pravo malo zadovoljstvo. Bez takvih malih životnih radosti bilo bi prili no teško ustati rano svakog jutra i tr ati.

Još jedna uspomena koja mi je veoma draga jest tr anje na velikoj nadmorskoj visini u Boulderu u Coloradu, zajedno s Yuko Arimori, japanskom dobitnicom srebrne medalje u maratonu na Olimpijskim igrama u Barceloni. Bio je to lagan trening, ali za mene, koji sam doputovao ak iz Japana i iznenada tr ao na nadmorskoj visini od 3000 metara, to je predstavljalo izniman napor - plu a su mi škripala, osje ao sam ošamu enost i veliku že . Gospo ica Arimori pogledala me prodornim pogledom i upitala: "Nešto nije u redu, gospodine Murakami?" Tada sam shvatio koliko su stroga pravila u svijetu profesionalnih trka a (premda ovdje želim dodati da je ona iznimno ljubazna osoba). Nakon tre eg dana moje tijelo se prilagodilo atmosferskim uvjetima, pa sam mogao uživati u oštrom hladnom zraku Stjenjaka.

Zahvaljuju i tr anju upoznao sam mnoge zanimljive ljude i zbog toga osje am veliko zadovoljstvo. Tijekom godina mnogi su mi pružali podršku i ohrabivali me. Na ovome mjestu trebao bih - poput kakvog govornika na dodjeli Oscara - izraziti zahvalnost mnogim ljudima, ali njih uistinu ima mnogo, a njihova imena itateljima vjerojatno ne bi ništa zna ila. Zato u se ograni iti na nekoliko sljede ih re enica.

Naslov ove knjige dugujem zbirci kratkih pri a *O emu govorim kada govorim o ljubavi*, jednoga od meni najdražih pisaca, Raymonda Carvera. Tako er želim izraziti zahvalnost njegovoj udovici Tess Gallagher, koja mi je dopustila da upotrijebim taj naslov i promijenim ga u naslov ove knjige. Jednako sam zahvalan urednici, gospo i Midori Oka, koja je deset godina strpljivo ekala da dovršim ovu knjigu.

Na kraju, knjigu posve ujem svim trka ima koje sam ikada upoznao bave i se tr anjem - kako onima koje sam tr e i prestigao, tako i onima koji su mene prestigli. Bez svih njih ne bih u tr anju nikad ustrajao.

Kolovoz 2007.